

STRATEGIA DE
DEZVOLTARE
ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ
A COMUNEI
HAVÂRNA

Cuprins

SECȚIUNEA A. CADRUL DE REFERINȚĂ - EVALUAREA SITUAȚIEI EXISTENTE DIN PUNCT DE VEDERE SOCIO - ECONOMIC, AL MEDIULUI ȘI AL NIVELULUI DE ECHIPARE TEHNICĂ ȘI SOCIALĂ ÎN COMUNA HAVÂRNA.....	6
CAPITOLUL I. CADRUL NATURAL.....	6
I.1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ. FRONTIERE	6
I.2. IDENTITATE ȘI VALORI	7
I.3. SUPRAFAȚA	11
I.4. POPULAȚIA.....	12
I.5. UNITĂȚILE ADMINISTRATIV-TERITORIALE	13
I.6. REȚEAUA HIDROGRAFICĂ	14
I.7. CLIMA.....	15
I.8. RELIEFUL.....	16
I.9. RESURSELE NATURALE	16
CAPITOLUL II. ACTIVITĂȚILE ECONOMICE	20
II.1. CADRUL GENERAL.....	20
II.2. STRUCTURA ECONOMIEI COMUNEI HAVÂRNA	20
II.3. VOLUMUL ȘI STRUCTURA INVESTIȚIILOR STRĂINE ÎN COMUNA HAVÂRNA	21
II.4. STRUCTURA TERITORIALĂ A ECONOMIEI: COMUNA HAVÂRNA ÎN COMPARAȚIE CU REGIUNEA NORD-EST ȘI JUDEȚUL BOTOȘANI.....	21
II.5. TURISMUL	38
CAPITOLUL III. POPULAȚIA ȘI REȚEAUA DE LOCALITĂȚI	39
III.1. EVOLUȚIILE DEMOGRAFICE	39
III.2. FONDUL DE LOCUINȚE	43
CAPITOLUL IV. AMENAJAREA TERITORIULUI.....	45

IV.1. CĂILE DE COMUNICAȚIE	45
IV.2. ECHIPAREA HIDROEDILITARĂ A LOCALITĂȚII.....	56
CAPITOLUL V. INFRASTRUCTURA DE SUSȚINERE A ACTIVITĂȚILOR ECONOMICO-SOCIALE.....	57
V.1. ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ	57
V.2. GRUPURILE DE ACȚIUNE LOCALĂ.....	62
V.3. COMUNICAREA ȘI RELAȚIILE PUBLICE, MASS-MEDIA	65
V.4.SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ.....	65
CAPITOLUL VI. SISTEMUL DE EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT. CULTURA	67
VI.1. EDUCAȚIA / ÎNVĂȚĂMÂNTUL.....	67
VI.2. CULTURA	70
CAPITOLUL VII. SĂNĂTATEA ȘI ASISTENȚA SOCIALĂ.....	72
VII.1. SITUAȚIA EXISTENTĂ ÎN DOMENIUL SANITAR	72
VII.2. ASISTENȚA SOCIALĂ.....	72
CAPITOLUL VIII. PROTECȚIA MEDIULUI	74
VIII. 1. CALITATEA FACTORILOR DE MEDIU ȘI SURSELE DE POLUARE	74
Calitatea apelor de suprafață și subterane.....	75
SECȚIUNEA B – ELABORAREA ANALIZEI SWOT A COMUNEI HAVÂRNA	77
CAPITOLUL I. COMUNA HAVÂRNA ÎN CONTEXT JUDEȚEAN, NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL	77
I.1. CONTEXTUL EUROPEAN.....	77
I.1.2. DOCUMENTE PROGRAMATICE PENTRU ALOCAREA FONDURILOR EUROPENE.....	103
I.1.3. CONTEXTUL NAȚIONAL	176
I.1.4. CONTEXTUL JUDEȚEAN.....	179
CAPITOLUL II. ANALIZA SWOT PE DOMENII	181

II.1. CADRUL NATURAL	181
II.2. ACTIVITĂȚILE ECONOMICE ȘI TURISMUL	182
II.3. POPULAȚIA ȘI REȚEAUA DE LOCALITĂȚI	183
II.4. AMENAJAREA TERITORIULUI.....	184
II.5. INFRASTRUTURA DE SUSȚINERE A ACTIVITĂȚILOR ECONOMICO - SOCIALE	185
II.6. SISTEMUL DE EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT, CULTURA.....	186
II.7. SĂNĂTATEA ȘI ASISTENȚA SOCIALĂ.....	186
II.8. PROTECȚIA MEDIULUI	186
SECȚIUNEA C. OBIECTIVE, PRIORITĂȚI, MĂSURI ȘI ACȚIUNI	188
CAPITOLUL I. OBIECTIVE STRATEGICE	188
I.1. CONCLUZII ALE EVALUĂRII SITUAȚIEI EXISTENTE LA NIVEL SOCIO - ECONOMIC ÎN COMUNA HAVÂRNA	188
I.2. VIZIUNEA DE DEZVOLTARE ȘI OBIECTIVE STRATEGICE	192
CAPITOLUL II. OBIECTIVE SPECIFICE, DIRECȚII DE DEZVOLTARE, MĂSURI, PROIECTE.....	194
CAPITOLUL III. PORTOFOLIUL DE PROIECTE AL COMUNEI HAVÂRNA	196
CAPITOLUL IV. PLANUL DE ACȚIUNE	210
SECȚIUNEA D. COERENȚA CU POLITICILE JUDEȚENE, NAȚIONALE ȘI EUROPENE	214
CAPITOLUL I. CONTRIBUȚIA LA OBIECTIVELE ORIZONTALE	214
I.1. DEZVOLTAREA DURABILĂ.....	214
I.2. OPORTUNITĂȚI EGALE	215
I.3. SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ	216
CAPITOLUL II. CORELAREA CU ALTE PLANURI ȘI STRATEGII	217
SECȚIUNEA E. EVALUAREA ȘI MONITORIZAREA STRATEGIEI	218

SECȚIUNEA F. EVALUAREA DE MEDIU.....	220
LISTĂ ACRONIME ȘI ABREVIERI	224
BIBLIOGRAFIE	228

SECȚIUNEA A. CADRUL DE REFERINȚĂ - EVALUAREA SITUAȚIEI EXISTENTE DIN PUNCT DE VEDERE SOCIO - ECONOMIC, AL MEDIULUI ȘI AL NIVELULUI DE ECHIPARE TEHNICĂ ȘI SOCIALĂ ÎN COMUNA HAVÂRNA

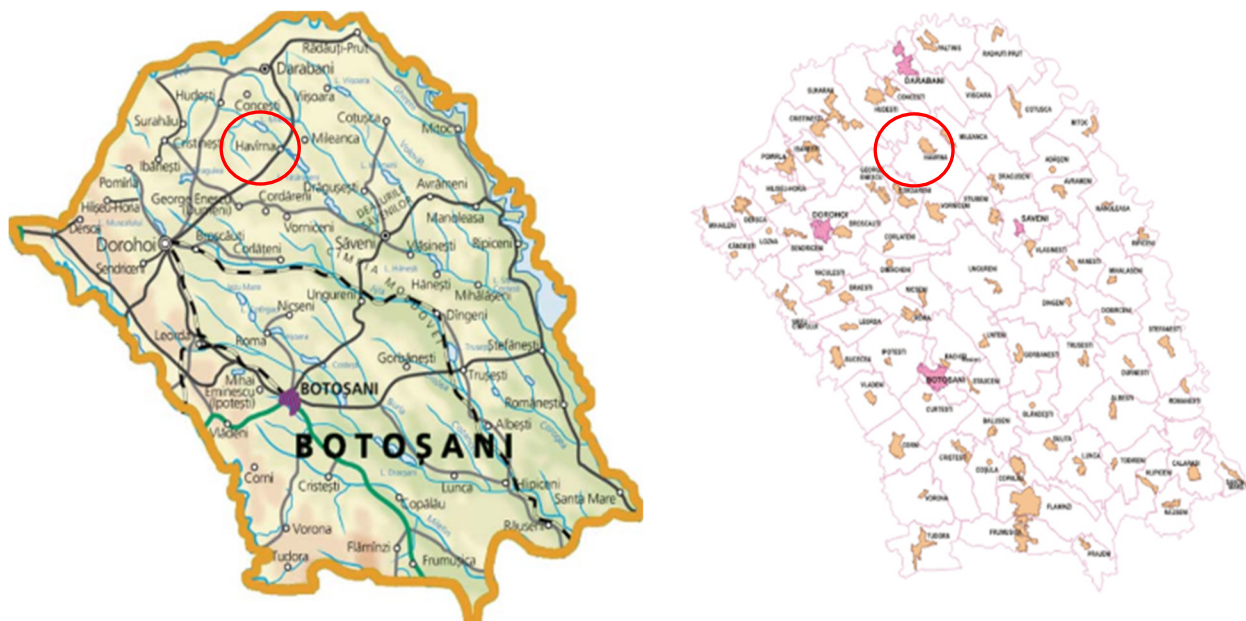
CAPITOLUL I. CADRUL NATURAL

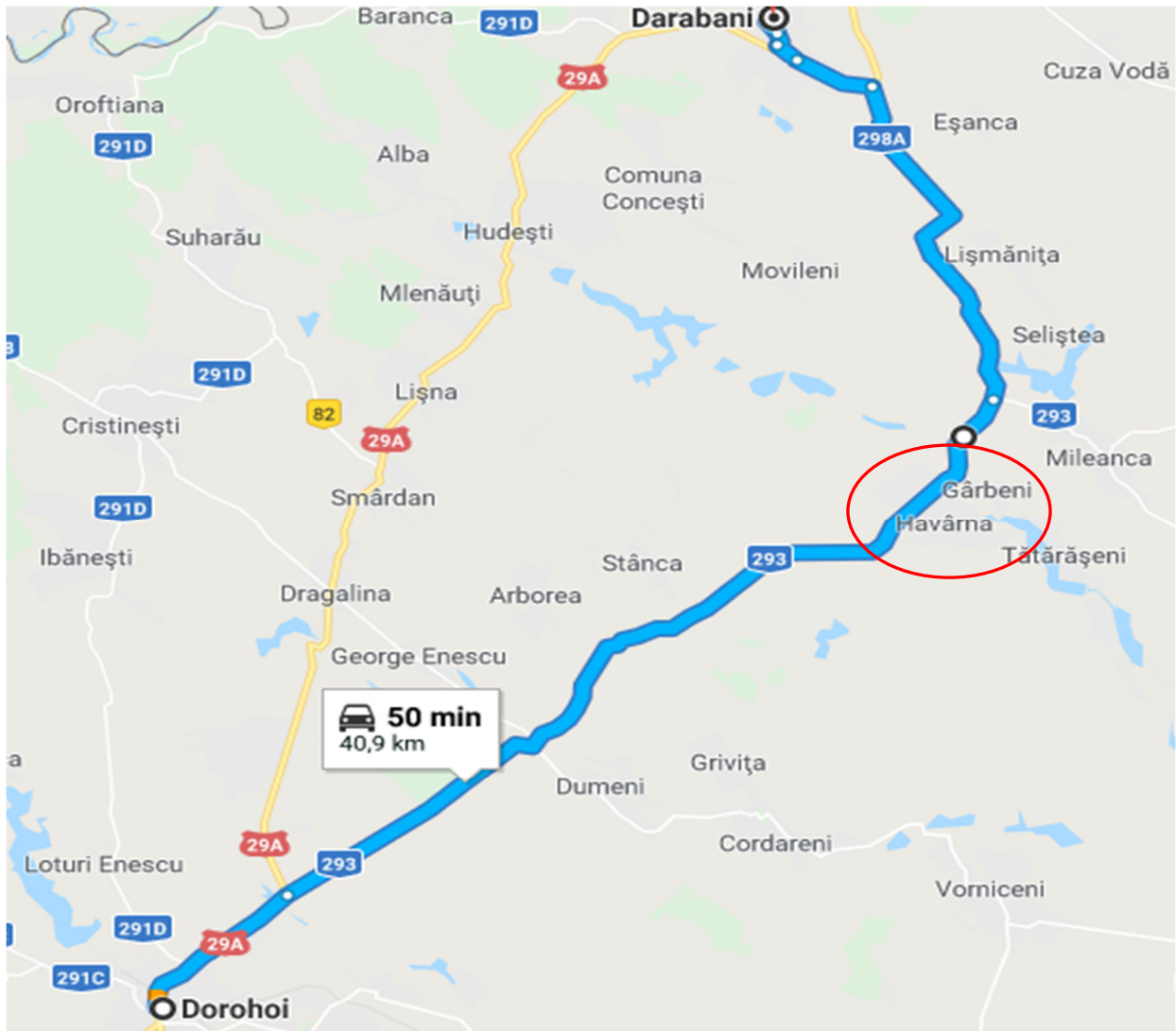
I.1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ. FRONTIERE

Comuna Havârna este așezată în partea de nord a județului Botoșani pe cele două maluri ale râului Bașeu, învecinându-se la N cu comuna Mileanca, la E cu comuna Știubieni la S și la S-E cu comunele Vorniceni, Cordăreni și George Enescu, iar la V cu comunele Hudești și Concești.

Este situată de o parte și de alta a drumului județean DJ 293, care face legătura între orașele Dorohoi și Darabani, respectiv la 24 km de Dorohoi și la 15 km de Darabani.

Relieful este deluros făcând parte din nordul Podișului Moldovei, cu dealuri joase și coame netede asemănătoare câmpiei.

I.2. IDENTITATE ȘI VALORI

Comuna se numește Havârna, după numele unui pârâu ce izvorăște de sub un deal aflat la 7-8 km de vatra satului.

Comuna este așezată pe malul pârâului Baseu, care pâna a ajunge aici mai străbate alte două comune: Suharău și Hudești, vărsându-se în Prut la Ștefănești. Pe

acest pârâu sunt iazuri, unele foarte vechi, cum sunt Axinte, Tătărașeni, Negoeni și altele mai noi: Calul Alb, Ibănești.

Havârna este situată în partea de nord-est a Ținutului Dorohoiului, ținut de legendă, având în vedere pe Șendrea, portarul Sucevei din timpul Marelui Ștefan. În acest ținut se mai situează și târgul Siret, capitala de scurta durată a Moldovei, cu renumita șosea Mihăiloiu, cu dureroasa Herța, cu Livenii autorului "Rapsodiei Române" inspirată din cântecul " Am un leu și vreau să-l beau " - fredonat și astăzi de lăutarii din zonă, cu Miorcanii lui Ion Pillat și de ce nu, cu " Bordeenii " lui Mihail Sadoveanu.

Comuna este compusă din satele: Havârna, Gârbeni, Tătărașeni și Balinți, unele dintre ele având cătune (cartiere) ca Bașeu, Galbeni și Neculce, ultimul neavând nimic comun cu marele cronicar.

Pe teritoriul comunei au fost așezări umane încă din timpuri străvechi, fiind atestate așezări neolitice, în locațiile cunoscute drept "Valea Țiganului", "Blezniuc", "Ostrețe" sau "Bulgărie".

De asemenea sunt multe morminte de incinerare, fiind confundate uneori cu cele de semnalizare din timpul Marelui Ștefan. Din timpul stăpânirii romane s-au găsit monede de aur la locul numit Pod de Piatra din 1964 sau Podul lui Ștefan, deși știut este că pe aici nu au trecut românii, însă populația a avut legături cu stăpânirea română. Ele au fost depuse la Muzeul de Istorie din Botosani.

Dar nu numai marele Ștefan a trecut pe aici ci probabil și marele Mihai Viteazul sau capetenii sale, din moment ce lupta cu Ieremia Movila s-a dat la Verbia, nu departe de localitatea Havârna.

Afirmația este întărită de faptul că Petriceicu Voda - urmaș al Movilenilor – își avea la începutul secolului XVII crescătorie de vite pe valea Baseului la Tataraseni, loc unde a mai fost decimată o oaste tatară, după cum ne spune criticul Miron Costin în "Litopisețul Țării Moldovei ". Tot aici au mai fost amintite și numele unor familii ca Misloschi sau Buhaschi, de rezonanță chiar și astăzi în comuna.

Prin aceste zone au trecut și grecii, ei venind pe drumurile fanariote. În urma lor a rămas un pod și o cruce, aflându-se în prezent la Muzeul Județean de Istorie din Botoșani, având inscripționate cuvinte în greaca veche.

A mai rămas o parte din moșia unui grec pe nume Sofian – cunoscuta în județ ca "Institutul Sofian" - grecul s-a casatorit cu o frumoasa moldoveanca, n-au avut copii iar averea au pus-o la dispoziția bătrânilor și a copiilor țărani cu dragoste de carte, dintre care mulți s-au realizat ca oameni. În Botosani exista o cladire a grecului Sofian, de un stil aparte care încă nu a fost renovata.

Despre vremurile mai noi, adica mai apropiate de secolul XXI, de asemenea se pot spune multe: comuna a avut delegat la divanurile ad-hoc și a participat la razboiul de Independența din 1877. Țaranii pastreaza cu sfințenie pamânturile de la 1864, din timpul marelui reforme agrare a lui Cuza, având chiar titluri de proprietate.

Cele doua conflagrații mondiale au lasat în urma amintiri neplacute: morți, vaduve, orfani și traume sufletesti. Eusebiu Camilar relateaza în romanul "Negura" cum în refugiul din primavara anului 1944, a fost cantonat cu armata în aceasta comuna.

Fiecare sat își are istoria lui.

Satul Havârna, până a fi la locul de astazi adica pe malul drept al Baseului, a mai cunoscut doua vetre de sat. Prima vatra de sat a fost Valea Țiganului, iar apoi aceasta a fost mutata puțin spre est, cu expunere la soare și cu deal domol, în spate cu pârâu, în fața cu "drum comercial" Darabani-Botosani, cu popasul Podul Grecilor. Aceasta vatra este cunoscuta cu numele de "Ciumas"- de la ciuma. Aceasta a bântuit la finele secolului XV. Asezarea a fost arsa, spune legenda, locuitorii mutându-se pe Valea Havârnei, dar nu unde se afla acum, ci mai sus la izvor, între doua dealuri dulci. Tot legenda spune ca o parte din locuitori au trecut Prutul și au format localitatea Havârna, dar pe harta Basarabiei nu este specificata o astfel de localitate.

Din aceasta vatra de sat, devenita apoi proprietatea Institutului Sofian, locuitorii s-au mutat odata cu stapânii, boierii români Bobu și Babic și armeanul Goilav la actuala vatra. La vatra veche au mai ramas totusi bisericuța din lemn și cimitirul unde se afla încă pietrele funerare.

Vechea vatra avea și doua paduri, la sud și nord, cunoscute astazi sub numele de rediuri, paduri mici, noi, nu seculare. Din acest motiv și biserica au construit-o tot din lemn, piatra neexistând în zona.

La actuala vatra primii au fost adusi țiganii. De altfel, zona s-a numit cândva Porosnic, dupa numele unui țigan. Locuitorii și astazi îi alinta pe țigani care provenind din

Valea Boierimii, probabil pentru ca ei se imbracau cu pantaloni si surtuc si nu cu itari, camasi si opinci.

Țigani satului sunt renumiți muzicanți si agricultori prin părțile locului. Doi fii de-ai lor au ajuns departe: o cântareața la flaut si un profesor universitar la Facultatea de Teologie din Bucuresti. În actuala vatra, locuitorii nu aveau biserica. Țaranii au adus bisericuța de lemn din vechea vatra, de la Odaie sau Valea lui Ion, cum i se spune, prin translație, pe roți sau pe butuci cale de 8 km.

Noua biserica a fost ridicata de inimosul preot Haldan. Ea este construita din caramida si a fost începuta înainte de al doilea razboi mondial. Pictura acestei biserici a fost executata de cunoscutul pictor Petre Achițaeni, fiu al satului.

Boierii care au trait în sat nu erau nici prea inimoși, dar nici rai. Nu au construit în sat lacase de cultura sau bisericesci, dar s-au purtat frumos cu țaranii.

Rascoala din 1907 nu a lasat urme în comuna, spre deosebire de situația de la Hudesti si Vomiceni, unde "Ordinea Noua" a distrus multe cladiri si acareturi.

Satul Gârbeni a aparținut de mosia comunei Hudesti, proprietate a fostului boier Bolder Lațescu, cu încrengatura genealogica pâna la Stefan Cel Mare.

Proprietatea de la Gârbeni a vândut-o Boldur Lațescu din variate motive: fie ca era prea departe (peste 10 km) sau pentru ca aici avea numai animalele, sau fie pentru ca dorea sa intre în circuitul cultural-comercial. Numele satului Gârbeni vine de la un pastor numit Gârbea.

Boierul Boldur, cu banii proveniți din vânzarea mosiei de la Gârbeni, a construit la Hudești un local de scoala cu etaj numit și Școala Costăchească, iar pentru a progresa agricultura, a pus în funcțiune pentru fii de țărani din acele locuri, o școală de meserii. Moșia de la Gârbeni a luat-o un alt boier numit Babic care a lasat în urma sa o casa ceva mai aratoasa decât a țaranilor, azi amenajată ca local de școală, impropriu însă pentru uz didactic. Localul vechi de școală început în 1926 si neterminat complet - o sala de clasa si cancelarie, a fost darâmat.

Satul are un cimitir - donație a satenilor si o capela construita prin contribuția oamenilor, datorita preotului chiabur Dumitru Haldan. Acesta nu avea nici casa proprie, nici pamânt dar a fost trecut în 1953 la chiaburi deoarece era preot.

Satul Balinți a fost mosie a manastirii Voroneț, astfel fiind cel mai vechi sat din comuna. Numele se spune ca ar veni de la Balințeanu - reprezentant al manastirii aici.

Chiar si biserica este o construcție a legendarei manastiri.

Mosia a trecut în arenda pe la diversi îmbogațiți sau dornici de îmbogațire. Pamântul nefiind productiv si de ajuns pentru locuitori, a fost parasit de catre stapânii care au lasat în urma lor o casa modesta, ulterior capatând destinația scoala.

Satul Balinți se afla pe aceeasi parte cu satul Havârna, despartite fiind de pâraul ce a dat numele comunei - pâraul Havârna.

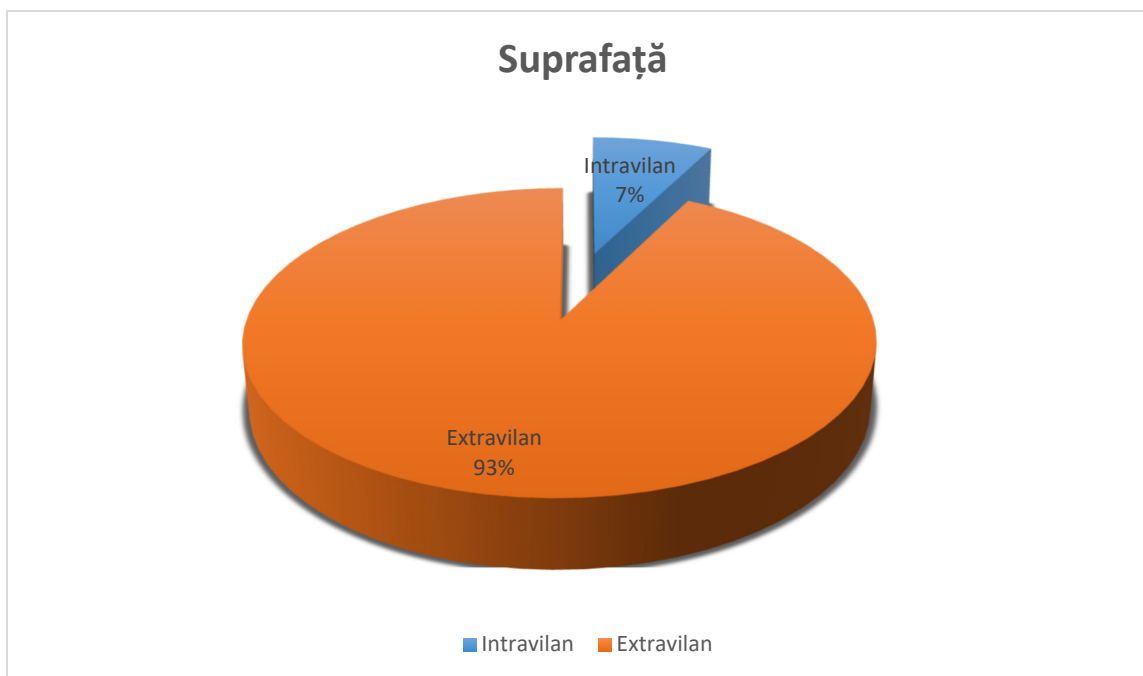
Satul Tataraseni a aparținut de comuna Mileanca. Împarțirea satului si a administrației din 1952 l-a atribuit comunei Havârna. Acest sat, spre deosebire de Havârna si Neculce, se afla pe malul stâng al Baseului ca si Gârbeniul. Satul Tataraseni este atestat în cronica lui Miron Costin ca sat unde a fost omorâta o ceata de tatarsi, ceata alungata din padurea Ibanestilor. Mosia satului a fost pentru mulți ani proprietatea bunicilor din partea mamei ai marelui om de stat Mihail Kogalniceanu. La începutul secolului XX, mosia a devenit proprietatea familiei Rosetti. Aceasta familie a lasat în Tataraseni un lacas religios din caramida, la construcția caruia au avut specialisti din Austria.

I.3. SUPRAFAȚA

Suprafața totală a teritoriului comunei este de 9.565 hectare.

Suprafața comunei se împarte astfel:

- ✓ Intravilan – 716 ha;
- ✓ Extravilan – 8.849 ha.

Cele șase sate care compun comuna HAVÂRNA sunt următoarele:

- ✓ Havârna;
- ✓ Gârbeni;
- ✓ Tătăsășeni;
- ✓ Balinți;
- ✓ Galbeni;
- ✓ Neculcea.

I.4. POPULAȚIA

Populația, ca element dinamic al așezărilor, care condiționează dezvoltarea economică a acestui teritoriu a evoluat în mod diferit sub multiplele ei aspecte. Studiul numărului, densității, mișcării, structurii precum și a altor elemente ale populației, în raport cu cadrul geografic, ne dă posibilitatea cunoașterii cauzelor care explică repartiția populației pe acest teritoriu cât și a consecințelor ce decurg din acestea. De asemenea, necesitatea cunoașterii populației în cadrul studiilor de sistematizare, derivă din dubla ei

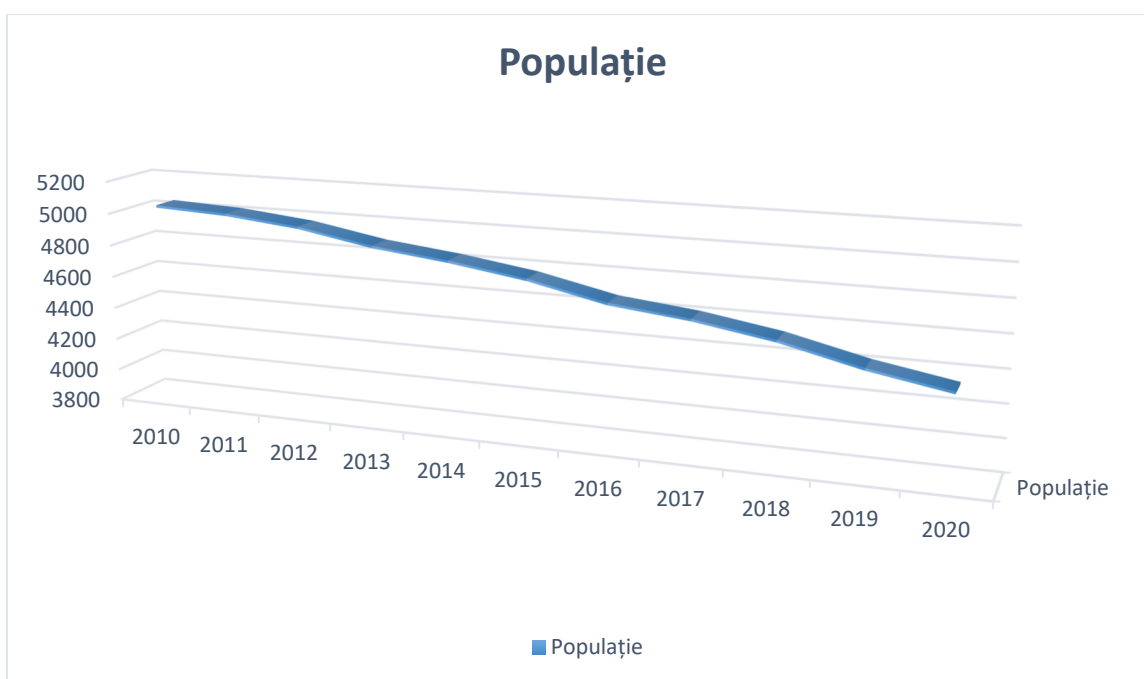
postură de factor esențial în elaborarea și realizarea programului de dezvoltare și în același timp, beneficiar al acestora, deoarece tot ce se face în sistematizarea teritorială este numai pentru populație.

În anul 1992 se înregistrau 5936 persoane în comună, în anul 2000 populația era de 5456 persoane iar în anul 2010 populația ajunsese la 5036 persoane.

În anul 2013 populația comunei HAVÂRNA număra 7519 persoane

În perioada 2009 – 2019 populația comunei HAVÂRNA a cunoscut următoarea evoluție:

Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Populație	5036	5015	4968	4885	4832	4762	4659	4608	4530	4417	4333

I.5. UNITĂȚILE ADMINISTRATIV-TERITORIALE

Comuna Havârna din județul Botoșani este formată din satele Havârna, Gârbeni, Tătărașeni, Balinți, Galbeni și Neculcea. În centrul administrativ al comunei ființează primăria, dispensarul medical și veterinar, căminul cultural, oficiul poștal, școala și celelalte instituții de interes general.

I.6. REȚEAUA HIDROGRAFICĂ

Comuna este așezată pe malul râului Bașeu, care până a ajunge aici mai străbate alte trei comune: Cristinești, Suharău și Hudești, vărsându-se în Prut la Ștefănești. Pe acest pârâu sunt iazuri, unele foarte vechi, cum sunt Axinte, Tătărășeni, Negoeni și altele mai noi: Calul Alb, Ibănești. Râul Bașeu are o lungime de 118 km, bazinul de recepție al acestuia având o suprafață de 965 km². Debitul râului Bașeu este cuprins între minimumul de 0,06 m³/s și maximumul de 150 m³/s. Pe timp ploios iese din albie inundând șesul din lungul cursului sau și provocând pagube economiei agricole a comunei.

I.7. CLIMA

Întreg teritoriul țării, îndeosebi partea de est, se află în zona climei temperat continentale de nuanță excesivă. Comuna HAVÂRNA are o climă temperat continentală, fapt datorat influenței directe a maselor de aer continental de origine estică, care, în general iarna sunt uscate și reci iar vara sunt calde, uneori foarte calde și uscate.

Influențele climatului dinspre vestul Europei sunt sensibil atenuate de Munții Carpați, deși majoritatea precipitațiilor sunt datorate maselor de aer și a fronturilor atmosferice care vin dinspre vestul și nord-vestul continentului.

Uneori aceste mase de aer adună ploi acide în lunile iunie și iulie de la marile combinate chimice de la Baia Mare și Suceava și au efecte negative asupra culturilor de cartofi, legume, pomi fructiferi, viță de vie și chiar a pădurilor.

Datele meteo înregistrate de Stația Meteorologică de la Botoșani – pot fi considerate valabile și pentru comuna HAVÂRNA. Ca atare, temperatură medie anuală este apreciată la 8,6°C. Luna de iarnă cea mai rece este ianuarie, cu o temperatură medie de -4°C. Vara luna cea mai caldă și săracă în precipitații este iulie, temperatura medie fiind de 20,1°C.

Vânturile care bat dinspre nord-est aduc mase de aer de origine oceanică și sunt frecvente în lunile mai-iunie. Fiind calde și umede favorizează cea mai optimă perioadă de creștere a plantelor. Iarna, în lunile ianuarie și februarie, suflă dinspre nord-est puternicul crivăț, un vânt aspru și deosebit de rece.

Modificarea la suprafața comunei, a factorilor climatogeni în ansamblul lor și asociația lor în timp determină modul de variație a elementelor climei (temperatura, precipitațiile și vântul).

Precipitațiile atmosferice constituie sursa principală de apă pentru comuna HAVÂRNA, ca pentru întreg Podișul Moldovei, iar cunoașterea variațiilor cantitative și calitative, în timp și spațiu, prezintă o deosebită importanță practică.

Precipitațiile atmosferice înregistrate la stația meteorologică din Botoșani au ca medie anuală 599 mm, cu variații destul de mari în anii ploioși sau secetoși. Zăpezile pot începe în prima decadă a lunii Noiembrie și se pot prelungi până în prima decadă a lunii

Aprilie. Vreme de aproximativ 61 de zile pe an, ele pun stăpânire pe aceasta zonă, grosimea medie a stratului de zăpadă atingând 13-14 cm.

Teritoriul comunei este supus unui climat temperat continental, iar vegetația este specifică stepei.

Din cele arătate se pot distinge următoarele subunități climatice:

- climatul dealurilor înalte;
- climatul depresiunii de contact;
- climatul câmpiei colinare

I.8. RELIEFUL

Comuna Havârna este așezată în partea nord-estică a Podișului Moldovei, diviziunea Câmpia Moldovei, în extremitatea nord-vestică a subdiviziunii Câmpia Jijiei, la o altitudine de 152 m. Peste fundamentul cristalin se găsesc strate groase de roci sedimentare, depuse de-a lungul Erelor Mezozoică și Neozoică (calcare, gresii, marne, argile, pietrișuri, nisipuri), înclinate ușor spre sud-est.

I.9. RESURSELE NATURALE

Resursrsele de apă

Gospodărirea apelor constituie un ansamblu de lucrări, măsuri și acțiuni având drept scop: asigurarea resurselor de apă necesare desfășurării activităților umane; prevenirea, combaterea și eliminarea efectelor acțiunilor dăunătoare asupra apelor, inclusiv măsurilor de alarmare, de intervenție și de refacere după producerea acestor efecte; conservarea resurselor de apă pentru generațiile viitoare; eliminarea influențelor defavorabile ale activităților umane asupra apelor; menținerea funcțiilor naturale ale apei.

Directivele europene în domeniul calității apelor, transpuse integral în țara noastră, au ca scop: păstrarea calității corespunzătoare a apei, în vederea utilizării, reducerea poluării la surse, managementul durabil al apelor la nivelul bazinului hidrografic.

Din punct de vedere hidrografic, satul Havârna face parte din bazinul hidrografic al râului Bașeu, afluent de gradul I al Prutului. Bazinul hidrografic al acestuia are o suprafață de 965 km².

Biodiversitatea vegetală

În cadrul mai extins al Podișului Moldovei comuna Havârna face parte din zona de silvostepă, districtul nordic. Pe baza elementelor floristice, comuna Havârna se încadrează fitogeografic regiunii euro-siberiene (conform Tratatului de Geografie, vol. I 1984). Se remarcă proporția covârșitoare a vegetației antropizate, urmată de vegetația ierboasă și în final, de cea lemnoasă. În ansamblu remarcăm proporția covârșitoare a vegetației antropizate, apoi urmează, ca pondere, vegetația ierboasă și, în final, vegetația lemnoasă. În urma cercetărilor efectuate pe teren a rezultat ca vegetația spontană ocupă areale foarte restrânse pe teritoriul comunei Havârna datorită intervenției omului, în special, dar și datorită unor intemperii, cum ar fi ploile foarte abundente și temperaturile foarte scăzute.

O altă caracteristică este faptul că vegetația de pe teritoriul comunei Havârna stă sub influența climatului răcoros și relativ umed al Moldovei de Nord cu ierni bogate în zăpezi. Pajiștile sunt caracterizate de ierburi din categoria păiușului, apoi colilia, iarba bărboasă, pirul, pelinița, trifoiul, păpădia, traista ciobanului, cicoarea, coada șoricelului. Elemente floristice dăunătoare: urda vacii, ciulinul, brusturanul, urzica vie și moartă, pelinul alb, pir, obsigă, pălămidă, troscot, mohor, volbura, mur, macul roșu, laptuca, etc. Pe malul râului Bașeu se întâlnesc salcia, răchita dar și stuf, trestie, papură, rogoz, mătasea broaștei sau pipirig. Dintre plantele medicinale cele mai importante care se pretează zonei amintim: potbalul, păpădia, traista ciobanului, pătlagina, cicoarea, talpa găștei, volbura, nalba mare și mai rar: socul, lumânărica, brusturele, rostopasca.

Biodiversitatea animală

Intervenția omului a perturbat echilibrul faunistic, de cele mai multe ori intervenindu-se indirect, asupra vegetației. Astfel unele specii au dispărut din zonă, așa cum sunt lupul și mistrețul. Există totuși semnalată apariția câtorva exemplare de mistreți în anii trecuți. Dintre carnivorele specifice zonei de silvostepă apare vulpea. Alături de

vulpe apar și reprezentanții Mustelidelor -dihorul și nevăstuica. Rozătoarele întâlnite pe teritoriul comunei: popândăul, cățelul pământului, șoareci și șobolani, hârciogul. Atât în zonele cultivate cât și în zonele de pădure trăiește ariciul. Foarte răspândit este iepurele de câmp, care s-a dezvoltat în primul rând datorită lipsei dușmanilor direcți. Dintre păsări, caracteristice sunt prepelița, pitpalacul și potarnichea dar apar și uliul, pițigoii, ciocănitoarea, gaia, bufnița, vrabia de casă, cucuveaua, rândunica, cucul, ciocârlanul, cinteza, porumbei, ciorile. Mai numeroase sunt graurul, ciocârlia de câmp, dumbrăveanca, mierla, sturzul cântător. Apar de asemenea, rațe și gâste sălbatice, lebede, egrete întâlnite sezonier pe iazuri, la barajul de acumulare și la pepiniera piscicolă. Alte specii: lisița, cârstelul de baltă, nagătul, stârcul, pescăruși. Teritoriul comunei este inclus în zona mreiei și cleanului dar apar și porcușorul, plevușca, căra, iar populațiile aduse de către om sunt: șalău, crap, lin, caras, biban. Reptilele au ca principali reprezentanți șopârlele. Extrem de rar apar șarpele de pădure și vipera. Mai des este întâlnit șarpele de casă.

Solurile

La baza proceselor pedogenetice care au dus la formarea și evoluția solului a stat acțiunea continuă și diferențiată a factorilor externi și interni asupra materialului litologic de la suprafață. Majoritatea solurilor sunt luate în cultură. Cernoziomurile levigate, cu subtipurile lor de evoluție (slab, moderat și puternic levigate), ocupă cea mai mare parte din teritoriu. Se găsesc îndeosebi pe culmile interfluviale largi, versanți slab înclinați, în general pe terenurile bine drenate.

Pe versanții moderat înclinați, erodați, aceste soluri reprezentate mai ales prin cernoziomuri slab levigate) se asociază frecvent cu cernoziomurile de evoluție (semicarbonatice și carbonatice), local chiar cu mici ochiuri de soluri intrazonale halomorfe și hidromorfe.

Pe versanții puternic înclinați și erodați ele sunt practic înlocuite prin complexe de soluri în evoluție și slab dezvoltate (cernozomuri subțiri, regosoluri), soluri intrazonale (sărături, mlaștini) și soluri deranjate sau amestecate prin alunecări de teren.

Relieful dezvoltat pe argile este caracteristic pentru cea mai mare parte a comunei și se constată riscuri majore pentru alunecările de teren.

Pe versanții slab înclinați 3-5° procesele dominante sunt alunecările de teren iar versanții cu înclinări peste 5° și interfluvile peste 3° sunt afectați de eroziune areolară și torențială.

Versanții afectați de alunecări se află de o parte și de alta a pârâului Bașeu și a afluenților acestuia. Solurile se caracterizează printr-o ridicată fertilitate naturală și efectivă, datorită proprietăților fizice: permeabilitate moderată, textura mijlocie (lut-nisipoasă, lut-argiloasă), structură glomerulară relativ stabilă etc., chimice: conținut apreciabil de humus predominant huminic (3-5%), azot total (0,15 -0,25%), fosfor total (0,1-0,2%) și alte elemente de nutriție, grad ridicat de saturație în baze (85-90%), reacție neutră și (pH: 6,5-7,2); biologice: o bună mobilizare a substanțelor nutritive, o capacitate ridicată de amonificare și nitrificare. Intervalele valorice de mai sus sunt valabile pentru orizonturile superioare (AAB) specific rizosferice, ale cernoziomurilor moderat levigate, cultivate, care predomina. Ele suferă ușoare modificări în sens pozitiv sau negativ, după cum ne referim la cele slab sau puternic levigate (argilice), la cele acoperite cu pajști sau vegetație lemnoasă. Fertilitatea lor naturală este bine valorificată în anii cu precipitații normale (sau chiar supranormale) și bine repartizate în timpul ciclului vegetativ.

Precipitațiile atmosferice medii anuale înregistrate pentru comuna Havârna la postul Havârna și Statia Darabani au fost de 602 mm, cu variații de la an la an, uneori destul de importante. Cea mai mare cantitate de precipitații se înregistrează în luna iunie, la polul opus fiind luna decembrie. Caracterul neregulat și adesea torențial al ploilor influențează debitul râului Bașeu și al afluenților săi. De asemenea ploile produc și surpări de teren.

Vântul dominant este din NV, cu o frecvență de cca. 60%, urmat de crivăț cu 25%, per total an frecvența vântului fiind de 78,1%, calmul reprezentând 21,9%. Teritoriul comunei nu dispune de resurse minerale importante, dar există zăcăminte importante de argilă care s-ar preta foarte bine la construcția de cărămidă, dacă ar exista surse ieftine de energie termică. În cantități suficiente se găsesc și nisipuri dar de calitate inferioară.

CAPITOLUL II. ACTIVITĂȚILE ECONOMICE

II.1. CADRUL GENERAL

Agricultura reprezintă componenta de bază a structurii economice a comunei. Faptul că industrializarea zonei este practic inexistentă, precum și faptul că marea majoritate a tinerilor din comună au ales să plece pentru a lucra în străinătate au condus la creșterea importanței acestei ramuri a economiei.

II.2. STRUCTURA ECONOMIEI COMUNEI HAVÂRNA

Dezvoltarea activităților economice are ca scop menținerea unei diversități funcționale locale pentru evitarea fenomenelor de șomaj și pentru creșterea gradului de competitivitate al comunei. Sectoarele economice pe care se va dezvolta structura de activități a comunei HAVÂRNA sunt:

Sectorul primar – reprezentat prin suita de activități agro-zootehnice existente. Printre acestea remarcăm faptul că aceste activități sunt de dimensiuni mici, se desfășoară complementar locuirii, fiind un element tradițional, cultural specific și promovarea activităților tradiționale: apicultură, creșterea animalelor, etc.;

Sectorul secundar – reprezentat prin activități industriale și de depozitare sub forma unor ateliere de prelucrare, ateliere de meșteșugărie tradițională etc.;

Sectoriul terțiar – reprezentat prin servicii;

Sectorul primar este bazat pe fondul funciar disponibil la nivelul comunei HAVÂRNA. Din analiza situației existente și a datelor statistice disponibile, s-a determinat potențialul ridicat de producție agro-zootehnică existentă.

Sectorul primar de activități se dorește a fi promovat în ideea sustenabilității locale, produsele rezultate fiind utilizate în mod exclusiv pentru nevoile locuitorilor.

Sectorul primar, sub forma actuală reprezintă o parte componentă a caracterului comunității locale, care poate fi utilizată în raport de complementaritate cu sectorul terțiar prin prisma promovării unui turism bazat pe tradiții și obiceiuri locale. Includerea

agriculturii în turism se poate face sub forma unor sărbători care coincid cu momentele cheie în viața satului: semănatul, culesul etc.

Conceptul care stă la baza dezvoltării comunei HAVÂRNA este sustenabilitatea locală și diversitatea socio-economică, elemente ce susțin competitivitatea în relație cu cadrele locale și regionale.

Principala sursă de finanțare a bugetului local sunt impozitele și taxele pe care populația și agenții economici trebuie să le plătească.

II.3. VOLUMUL ȘI STRUCTURA INVESTIȚIILOR STRĂINE ÎN COMUNA HAVÂRNA

Investițiile străine trebuie abordate în strânsă legătură cu creșterea economică, cu dezvoltarea, întrucât ele au constituit și constituie un factor hotărâtor al dezvoltării economico-sociale prin volumul, structura și calitatea lor. De aceea, investițiile străine se regăsesc în valori diferite în toate țările lumii cu motivații diferite de la o țară la alta. Un rol deosebit îl au țările în curs de dezvoltare, slab dezvoltate și cele aflate în tranziție la economia de piață. În nicio țară aflată în tranziție finanțarea creșterii economice și restructurarea nu se pot face numai din surse interne. În Europa postsocialistă, deci și în România a fost nevoie de modele noi de privatizare, nefolosite în alte economii unde privatizarea s-a împlăcut în prezența unui capital privat autohton consolidat.

II.4. STRUCTURA TERITORIALĂ A ECONOMIEI: COMUNA HAVÂRNA ÎN COMPARAȚIE CU REGIUNEA NORD-EST ȘI JUDEȚUL BOTOȘANI

Structura teritorială a economiei în Regiunea Nord-Est

Regiunea Nord - Est furnizează aproximativ 11% din produsul intern brut pe total economie. În structură, agricultura regiunii are una din cele mai mari contribuții la realizarea produsului intern brut regional (circa 15%), peste media națională (circa 13%).

În ceea ce privește industria, principalele producții sunt cele de cărbuni, țiței, gaze naturale, benzină, motorină, fire și fibre sintetice, îngrășăminte chimice, ciment, hârtie și cartoane, cherestea, mobilier din lemn, țesături, zahăr. Ponderea acestei ramuri în produsul intern brut regional este sub media națională. În cadrul industriei, ponderea cea mai mare o are industria prelucrătoare, urmată de ramura energiei electrice, termică, gaze și apă și industria extractivă. Construcțiile participă cu o pondere apropiată de nivelul național (5,5% față de circa 6% media națională). Referitor la sectorul serviciilor, în această regiune este de remarcat ponderea ridicată pe care o au în produsul intern brut serviciile învățământ, sănătate și asistență socială, administrație publică și apărare (circa 13%), clasându-se pe primul loc într-un top al regiunilor. De asemenea, o contribuție importantă în produsul intern brut regional o au ramurile comerț, hoteluri și restaurante (10%), transport, depozitare, comunicații (circa 9%) și tranzacții imobiliare, servicii prestate întreprinderilor (peste 11%).

Regiunea Nord - Est, contribuie cu 15,1% la ocuparea totală a țării, deținând în același timp cea mai ridicată rată de ocupare în agricultură, de 42,7%, urmată de servicii 33,7% și industrie și construcții cu 23,6%.

Diagnosticul situației economice și sociale la nivel regional.

Cu toate că Regiunea Nord-Est este cea mai mare regiune de dezvoltare a României sub aspectul numărului de locuitori și al suprafeței deținute, ea se situează pe ultimul loc în raport cu nivelul de dezvoltare. Astfel, deși în perioada 2007-2008 produsul intern brut regional pe cap de locuitor a crescut, rata de creștere înregistrată a fost inferioară celei medii naționale, ceea ce a condus la o accentuare a disparităților de dezvoltare față de celelalte regiuni. Situația economică și socială a continuat să se agraveze odată cu intrarea în perioada de criză economică și financiară - anual a avut loc o scădere reală a produsului intern brut regional, într-un ritm mai accentuat decât cel existent la nivel național.

Principalii factori care determină nivelul scăzut de dezvoltare a regiunii Nord - Est:

- ✓ Alternative economice reduse pentru populația din mediul rural.

În mediul rural locuiește 57% din populația regiunii, reprezentând peste 2 milioane de persoane. Dintre aceștia peste jumătate de milion îl reprezintă persoanele ocupate în agricultură. În cele mai multe cazuri acestea practică o agricultură de subsistență, lucrând

pentru propria gospodărie, nedezvoltând o activitate aducătoare de venituri (ferme de subzistență) - practic este o formă de autoconsum, necuantificată în produsul intern brut regional. Mai mult, o treime dintre aceștia au vârste de peste 55 de ani și nivele reduse de calificare.

În aceste condiții, în numeroase localități rurale au apărut pungi de sărăcie formate din persoane care sunt lucrători individuali în agricultură (formă deghizată de somaj), cu un nivel redus sau fără venituri, cu un nivel scăzut de calificare - persoane care au o accesibilitate redusă la servicii publice de educație și sănătate. Practic trei sferturi din populația săracă a regiunii locuiește în mediul rural, iar un sfert dintre aceștia îl reprezintă tineri între 16 și 24 de ani.

✓ Competitivitatea scăzută a mediului economic

În regiune întreprinderile active existente au o productivitate a muncii redusă, inferioară mediei naționale. Cele mai scăzute productivități se înregistrează în comerț, industria prelucrătoare și în mod surprinzător în comunicații și informații. Nivelul scăzut al productivității se datorează pe de o parte contribuției modeste aduse de sectorul de cercetare, dezvoltarea tehnologică și inovare, iar pe de altă parte de transferul redus și punerea în practică a rezultatelor de către sectorul productiv. La nivel regional ponderea cheltuielilor realizate de sectorul cercetării și dezvoltării reprezintă doar 0,3% din produsul intern brut regional, în scădere continuă. Mai mult, din cuantumul total al cheltuielilor de cercetare-dezvoltare doar o treime sunt realizate de către întreprinderi. Dezvoltarea limitată a tehnologiei informației și comunicațiilor, cât și gradul redus de penetrare a serviciilor de internet (în special în mediul rural) constituie obstacole în tranziția către economia cunoașterii.

Astfel, numărul întreprinderilor cu servicii și/sau produse în domeniul TIC reprezintă doar 8% din totalul național, cu o contribuție modestă la cifra de afaceri națională pe acest segment. Totodată, numai 36% dintre gospodăriile au acces la internet, jumătate dintre gospodăriile nu au echipamente informatice, iar jumătate din populație nu a accesat niciodată internetul. Productivitatea economică redusă determină și un nivel redus al exporturilor, doar 4,3% din volumul total al exporturilor românești este asigurat de regiune - cea mai mare parte a firmelor se adresează prin produsele și serviciile realizate către piața internă.

În condițiile în care criza economică va continua și cererea agregată și investițiile publice vor stagna, creșterea reală a produsului intern brut regional nu va putea fi susținută în absența unor intervenții dedicate creșterii competitivității.

- ✓ Nivelul scăzut de atractivitate, în special a zonelor rurale și orașelor mici și mijlocii.

Zonele rurale, în special cele din partea estică a regiunii, sunt caracterizate printr-un nivel redus de dezvoltare al infrastructurii de bază - gradul redus de modernizare a drumurilor comunale care determină o accesibilitate redusă către centrele urbane (implicit la servicii de educație și sănătate), infrastructura de utilități insuficient dezvoltată din punct de vedere cantitativ și calitativ în raport cu populația existentă, accesul redus la internet și la serviciile aferente societății informaționale. Adăugând la toate aceste elemente și lipsa locurilor de muncă, obținem un tablou al cauzelor care determină migrarea tinerilor din mediul rural fie către alte State Membre (în căutarea unui loc de muncă), fie către zonele urbane dezvoltate.

Totodată, zona rurală se confruntă cu probleme de mediu - suprafețe întinse sunt afectate de fenomenele de pantă (eroziune, alunecări de teren, inundații), însumând o treime din suprafața totală afectată a României.

Cele mai multe din orașele mici și mijlocii ale regiunii se confruntă cu un nivel scăzut de atractivitate datorat unui complex de factori economici, sociali, de mediu. În cele mai multe cazuri infrastructura tehnic-edilitară existentă este învechită, iar satele arondate nu sunt conectate la rețele de utilități. Accesibilitatea și mobilitatea în interiorul localităților este limitată de gradul avansat de uzură a străzilor orășenești, de lipsa/insuficiența locurilor de parcare, de foarte slaba prezență a unor forme alternative de transport (biciclete, transport ecologic, etc). Nivelul redus al investițiilor private realizate, precum și efectele crizei economice și financiare au condus la o restrângere a locurilor de muncă existente. Lipsa locurilor de muncă atractive, a oportunităților de petrecere a timpului liber determină numeroși absolvenți de învățământ superior să își stabilească domiciliul în alte zone, urbane, mai dezvoltate. Mai mult, fenomenul migratoriu are loc și în rândul tinerilor absolvenți de liceu care dețin o calificare - mulți fiind plecați în căutarea unui loc de muncă în alte State Membre. În aceste condiții, asistăm la un nivel ridicat al somajului în rândul tinerilor - practic, la fiecare trei tineri cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani, unul dintre ei este șomer.

Totodată, deși numeroase zone dispun de oportunități (energii regenerabile, potențial agricol și zootehnic ridicat), datorită gradului redus de atractivitate nu reușesc să atragă investițiile necesare care să valorifice aceste oportunități și implicit să contribuie la relansarea economică.

Structura teritorială a economiei județului Botoșani

Pentru județul Botoșani execuția bugetelor locale pe elemente de venituri și cheltuieli se prezintă astfel:

Rezultatele cautarii - Executia bugetelor locale pe elemente de venituri si cheltuieli, macroregiuni, regiuni de dezvoltare si judete						
Categoriile de venituri si cheltuieli	Macroregiuni, regiuni de dezvoltare si judete	Ani				
		Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018
		UM: Milioane lei, milioane lei RON (incepand cu 2005)				
		Milioane lei	Milioane lei	Milioane lei	Milioane lei	Milioane lei
Venituri - total	Botoșani	909,1	1019,4	946,3	910,7	875,5
Subventii primite de la bugetul de stat	Botoșani	142,1	170,7	210,3	74,7	195,2
Cheltuieli - total	Botoșani	893,4	980,4	913,7	913,4	814,2
Excedent (+), Deficit (-)	Botoșani	15,7	39	32,6	-2,7	61,3
© 1998 - 2018 INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA						

Județul Botoșani a înregistrat următorul PIB în perioada 2014 – 2017

Rezultatele cautarii - PIB pe macroregiuni, regiuni de dezvoltare si judete - calculat conform CAEN Rev.2 - SEC 2010				
Macroregiuni, regiuni de dezvoltare si judete	Ani			
	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017
	UM: Milioane lei			
	Milioane lei	Milioane lei	Milioane lei	Milioane lei
Regiunea NORD-EST	67636,7	71626,9	77337,4	88847,7
Botoșani	6642,6	6921,3	7416,4	8600,5
© 1998 - 2018 INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA				

În perioada 2014 – 2018 numărul întreprinderilor active, pe activități ale economiei naționale era următorul:

Rezultatele cautarii - Intreprinderi active, pe activitati ale economiei nationale la nivel de sectiune CAEN Rev.2, clase de marime dupa numarul de salariati, macroregiuni, regiuni de dezvoltare si judete							
CAEN Rev.2 (activitati ale economiei nationale - sectiuni)	Clase de marime	Macroregiuni, regiuni de dezvoltare si judete	Ani				
			Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018
			UM: Numar				
			Numar	Numar	Numar	Numar	Numar
Total	Total	Botoșani	3933	4012	4050	4328	4448
A Agricultura, silvicultura si pescuit	Total	Botoșani	280	295	300	336	334
B Industria extractiva	Total	Botoșani	10	10	11	10	10
C Industria prelucratoare	Total	Botoșani	485	482	483	498	519
D Productia si furnizarea de energie electrica si termica, gaze, apa calda si aer conditionat	Total	Botoșani	16	16	16	9	9
E Distributia apei; salubritate, gestionarea deeurilor, activitati de decontaminare	Total	Botoșani	20	24	22	24	21

Rezultatele cautarii - Intreprinderi active, pe activitati ale economiei nationale la nivel de sectiune CAEN Rev.2, clase de marime dupa numarul de salariati, macroregiuni, regiuni de dezvoltare si judete							
CAEN Rev.2 (activitati ale economiei nationale - sectiuni)	Clase de marime	Macroregiuni, regiuni de dezvoltare si judete	Ani				
			Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018
			UM: Numar				
			Numar	Numar	Numar	Numar	Numar
F Constructii	Total	Botoşani	342	335	341	374	399
G Comert cu ridicata si cu amanuntul; repararea autovehiculelor si motocicletelor	Total	Botoşani	1479	1471	1429	1464	1473
H Transport si depozitare	Total	Botoşani	219	234	250	288	312
I Hoteluri si restaurante	Total	Botoşani	277	289	265	281	294
J Informatii si comunicatii	Total	Botoşani	100	114	115	123	126
K Intermedieri financiare si asigurari	Total	Botoşani	51	56	64	64	64
L Tranzactii imobiliare	Total	Botoşani	82	80	91	104	110
M Activitati profesionale, stiintifice si tehnice	Total	Botoşani	277	289	319	353	363
N Activitati de servicii administrative si activitati de servicii suport	Total	Botoşani	94	100	94	101	99
P Invatamant	Total	Botoşani	17	16	19	22	25
Q Sanatate si asistenta sociala	Total	Botoşani	60	72	79	97	107
R Activitati de spectacole, culturale si recreative	Total	Botoşani	30	35	39	53	57
S Alte activitati de servicii	Total	Botoşani	94	94	113	127	126
© 1998 - 2018 INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA							

Structura teritorială a economiei comunei HAVÂRNA

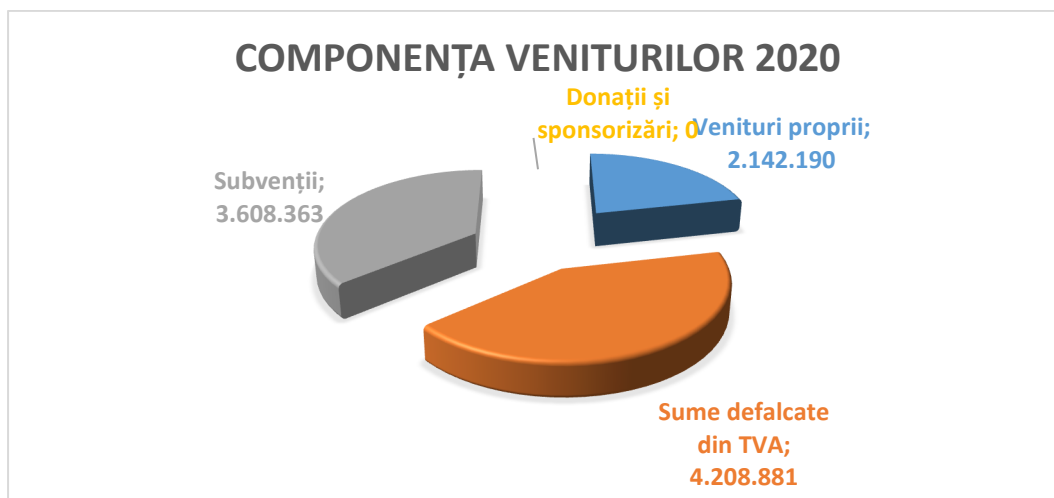
Comuna HAVÂRNA a realizat următoarele venituri în ultimii 3 ani:

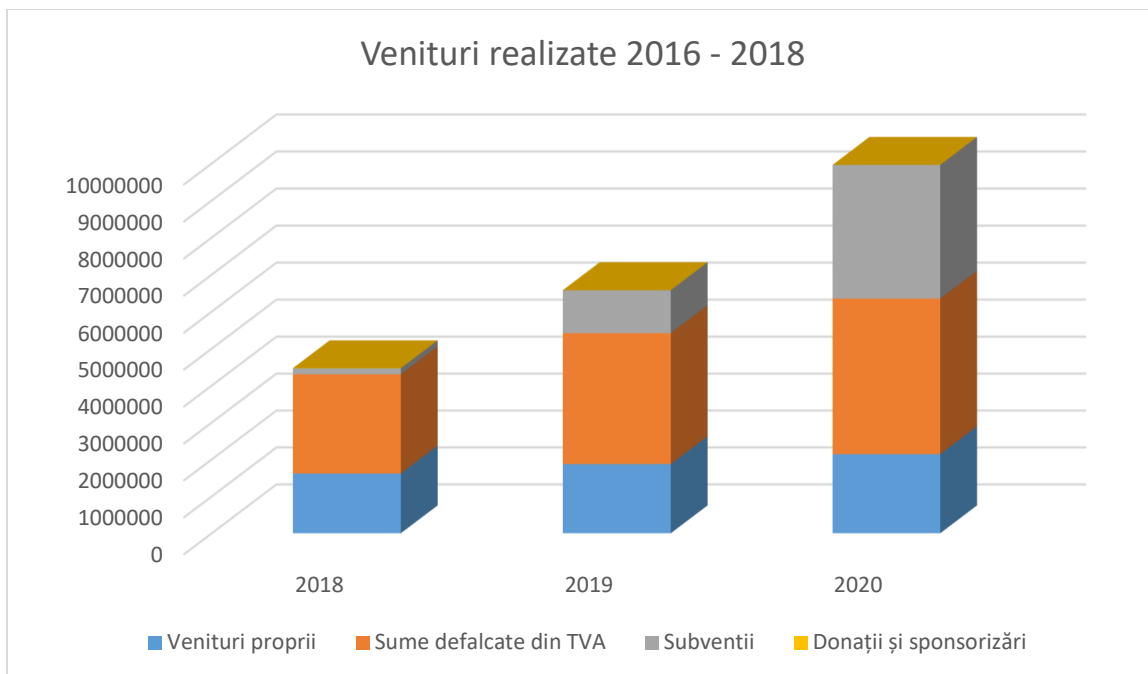
DENUMIRE INDICATOR	Indicator	Realizari		
		2.018	2.019	2.020
TOTAL VENITURI (cod 00.02+00.15+00.16+00.17+45.02)	00.01	4.468.441	6.576.294	9.959.434
VENITURI PROPRII (cod 00.02-11.02-37.02+00.15+00.16)	48.02	1.617.935	1.680.190	1.879.958
I. VENITURI CURENTE (cod 00.03+00.12)	00.02	4.308.169	5.223.750	6.086.639
A. VENITURI FISCALE (cod 00.04+00.09+00.10+00.11)	00.03	3.917.611	4.916.108	5.771.059
A1. IMPOZIT PE VENIT, PROFIT SI CASTIGURI DIN CAPITAL (cod 00.05+00.06+00.07)	00.04	460.457	662.507	792.299
A1.1. IMPOZIT PE VENIT, PROFIT SI CASTIGURI DIN CAPITAL DE LA PERSOANE JURIDICE (cod 01.02)	00.05	0	0	0
Impozit pe profit (cod 01.02.01)	01.02	0	0	0
A1.2. IMPOZIT PE VENIT, PROFIT, SI CASTIGURI DIN CAPITAL DE LA PERSOANE FIZICE (cod 03.02+04.02)	00.06	460.457	662.507	792.299
Impozit pe venit (cod 03.02.17+03.02.18)	03.02	2.247	2.445	10.485
Impozitul pe veniturile din transferul proprietatilor imobiliare din patrimoniul personal	03.02.18	2.247	2.445	10.485
Cote si sume defalcate din impozitul pe venit (cod 04.02.01+04.02.04)	04.02	458.210	660.062	781.814
Cote defalcate din impozitul pe venit	04.02.01	178.210	252.039	318.650
Sume alocate din cotele defalcate din impozitul pe venit pentru echilibrarea bugetelor locale	04.02.04	280.000	288.501	325.876
Sume repartizate din Fondul la dispozitia Consiliului Judetean	04.02.05		119.522	137.288
A1.3. ALTE IMPOZITE PE VENIT, PROFIT SI CASTIGURI DIN CAPITAL (cod 05.02)	00.07	0	0	0
Alte impozite pe venit, profit si castiguri din capital de la persoane fizice (cod 05.02.50)	05.02	0	0	0
A3. IMPOZITE SI TAXE PE PROPRIETATE (cod 07.02)	00.09	647.683	589.059	587.403
Impozite si taxe pe proprietate (cod 07.02.01+07.02.02+07.02.03+07.02.50)	07.02	647.683	589.059	587.403
Impozit si taxa pe cladiri (cod 07.02.01.01+07.02.01.02)	07.02.01	101.794	96.047	102.889
Impozit si taxa pe cladiri de la persoane fizice *)	07.02.01.01	70.771	74.483	75.902
Impozit si taxa pe cladiri de la persoane juridice	07.02.01.02	31.023	21.564	26.987
Impozit si taxa pe teren (cod 07.02.02.01+07.02.02.02+07.02.02.03)	07.02.02	545.889	493.012	476.378
Impozitul si taxa pe teren de la persoane fizice *)	07.02.02.01	155.969	135.435	132.091
Impozitul si taxa pe teren de la persoane juridice *)	07.02.02.02	8.474	2.422	1.181

DENUMIRE INDICATOR	Indicator	Realizari		
		2.018	2.019	2.020
Impozitul pe terenul din extravilan *)	07.02.02.03	381.446	355.155	343.106
Taxe judiciare de timbru si alte taxe de timbru	07.02.03			8.136
A4. IMPOZITE SI TAXE PE BUNURI SI SERVICII (cod 11.02+12.02+15.02+16.02)	00.10	2.791.488	3.645.855	4.377.141
Sume defalcate din TVA (cod 11.02.01+11.02.02+11.02.05+11.02.06+11.02.07)	11.02	2.687.734	3.543.560	4.208.881
Sume defalcate din taxa pe valoarea adaugata pentru finantarea cheltuielilor descentralizate la nivelul comunelor, oraselor, municipiilor, sectoarelor si Municipiului Bucuresti	11.02.02	812.734	185.560	667.881
Sume defalcate din taxa pe valoarea adaugata pentru drumuri	11.02.05	30.000	50.000	50.000
Sume defalcate din taxa pe valoarea adaugata pentru echilibrarea bugetelor locale	11.02.06	1.845.000	3.308.000	3.491.000
Alte impozite si taxe generale pe bunuri si servicii (cod 12.02.07)	12.02	0	0	0
Taxe pe servicii specifice (cod 15.02.01+15.02.50)	15.02	0	0	0
Taxe pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizarii bunurilor sau pe desfasurarea de activitati (cod 16.02.02+16.02.03+16.02.50)	16.02	103.754	102.295	168.260
Impozit pe mijloacele de transport (cod 16.02.02.01+16.02.02.02)	16.02.02	91.511	92.948	105.089
Taxa asupra mijloacelor de transport detinute de persoane fizice *)	16.02.02.01	86.568	88.668	101.085
Taxa asupra mijloacelor de transport detinute de persoane juridice *)	16.02.02.02	4.943	4.280	4.004
Taxe si tarife pentru eliberarea de licente si autorizatii de functionare	16.02.03	56	1.074	46.958
Alte taxe pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizarii bunurilor sau pe desfasurare de activitati	16.02.50	12.187	8.273	16.213
A6. ALTE IMPOZITE SI TAXE FISCALE (cod 18.02)	00.11	17.983	18.687	14.216
Alte impozite si taxe fiscale (cod 18.02.50)	18.02	17.983	18.687	14.216
Alte impozite si taxe	18.02.50	17.983	18.687	14.216
C. VENITURI NEFISCALE (cod 00.13+00.14)	00.12	390.558	307.642	315.580
C1. VENITURI DIN PROPRIETATE (cod 30.02+31.02)	00.13	119.601	100.197	108.897
Venituri din proprietate (cod 30.02.01+30.02.05+30.02.08+30.02.50)	30.02	119.601	100.197	108.897
Venituri din concesiuni si inchirieri	30.02.05	119.601	100.197	108.897
Venituri din dobanzi (cod 31.02.03)	31.02	0	0	0
C2. VANZARI DE BUNURI SI SERVICII (cod 33.02+34.02+35.02+36.02+37.02)	00.14	270.957	207.445	206.683
Venituri din prestari de servicii si alte activitati (cod 33.02.08+33.02.10+33.02.12+33.02.24+33.02.27+33.02.28+33.02.50)	33.02	142.507	60.621	16.555
Venituri din prestari de servicii	33.02.08	142.507	60.621	16.555
Venituri din taxe administrative, eliberari permise (cod 34.02.02+34.02.50)	34.02	0	256	9.447

DENUMIRE INDICATOR	Indicator	Realizari		
		2.018	2.019	2.020
Taxe extrajudiciare de timbru	34.02.02		256	9.447
Amenzi, penalitati si confiscari (cod 35.02.01 la 35.02.03+35.02.50)	35.02	58.124	54.421	52.792
Venituri din amenzi si alte sanctiuni aplicate potrivit dispozitiilor legale	35.02.01	58.124	54.421	52.792
Diverse venituri (cod 36.02.01+36.02.05+36.02.06+36.02.07+36.02.11+36.02.50)	36.02	67.826	92.147	127.889
Taxe speciale	36.02.06	61.473	77.545	112.162
Alte venituri	36.02.50	6.353	14.602	15.727
Transferuri voluntare, altele decat subventiile (cod 37.02.01+37.02.50)	37.02	2.500	0	0
Donatii si sponsorizari	37.02.01	2.500		
Vărsăminte din secțiunea de funcționare pentru finanțarea secțiunii de dezvoltare a bugetului local (cu semnul minus)	37.02.03	-488.383	-234.534	-144.399
Vărsăminte din secțiunea de funcționare	37.02.04	488.383	234.534	144.399
II. VENITURI DIN CAPITAL (cod 39.02)	00.15	0	0	2.200
Venituri din valorificarea unor bunuri (cod 39.02.01+39.02.03+39.02.04+39.02.07+39.02.10)	39.02	0	0	2.200
Venituri din valorificarea unor bunuri ale institutiilor publice	39.02.01			2.200
III. OPERAȚIUNI FINANCIARE (cod 40.02)	00.16	0	0	0
Încasări din rambursarea împrumuturilor acordate (cod 40.02.06+40.02.07+40.02.10+40.02.11+40.02.50)	40.02	0	0	0
IV. SUBVENTIILE (cod 00.18)	00.17	160.272	1.160.932	3.608.363
SUBVENTIILE DE LA ALTE NIVELE ALE ADMINISTRATIEI PUBLICE (cod 42.02+43.02)	00.18	160.272	1.160.932	3.608.363
Subventii de la bugetul de stat (cod 00.19+00.20)	42.02	160.272	1.098.969	3.608.363
A. De capital (cod 42.02.01+42.02.03 la 42.02.07+42.02.09+42.02.10+42.02.13 la 42.02.17+42.02.19+42.02.20)	00.19	0	0	0
B. Curente (cod 42.02.21+42.02.28+42.02.29+42.02.32+42.02.33+42.02.34 la 42.02.37+42.02.40+42.02.41)	00.20	160.272	1.098.969	3.608.363
Subventii primite din Fondul de Interventie	42.02.28	20.000		332.000
Subventii pentru acordarea ajutorului pentru incalzirea locuintei cu lemne, carbuni, combustibili petrolieri	42.02.34	6.550	8.699	11.924
Subventii din bugetul de stat pentru finantarea sanatatii	42.02.41	99.911	121.630	98.119
Finantarea Programului National de Dezvoltare Locala	42.02.65	33.811	968.640	3.121.522
Subventii de la bugetul de stat catre bugetele locale necesare sustinerii derularii proiectelor finantate din fonduri externe nerambursabile FEN posederare, aferente perioadei de programare 2014 - 2020	42.02.69			39.798

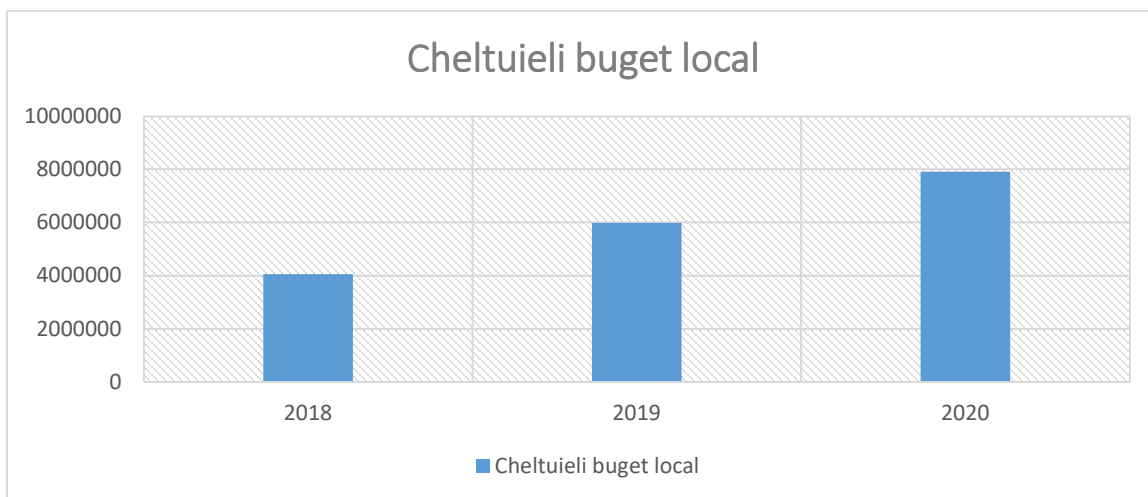
DENUMIRE INDICATOR	Indicator	Realizari		
		2.018	2.019	2.020
Sume alocate pentru stimulentele de risc	42.02.82			5.000
Subvenții de la alte administrații (cod 43.02.01+43.02.04+43.02.07+43.02.08)	43.02	0	61.963	0
Sume alocate din bugetul AFIR pentru susținerea proiectelor din PNDR 2014 - 2020	43.02.31		61.963	
Sume FEN postaderare în contul plăților efectuate și prefinanțări (cod 45.02.01 la 45.02.05 +45.02.07+45.02.08+45.02.15+45.02.16)	45.02	0	0	0
SUME PRIMITE DE LA UE ÎN CONTUL PLĂȚILOR EFECTUATE ȘI PREFINANȚĂRI AFERENTE CADRULUI FINANCIAR 2014-2020	48.02	0	191.612	262.232
Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR)	48.02.01	0	0	262.232
Sume primite în contul plăților efectuate în anul curent	48.02.01.01			146.608
Sume primite în contul plăților efectuate în anii anteriori	48.02.01.02			115.624
Fondul European Agricol de Dezvoltare Rurală (FEADR)	48.02.04	0	191.612	0
Sume primite în contul plăților efectuate în anul curent	48.02.04.01		191.612	

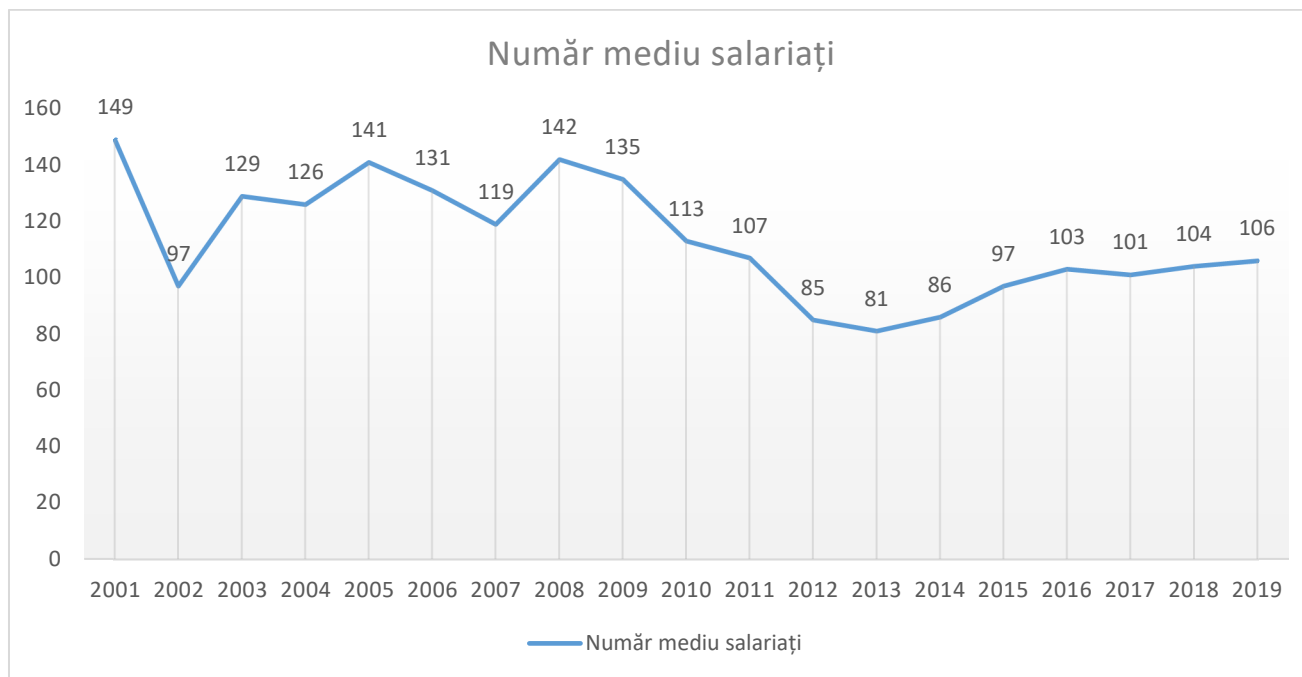

În ceea ce privește cheltuielile bugetelor locale acestea au fost după cum urmează:

- ✓ Anul 2020 – 7.912.243 lei;
- ✓ Anul 2019 – 5.978.237 lei;
- ✓ Anul 2018 – 4.059.147 lei.

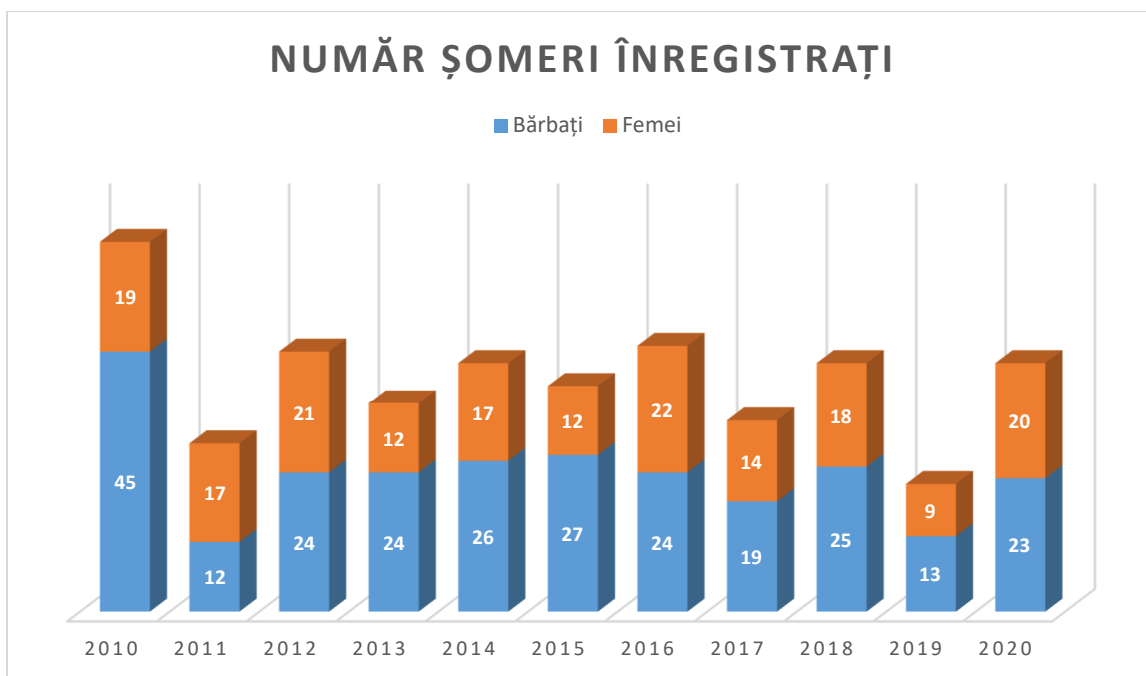

Între anii 2001 – 2019 numărul mediu al salariaților din comuna HAVÂRNA s-a prezentat astfel:

Din punct de vedere al șomajului în anul 2020 s-a înregistrat un număr de 43 șomeri, din care 23 bărbați și 20 femei.

Numărul șomerilor înregistrați a evoluat astfel în ultimii ani:

Agenți economici de pe teritoriul comunei Havârna

Nr crt	Denumire societate	Adresa punct lucru	Administrator
1	Agenția Cec Bank (banca)	Havârna	Florin Aconstantinsei
2	CMI Munteanu (dispensar uman)		Munteanu Mariana
3	Compania Națională Poșta Română		Maftai Doru
4	SC Casa Pâinii SRL (brutărie)		Sînziana Chițac
5	I.I. Palamaru Liviu (moară + fântâni)		Palamaru Liviu
6	Agenția Banca Cooperatistă Rășcoala (banca)		Condrea Mihaela
7	II Danalache Carmen (magazin mixt)		Danalache Carmen

8	S.C. Sancos SRL (depozit cereale)		Nazare Costel
9	SC ALY ROMIDAN SRL (moară făină și ulei)		Moruz Romeo
10	SC Automotiv Colectiv SRL (spălătorie și piese auto)		Hudișteanu Paul
11	SC Far Galenus (farmacie)		Cazacu Ana
12	SC Mona Farm (farmacie)		Tarbuzan Anca
13	SC CATA DEKOR&DESIGN SRL (pompe funebre)		Coțovanu Cătălin
14	II Cazacu Mariana (bar)		Cazacu Mariana
15	II Pirau Valentin (bar)		Pirau Ica
16	II Pirau Luci Mădălin (magazin mixt)		Pirău Mariana
17	II Hârjoabă Ionuț (material construcții)		Hârjoabă Ionuț
18	II Adascalitei Carmen (magazin mixt)		Adăscăliței Carmen
19	II Raichel Dorin (bar)		Raichel Doina
20	SC Hing Sat Communication SRL (internet și cablu)		Dediu Florin
21	II Găină Rica (magazin mixt + bar)		Găină Rica
22	SC Albinuta SRL (magazin mixt)		Bordeianu Vicu
23	SC Lombardia SRL (magazin mixt + bar_		Andrici Ionela
24	II Cărceanu Ionuț (bar)		Cărceanu Ionuț
25	II Zgâmbău Maricel (bar)		Zgâmbău Maricel

26	SC Gimi Com SRL (magazin mixt)		Harabagiu Mihaela
27	II Cernat Toader (magazin mixt)	Havârna (Başeu)	Cernat Livia
28	II Găină Maricel (magazin mixt)		Găină Maricel
29	II Cărceanu Alina		Corbei Alina
30	II Hudişteanu Simona (magazin mixt)		Hudişteanu Simona
31	II Mariana Maxim (magazin mixt și bar)		Maxim Mariana
32	SC Mimoza SRL (magazin mixt)		Popușoi Ana
33	S.C. Mira-Com SRL (peco + materiale construcție)		Hăidațu Florin
34	SC Agro-Mugur SRL (fermă animale + 217 ha teren agricol)		Cojocaru Gheorghe
35	II Ghiorghiu Laurențiu (fântâni și tuburi)		Ghiorghiu Laurențiu
36	SC Agro Mix SRL (567 ha teren agricol)		Gușu Dragoș
37	II Rotariu Romică Ionuț (240 ha, bazin motorină de 6 tone)	Rotariu Romică	
38	II Rotariu Costache (125 ha, bazin motorină 4 tone)	Rotariu Rodica	
39	II Maftai Ghe Gheoghiță 115 ha)	Maftai Ghe Gheorghită	

40	II Cazacu Constantin (50 ha teren agricol)		Cazacu Constantin
41	SC Eco Acvatic SRL (piscicol)		Boacă Constantin
42	II Hudișteanu Adrian (450 ha teren agricol, bazin motorină)		Hudișteanu Adrian
43	II Achiteni Ioan (bar)	Gârbeni	Achițeni Ioan
44	II Condruc Ioan (material construcție)		Condruc Ioan
45	II Achițeni Cătălin (67 ha teren agricol)		Achițeni Cătălin
46	II Găină Marcel (magazin mixt)	Tătărășeni	Găină Marcel
47	II Buhaschi Mariana (magazin mixt)		Buhaschi Mariana
48	II Ionuc Marcel (magazin mixt)		Ionuc Marcel
49	II Moisanu Nicolae Lucian (pompe funebre)		Moisanu Lucian
50	Sc Iuly Com SRL (magazin mixt)		Vatamanu Iulian
51	Dispensar Veterinar		Azamfirei Alexandru
52	II Clicinschi Ioan (90 ha)		Clicinschi Ioan
53	SC Agricola Baseul SRL (532 ha, bazine cu motorină)		Gavril Ionel
54	SC Agro Lazăr SRL (teren agricol – 42 ha)		Lazăr Andrei

55	SC Baseul-Balinti SA (721 ha teren agricol, bazin motorină)		Clicinski Marcel
56	II Ionuc Marcel (magazine mixt și bar)	Balinți	Ionuc Marcel
57	II Dorobantu Daniela (magazin mixt)		Dorobanțu Daniela
58	II Ungureanu Silviu (50 ha teren agricol)		Silviu Ungureanu

II.5. TURISMUL

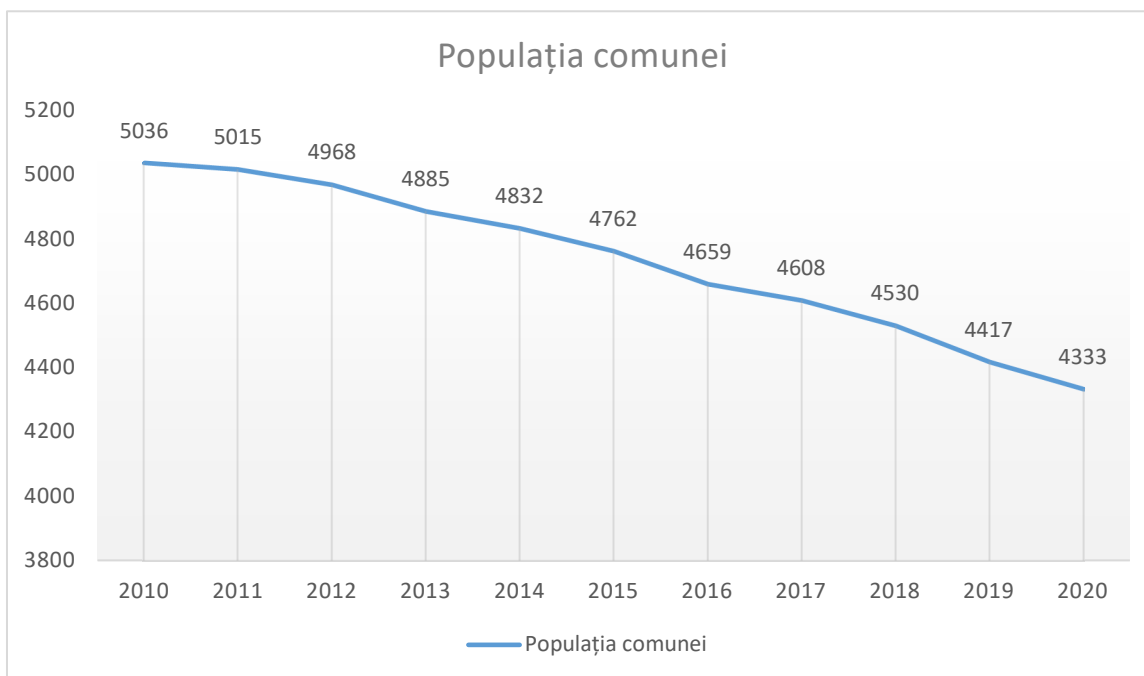
Lipsa formelor de relief caracteristice unui turism de anvergură (munte, mare) a făcut ca puținul turism existent în comună să se asocieze mai mult factorului cultural și mai puțin factorului natural.

Sunt apreciate la nivel regional ca zone de agrement și în special recunoscute pentru pescuit, zona râului Bașeu.

CAPITOLUL III. POPULAȚIA ȘI REȚEAUA DE LOCALITĂȚI

III.1. EVOLUȚIILE DEMOGRAFICE

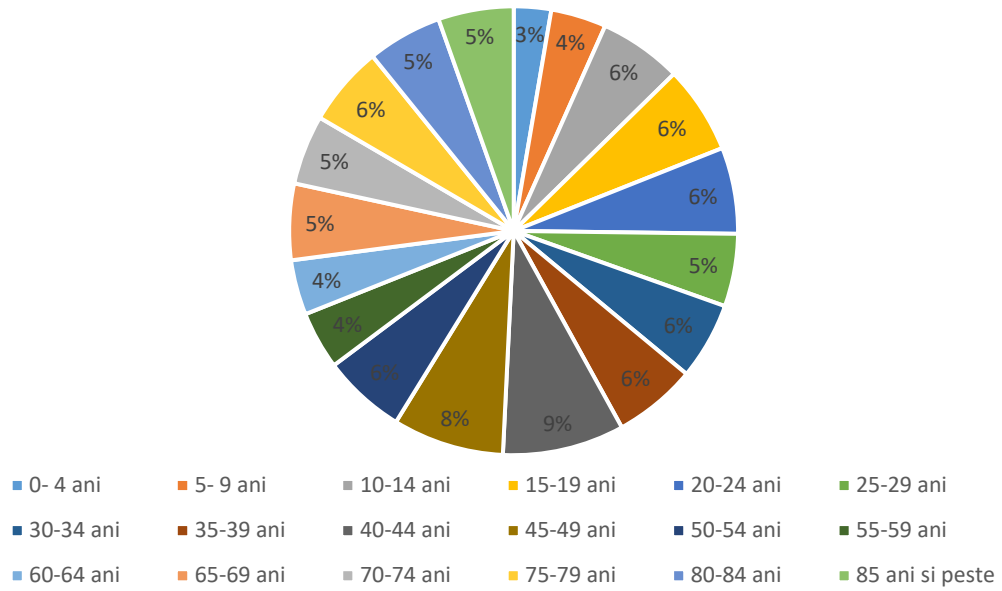
În ultimii unspezece ani populația comunei HAVÂRNA a evoluat astfel:

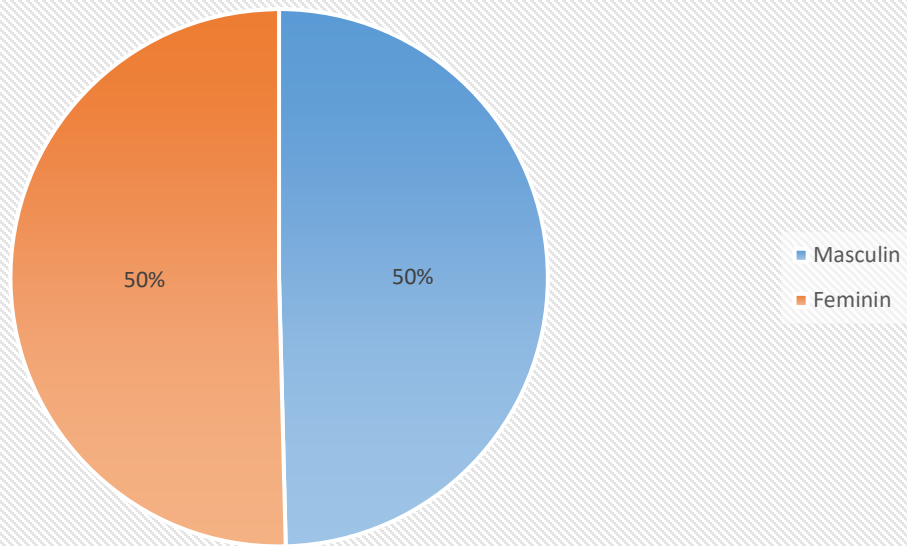
În funcție de sexe și grupe de vârstă populația comunei este grupată astfel:

Varste si grupe de varsta	Sexe				
		Anul 2020		Anul 2020	
		Numar persoane			Numar persoane
Total	Total	4333			
-	Masculin	2149			
-	Feminin	2184			
0- 4 ani	Total	117	45-49 ani	Total	347
-	Masculin	61	-	Masculin	180
-	Feminin	56	-	Feminin	167
5- 9 ani	Total	173	50-54 ani	Total	259
-	Masculin	98	-	Masculin	151
-	Feminin	75	-	Feminin	108
10-14 ani	Total	259	55-59 ani	Total	181
-	Masculin	136	-	Masculin	121
-	Feminin	123	-	Feminin	60
15-19 ani	Total	274	60-64 ani	Total	172
-	Masculin	127	-	Masculin	90
-	Feminin	147	-	Feminin	82
20-24 ani	Total	270	65-69 ani	Total	238
-	Masculin	150	-	Masculin	104
-	Feminin	120	-	Feminin	134
25-29 ani	Total	226	70-74 ani	Total	217
-	Masculin	129	-	Masculin	80
-	Feminin	97	-	Feminin	137
30-34 ani	Total	241	75-79 ani	Total	250
-	Masculin	120	-	Masculin	94
-	Feminin	121	-	Feminin	156
35-39 ani	Total	259	80-84 ani	Total	234
-	Masculin	130	-	Masculin	93
-	Feminin	129	-	Feminin	141
40-44 ani	Total	381	85 ani si peste	Total	235
-	Masculin	208	-	Masculin	77
-	Feminin	173	-	Feminin	158

Populația pe grupe de vârstă

Populația pe sexe

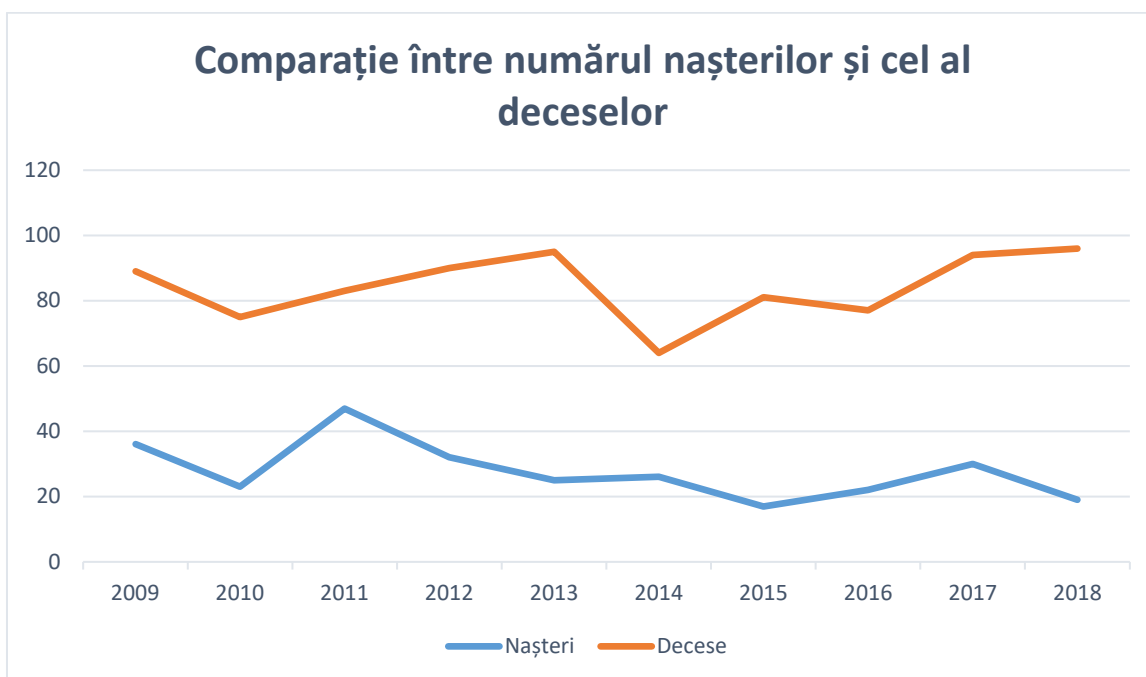

Între anii 2009 – 2018 s-a înregistrat un număr de 277 nou-născuți, după cum urmează:

Născuți vii		Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Botosani	38063 HAVÂRNA	36	23	47	32	25	26	17	22	30	19

În aceeași perioadă s-au înregistrat 844 decese, astfel:

Decedați		Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Botosani	38063 HAVÂRNA	89	75	83	90	95	64	81	77	94	96

Tot în perioada 2011 – 2020 s-au înregistrat 118 căsătorii și 40 divorțuri.

Căsătorii		Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Botosani	38063 HAVÂRNA	11	13	19	10	15	17	10	10	2	11

Divorțuri		Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Botosani	38063 HAVÂRNA	6	4	3	7	7		4	5	4	

III.2. FONDUL DE LOCUINȚE

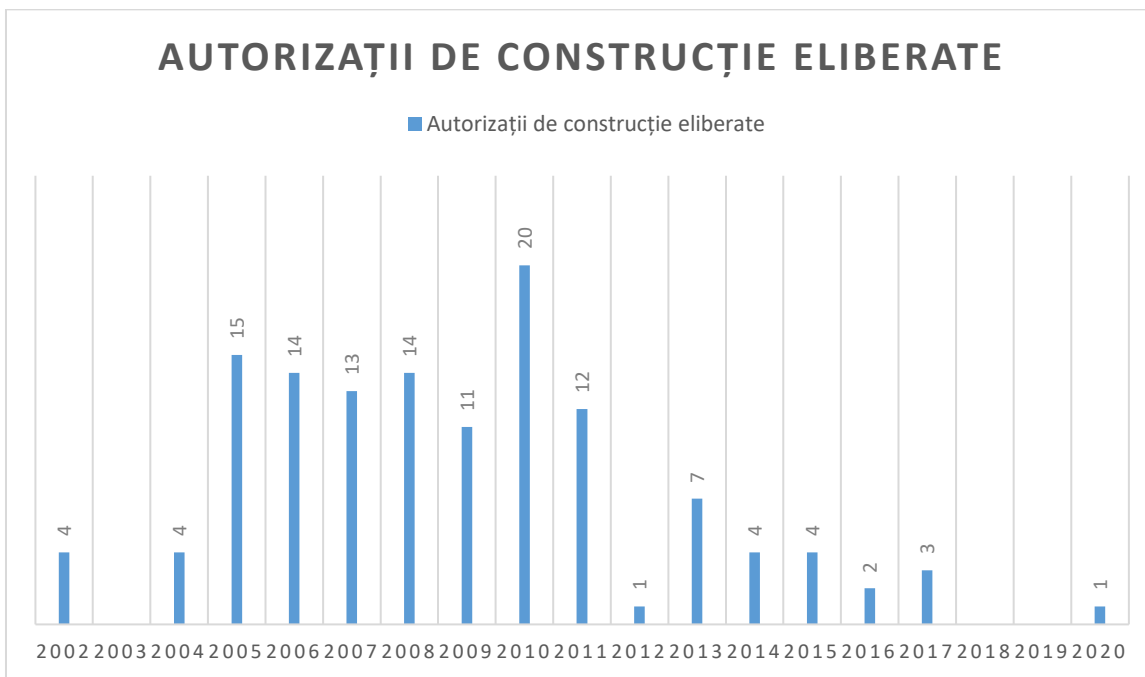
Conform datelor afișate de Institutul Național de Statistică fondul de locuințe din comuna HAVÂRNA se prezintă astfel:

Fondul de locuințe	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Total	2517	2585	2781	2852	2880	2897	2916	2930	2962	3017
Proprietate publică	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Proprietate privată	2135	2136	2137	2134	2137	2137	2137	2140	2139	2139

În fiecare an se adaugă noi locuințe la cele existente:

Locuințe terminate	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Total	12	4	2	1	7	-	-	3	-	-
Din fonduri publice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Din fonduri private	12	4	2	1	7	-	-	3	-	-

Statistica autorizațiilor de construcție eliberate:

CAPITOLUL IV. AMENAJAREA TERITORIULUI

IV.1. CĂILE DE COMUNICAȚIE

Drumuri naționale

Teritoriul comunei Havârna nu este străbătut de niciun drum național. Accesul spre drumurile naționale din județ se realizează prin intermediul drumurilor județene sau comunale.

Drumuri județene, comunale și vicinale

Comuna Havârna este străbătută de drumul județean DJ 293. Acesta are o lungime de 47,7 km și pornește din drumul național DN 29A străbătând localitățile Dumeni, Havârna, Mileanca, Codreni, Putureni și Coțușca până în drumul național DN 24C. La data de 31.12.2012 Direcția Județeană de Drumuri și Poduri Botoșani a caracterizat starea acestui drum județean ca fiind mediocră spre rea. Marea majoritate a drumurilor comunale și sătești fiind din pământ, se impune urgentarea pietruirii și modernizării acestora, pentru a facilita accesul investitorilor în zonă și mobilitatea locuitorilor din zonă. Dezvoltarea infrastructurii rutiere și de transport va constitui prima prioritate a Strategiei de dezvoltare economico-socială a comunei.

Drumurile comunale și vicinale din comuna Havârna sunt:

Denumire	Categorie drum	Număr de inventar
DRUM COMUNAL DC 940; S = 3.0876 HA HAV.	Asfaltat	69
DRUM COMUNAL P 66; S=2,3329. HA; GAR.	Asfaltat	159
DRUM COMUNAL P 411; S= 4,5068. HA TAT.	Asfaltat	225
DRUM SATESC P 234; S= 0,0068. HA TAT.	Balastat	184
DRUM SATESC P 538; S= 0,0080. HA TAT.	Balastat	220
DRUM SATESC P 1531; S=0,0096. HA; HAV.	Balastat	122
DRUM SATESC P 948; S=0,0100. HA; HAV.	Balastat	71

Denumire	Categorie drum	Număr de inventar
DRUM SATESC P 1196; S=0,0110. HA; HAV.	Balastat	90
DRUM SATESC P 149; S= 0,0119. HA TAT.	Balastat	174
DRUM SATESC P 160; S= 0,0119. HA TAT.	Balastat	176
DRUM SATESC P 335; S= 0,0119. HA TAT	Balastat	196
DRUM SATESC P 674; S=0,0120. HA; HAV.	Balastat	42
DRUM SATESC P 46; S=0,0124. HA; GAR.	Balastat	143
DRUM SATESC P 1391; S=0,0136. HA; HAV.	Balastat	108
DRUM SATESC P 1472; S=0,0144. HA; HAV.	Balastat	116
DRUM SATESC P 934; S=0,01481. HA; HAV.	Balastat	76
DRUM SATESC P 1464; S=0,0152. HA; HAV.	Balastat	115
DRUM SATESC P 495; S= 0,0159. HA TAT.	Balastat	215
DRUM SATESC P 855; S=0,0159. HA; HAV.	Balastat	61
DRUM SATESC P 1484; S=0,0160. HA; HAV.	Balastat	118
DRUM SATESC P 609; S=0,0160. HA; HAV.	Balastat	38
DRUM SATESC P 669; S=0,0160. HA; HAV.	Balastat	41
DRUM SATESC P 792; S=0,0160. HA; HAV.	Balastat	53
DRUM SATESC P 881; S=0,0160. HA; HAV.	Balastat	65
DRUM SATESC P 271; S= 0,0162. HA BAL.	Balastat	269
DRUM SATESC P 186/1; S= 0,0171. HA TAT.	Balastat	178
DRUM SATESC P 348; S= 0,0171. HA TAT.	Balastat	198
DRUM SATESC P 489; S= 0,0198. HA TAT.	Balastat	214
DRUM SATESC P 253; S= 0,0199. HA TAT.	Balastat	187
DRUM SATESC P 734; S=0,0200. HA; HAV.	Balastat	48
DRUM SATESC P 23; S=0,0202. HA; GAR.	Balastat	142
DRUM SATESC P 319; S= 0,0211. HA TAT.	Balastat	195
DRUM SATESC P 1447; S=0,0222. HA;HAV.	Balastat	112
DRUM SATESC P 1046; S=0,0225. HA; HAV.	Balastat	78
DRUM SATESC P 41/1; S= 0,0225. HA BAL.	Balastat	254
DRUM SATESC P 269; S= 0,0226. HA TAT.	Balastat	188
DRUM SATESC P 203; S= 0,0227. HA TAT.	Balastat	181
DRUM SATESC P 119; S= 0,0238. HA TAT.	Balastat	170
DRUM SATESC P 1027; S=0,0240. HA; HAV.	Balastat	75
DRUM SATESC P 1510; S=0,0240. HA; HAV.	Balastat	120
DRUM SATESC P 75; S= 0,0240. HA TAT.	Balastat	166
DRUM SATESC P 924; S=0,0240. HA; HAV.	Balastat	68
DRUM SATESC P 1452; S=0,0243. HA; HAV.	Balastat	113
DRUM SATESC P 244; S= 0,0250. HA TAT.	Balastat	186
DRUM SATESC P 130; S= 0,0278. HA TAT.	Balastat	171
DRUM SATESC P 1647; S=0,0278. HA; HAV.	Balastat	130

Denumire	Categorie drum	Număr de inventar
DRUM SATESC P 439/1; S= 0,0278. HA TAT.	Balastat	210
DRUM SATESC P 807; S=0,0278. HA; HAV.	Balastat	55
DRUM SATESC P 184; S= 0,0279. HA BAL.	Balastat	263
DRUM SATESC P 919; S=0,0280. HA; HAV.	Balastat	67
DRUM SATESC P 11; S=0,0283. HA; GAR.	Balastat	140
DRUM SATESC P 379/1; S= 0,0290. HA TAT.	Balastat	201
DRUM SATESC P 57; S=0,0300. HA; GAR.	Balastat	146
DRUM SATESC P 404; S= 0,0304. HA TAT.	Balastat	206
DRUM SATESC P 194; S= 0,0306. HA TAT.	Balastat	180
DRUM SATESC P 680; S=0,0308. HA; HAV.	Balastat	44
DRUM SATESC P 285; S= 0,0312. HA BAL.	Balastat	271
DRUM SATESC P 576; S= 0,0318. HA TAT.	Balastat	224
DRUM SATESC P 30; S= 0,0319. HA NEC.	Balastat	230
DRUM SATESC P 1300; S=0,0320. HA; HAV.	Balastat	101
DRUM SATESC P 3; S=0,0320. HA; TAT.	Balastat	160
DRUM SATESC P 782; S=0,0320. HA; HAV.	Balastat	52
DRUM SATESC P 516; S= 0,0330. HA TAT.	Balastat	217
DRUM SATESC P 1680; S=0,0357. HA; HAV.	Balastat	134
DRUM SATESC P 427; S= 0,0357. HA TAT.	Balastat	208
DRUM SATESC P 1074; S=0,0359. HA; HAV.	Balastat	79
DRUM SATESC P 1521; S=0,0360. HA; HAV.	Balastat	121
DRUM SATESC P 443; S=0,0370. HA TAT.	Balastat	211
DRUM SATESC P 52; S=0,0384. HA; GAR.	Balastat	144
DRUM SATESC P 849; S=0,0385. HA; HAV.	Balastat	59
DRUM SATESC P 195; S= 0,0395. HA BAL.	Balastat	264
DRUM SATESC P 1458; S=0,0400. HA; HAV.	Balastat	114
DRUM SATESC P 62/1; S=0,0405. HA; GAR.	Balastat	147
DRUM SATESC P 241; S= 0,0409. HA TAT.	Balastat	185
DRUM SATESC P 61; S=0,0417 . HA TAT.	Balastat	163
DRUM SATESC P 96; S= 0,0420. HA GAL.	Balastat	249
DRUM SATESC P 70; S= 0,0421. HA NEC.	Balastat	239
DRUM SATESC P 103; S= 0,0437. HA TAT.	Balastat	168
DRUM SATESC P 135; S= 0,0437. HA TAT.	Balastat	172
DRUM SATESC P 559; S= 0,0437. HA TAT.	Balastat	223
DRUM SATESC P 59; S= 0,0438. HA NEC.	Balastat	237
DRUM SATESC P 829; S=0,0440. HA; HAV.	Balastat	57
DRUM SATESC P 13; S= 0,0449. HA BAL.	Balastat	251
DRUM SATESC P 6; S=0,0453. HA; GAR.	Balastat	139
DRUM SATESC P 1323; S= 0.0479. HA; HAV.	Balastat	104

Denumire	Categorie drum	Număr de inventar
DRUM SATESC P 354; S= 0,0489. HA TAT.	Balastat	199
DRUM SATESC P 187; S= 0,0505. HA TAT.	Balastat	179
DRUM SATESC P 1013; S=0,0519 HA; HAV.	Balastat	74
DRUM SATESC P 1080; S=0,0527. HA; HAV.	Balastat	80
DRUM SATESC P 1739; S=0,0560. HA; HAV.	Balastat	138
DRUM SATESC P 897; S=0,0561. HA; HAV.	Balastat	66
DRUM SATESC P 214; S= 0,0568. HA TAT.	Balastat	182
DRUM SATESC P 56; S= 0,0576. HA NEC.	Balastat	236
DRUM SATESC P 50; S= 0,0580. HA NEC.	Balastat	234
DRUM SATESC P 1041; S=0,0596. HA; HAV.	Balastat	77
DRUM SATESC P 115; S= 0,0596. HA TAT.	Balastat	169
DRUM SATESC P 155; S= 0,0596 . HA TAT.	Balastat	175
DRUM SATESC P 66; S= 0,0596. HA TAT.	Balastat	165
DRUM SATESC P 746; S=0,0601. HA; HAV.	Balastat	49
DRUM SATESC P 276; S=0,0603 . HA BAL.	Balastat	270
DRUM SATESC P 770; S=0,0613. HA; HAV.	Balastat	51
DRUM SATESC P 58; S= 0,0615. HA BAL.	Balastat	255
DRUM SATESC P 1370; S=0,0624. HA; HAV.	Balastat	107
DRUM SATESC P 310/1; S= 0,0636. HA TAT.	Balastat	194
DRUM SATESC P 1482; S=0,0650. HA; HAV.	Balastat	117
DRUM SATESC P 7; S= 0,0652. HA BAL.	Balastat	250
DRUM SATESC P 33; S=0,0656. HA TAT.	Balastat	161
DRUM SATESC P 53; S= 0,0660. HA NEC.	Balastat	235
DRUM SATESC P 526; S= 0,0664. HA TAT.	Balastat	219
DRUM SATESC P 113; S=0,0675. HA; GAR.	Balastat	150
DRUM SATESC P 555; S= 0,0687. HA TAT.	Balastat	222
DRUM SATESC P 343; S= 0,0688. HA TAT.	Balastat	197
DRUM SATESC P 396; S= 0,0704. HA TAT.	Balastat	204
DRUM SATESC P 252; S= 0,0725. HA BAL.	Balastat	267
DRUM SATESC P 1555; S=0,0754. HA; HAV.	Balastat	123
DRUM SATESC P 599; S=0,0761. HA; HAV.	Balastat	37
DRUM SATESC P 407; S= 0,0846. HA TAT.	Balastat	207
DRUM SATESC P 439; S= 0,0847. HA TAT.	Balastat	209
DRUM SATESC P 728/1; S=0,0861. HA; HAV.	Balastat	50
DRUM SATESC P 40; S=0,0864. HA TAT.	Balastat	162
DRUM SATESC P 1661; S=0,0874. HA; HAV.	Balastat	132
DRUM SATESC P 853; S=0,0874. HA; HAV.	Balastat	60
DRUM SATESC P 467; S= 0,0914. HA TAT.	Balastat	213
DRUM SATESC P 1283; S=0,0919. HA; HAV.	Balastat	99

Denumire	Categorie drum	Număr de inventar
DRUM SATESC P 712; S=0,0922. HA; HAV.	Balastat	46
DRUM SATESC P 54; S=0,0925. HA; GAR.	Balastat	145
DRUM SATESC P 463; S=0,0954. HA; HAV.	Balastat	29
DRUM SATESC P 22; S= 0,0962. HA GAL.	Balastat	242
DRUM SATESC P 20; S= 0,0976. HA NEC.	Balastat	228
DRUM SATESC P 456; S= 0,0981. HA TAT.	Balastat	212
DRUM SATESC P 213; S=0,0991. HA; GAR.	Balastat	154
DRUM SATESC P 631; S=0,1003. HA; HAV.	Balastat	39
DRUM SATESC P 82; S= 0,1020. HA GAL.	Balastat	247
DRUM SATESC P 1179; S=0,1021. HA; HAV.	Balastat	89
DRUM SATESC P 36; S= 0,1036. HA NEC.	Balastat	231
DRUM SATESC P 1154; S=0,1040. HA; HAV.	Balastat	86
DRUM SATESC P 234; S=0,1046. HA; GAR.	Balastat	158
DRUM SATESC P 40; S= 0,1051. HA NEC.	Balastat	232
DRUM SATESC P 225/2; S=0,1079. HA; GAR.	Balastat	156
DRUM SATESC P 64; S= 0,1100. HA TAT.	Balastat	164
DRUM SATESC P 1197; S=0,1120. HA; HAV.	Balastat	91
DRUM SATESC P 677; S=0,1123. HA; HAV.	Balastat	43
DRUM SATESC P 546; S= 0,1124. HA TAT.	Balastat	221
DRUM SATESC P 232; S= 0,1128. HA BAL.	Balastat	266
DRUM SATESC P 372; S= 0,1134. HA TAT.	Balastat	200
DRUM SATESC P 223 S=0,119 HA TAT.	Balastat	1371001
DRUM SATESC P 223; S= 0,0119. HA TAT.	Balastat	183
DRUM SATESC P 80; S= 0,1190. HA BAL.	Balastat	256
DRUM SATESC P 500; S= 0,1191. HA TAT.	Balastat	216
DRUM SATESC P 1637; S=0,1260. HA; HAV.	Balastat	129
DRUM SATESC P 1308; S=0,1278. HA; HAV.	Balastat	102
DRUM SATESC P 64; S=0,1290 . HA GAL.	Balastat	244
DRUM SATESC P 1134; S=0,1291. HA; HAV.	Balastat	85
DRUM SATESC P 504; S=0,1295. HA; HAV.	Balastat	31
DRUM SATESC P 866; S=0,1317. HA; HAV.	Balastat	62
DRUM SATESC P 299; S= 0,1335. HA TAT.	Balastat	192
DRUM SATESC P 73; S= 0,1350. HA GAL.	Balastat	246
DRUM SATESC P 447; S=0,1378. HA; HAV.	Balastat	28
DRUM SATESC P 298; S= 0,1396. HA BAL.	Balastat	272
DRUM SATESC P 1394; S=0,1400. HA; HAV.	Balastat	109
DRUM SATESC P 382; S= 0,1418. HA TAT.	Balastat	202
DRUM SATESC P 555; S=0,1421. HA; HAV.	Balastat	35
DRUM SATESC P 518; S= 0,1432. HA TAT.	Balastat	218

Denumire	Categorie drum	Număr de inventar
DRUM SATESC P 391; S= 0,1455. HA TAT.	Balastat	203
DRUM SATESC P 27; S= 0,1491. HA BAL.	Balastat	253
DRUM SATESC P 157; S= 0,1498. HA BAL.	Balastat	261
DRUM SATESC P 223; S=0,1500. HA; GAR.	Balastat	155
DRUM SATESC P 8; S= 0,1508. HA NEC.	Balastat	226
DRUM SATESC P 304; S=0,1514. HA; HAV.	Balastat	19
DRUM SATESC P 1117; S=0,1545. HA; HAV.	Balastat	83
DRUM SATESC P 154; S=0,1554. HA; HAV.	Balastat	11
DRUM SATESC P 1696; S=0,1589. HA; HAV.	Balastat	135
DRUM SATESC P 75; S= 0,1613. HA NEC.	Balastat	240
DRUM SATESC P 195; S=0,1620. HA; HAV.	Balastat	13
DRUM SATESC P 425; S=0,1623. HA; HAV.	Balastat	25
DRUM SATESC P 11; S= 0,1641. HA NEC.	Balastat	227
DRUM SATESC P 204; S=0,1699. HA; GAR.	Balastat	153
DRUM SATESC P 180; S= 0,1706. HA BAL.	Balastat	262
DRUM SATESC P 217; S= 0,1707. HA BAL.	Balastat	265
DRUM SATESC P 866/1; S=0,1721. HA ; HAV.	Balastat	63
DRUM SATESC P 92; S= 0,1729. HA BAL.	Balastat	257
DRUM SATESC P 26; S= 0,1732. HA NEC.	Balastat	229
DRUM SATESC P 1604; S=0,1734. HA; HAV.	Balastat	126
DRUM SATESC P 97/1; S=0,1745. HA; GAR.	Balastat	149
DRUM SATESC P 445; S=0,1801. HA; HAV.	Balastat	26
DRUM SATESC P 1621; S=0,1828. HA; HAV.	Balastat	128
DRUM SATESC P 1104; S=0,1836. HA; HAV.	Balastat	82
DRUM SATESC P 1208; S=0,1895. HA; HAV.	Balastat	92
DRUM SATESC P 941/1; S=0,1904. HA; HAV.	Balastat	70
DRUM SATESC P 178; S= 0,1920. HA TAT.	Balastat	177
DRUM SATESC P 310; S= 0,1920. HA TAT.	Balastat	193
DRUM SATESC P 518; S=0,1966. HA; HAV.	Balastat	32
DRUM SATESC P 128; S=0.1985 HA; HAV	Balastat	8
DRUM SATESC P 813; S=0,1987. HA; HAV.	Balastat	56
DRUM SATESC P 1251; S=0,200. HA; HAV.	Balastat	95
DRUM SATESC P 1676; S=0,2026. HA; HAV.	Balastat	133
DRUM SATESC P 494; S=0,2031. HA; HAV.	Balastat	30
DRUM SATESC P 1367; S=0,2040. HA; HAV.	Balastat	106
DRUM SATESC P 878; S=0,2082. HA; HAV.	Balastat	64
DRUM SATESC P 698; S=0,2086. HA; HAV.	Balastat	45
DRUM SATESC P 550; S=0,2196. HA; HAV.	Balastat	34
DRUM SATESC P 61 S=0.2238 HA; HAV.	Balastat	4

Denumire	Categorie drum	Număr de inventar
DRUM SATESC P 1169; S=0,2241. HA; HAV.	Balastat	87
DRUM SATESC P 26; S=0,2250 HA; HAV.	Balastat	2
DRUM SATESC P 114; S= 0,2259. HA BAL.	Balastat	259
DRUM SATESC P 385; S=0,2262. HA; HAV.	Balastat	24
DRUM SATESC P 43; S=0.2294 HA; HAV.	Balastat	3
DRUM SATESC P 1610; S=0,2304. HA; HAV.	Balastat	127
DRUM SATESC P 1231; S=0,2314. HA; HAV.	Balastat	93
DRUM SATESC P 18; S=0,2320. HA; GAR.	Balastat	141
DRUM SATESC P 110; S=0,2346 HA; HAV.	Balastat	7
DRUM SATESC P 174; S=0,2377 HA; HAV.	Balastat	12
DRUM SATESC P 234; S=0,2389. HA; HAV.	Balastat	15
DRUM SATESC P 1270; S=0,240. HA; HAV.	Balastat	97
DRUM SATESC P 532; S=0,2400. HA; HAV.	Balastat	33
DRUM SATESC P 88; S= 0,2408. HA TAT.	Balastat	167
DRUM SATESC P 1574; S=0,2498. HA; HAV.	Balastat	124
DRUM SATESC P 93; S=0.2501 HA; HAV.	Balastat	6
DRUM SATESC P 317; S=0,2537. HA; HAV.	Balastat	20
DRUM SATESC P 190; S=0,2615. HA; GAR.	Balastat	152
DRUM SATESC P 986; S=0,2632. HA; HAV.	Balastat	72
DRUM SATESC P 270; S=0,2645. HA; HAV.	Balastat	17
DRUM SATESC P 251; S=0,2667. HA; HAV.	Balastat	16
DRUM SATESC P 348; S=0,2686. HA; HAV.	Balastat	22
DRUM SATESC P 1083; S=0,2705. HA; HAV.	Balastat	81
DRUM SATESC P 1344; S=0,2720. HA; HAV.	Balastat	105
DRUM SATESC P 289; S= 0,2742. HA TAT.	Balastat	191
DRUM SATESC P 18; S= 0,2799. HA BAL.	Balastat	252
DRUM SATESC P 77; S=0.2813 HA; HAV.	Balastat	5
DRUM SATESC P 728; S=0,2842. HA; HAV.	Balastat	47
DRUM SATESC P 276 ; S= 0,2929. HA TAT.	Balastat	189
DRUM SATESC P 92; S= 0,2970. HA GAL.	Balastat	248
DRUM SATESC P 401; S= 0,3019. HA TAT.	Balastat	205
DRUM SATESC P 368; S=0,3031. HA; HAV.	Balastat	23
DRUM SATESC P 1420; S=0,3106. HA;HAV.	Balastat	110
DRUM SATESC P 146; S= 0,3124. HA TAT.	Balastat	173
DRUM SATESC P 1248; S=0,320. HA; HAV.	Balastat	94
DRUM SATESC P 332; S=0,3409. HA; HAV.	Balastat	21
DRUM SATESC P 97; S=0,3545. HA; GAR.	Balastat	148
DRUM SATESC P 133; S= 0,3574. HA BAL.	Balastat	260
DRUM SATESC P 1280; S=0,3669. HA; HAV.	Balastat	98

Denumire	Categorie drum	Număr de inventar
DRUM SATESC P 1588; S=0,3702. HA; HAV.	Balastat	125
DRUM SATESC P 106; S= 03864. HA BAL.	Balastat	258
DRUM SATESC P 132; S=0,3877. HA; GAR.	Balastat	151
DRUM SATESC P 215; S=0,4281. HA; HAV.	Balastat	14
DRUM SATESC P 1121; S=0,5288. HA; HAV.	Balastat	84
DRUM SATESC P 647; S=0,5325. HA; HAV.	Balastat	40
DRUM SATESC P 69; S= 0,5470. HA GAL.	Balastat	245
DRUM SATESC P 1497; S=0,5579. HA; HAV.	Balastat	119
DRUM SATESC P 164; S=0,5939. HA; GAR.	Balastat	157
DRUM SATESC P 1654; S=0,6235. HA; HAV.	Balastat	131
DRUM SATESC P 446; S=0,6400. HA; HAV.	Balastat	27
DRUM SATESC P 800; S=0,6437. HA; HAV.	Balastat	54
DRUM SATESC P 1258; S=0,719. HA; HAV.	Balastat	96
DRUM SATESC P 286; S= 0,7787. HA TAT.	Balastat	190
DRUM SATESC P 1294; S=0,879. HA; HAV.	Balastat	100
DRUM SATESC P 571; S=0,9024. HA; HAV.	Balastat	36
DRUM SATESC P 836; S=0,915. HA; HAV.	Balastat	58
DRUM SATESC P 1440; S=0,9608. HA; HAV.	Balastat	111
DRUM SATESC P 1171; S=0,9758. HA; HAV.	Balastat	88
DRUM SATESC P 2; S= 1,0113. HA GAL.	Balastat	241
DRUM SATESC P 138; S=1,0299 HA; HAV.	Balastat	9
DRUM SATESC P 54; S= 1,0529. HA GAL.	Balastat	243
DRUM SATESC P 8; S=1.2515 HA; HAV. Coresp.DC 940/1	Balastat	1
DRUM SATESC P 43; S= 1,2856. HA NEC.	Balastat	233
DRUM SATESC P 262; S= 1,2956. HA BAL.	Balastat	268
DRUM SATESC P 292; S=1,3850. HA; HAV.	Balastat	18
DRUM SATESC P 1319; S=1.4309. HA; HAV.	Balastat	103
DRUM SATESC P 139; S=1,452 HA; HAV.	Balastat	10
DRUM COMUNAL P 85; S= 1,6705. HA BAL.	Balastat	273
DRUM SATESC P 2 S= 4,606 HA GAR.	Balastat	1371002
DRUM SATESC P 1110; S=0,0200. HA; HAV. inchis	Pamant	73
DRUM SATESC P 1715 S=0,0266 HA HAV.inchis	Pamant	137
DE P 148; S= 0,03/4. HA	Pamant	281
DE P 113; S= 0,05/4. HA	Pamant	276
DE P 115; S= 0,05/4. HA	Pamant	277
DE P 694; S= 0,05/4. HA	Pamant	359

Denumire	Categorie drum	Număr de inventar
DRUM SATESC P 54 S=0,0718 HA NEC.inchis	Pamant	238
DE P 619; S= 0,09/4. HA	Pamant	351
DE P 665; S= 0,09/4. HA	Pamant	356
DE P 264; S= 0,10/4. HA	Pamant	293
DE P 447; S= 0,12/4. HA	Pamant	324
DE P 367; S= 0,13/4. HA	Pamant	311
DE P 594; S= 0,13/4. HA	Pamant	347
DE P 535; S= 0,14/4. HA	Pamant	340
DE P 650; S= 0,14/4. HA	Pamant	355
DE P 510/2; S= 0,15/4. HA	Pamant	336
DE P 599; S= 0,15/4. HA	Pamant	348
DE P 698; S= 0,16/4. HA	Pamant	361
DE P 564; S= 0,17/4. HA	Pamant	344
DE P 739; S= 0,17/4. HA	Pamant	368
DE P 233/1; S= 0,18/4. HA	Pamant	290
DE P 247; S= 0,18/4. HA	Pamant	292
DE P 297; S= 0,18/4. HA	Pamant	298
DE P 228; S= 0,19/4. HA	Pamant	287
DE P 306; S= 0,19/4. HA	Pamant	300
DE P 358; S=0,20/4 . HA	Pamant	308
DE P 382; S= 0,20/4. HA	Pamant	313
DRUM SATESC P 1703 S= 0,2095 HA HAV.inchis	Pamant	136
DE P 238; S= 0,22/4. HA	Pamant	291
DE P 729; S= 0,23/4. HA	Pamant	365
DE P 229; S= 0,24/4. HA	Pamant	288
DE P 2; S= 0,25/4. HA	Pamant	275
DE P 568; S= 0,26/4. HA	Pamant	346
DE P 411; S= 0,27/4. HA	Pamant	317
DE P 271; S= 0,28/4. HA	Pamant	295
DE P 403; S= 0,28/4. HA	Pamant	314
DE P 472/1; S= 0,28/4. HA	Pamant	328
DE P 124; S= 0,29/4. HA	Pamant	278
DE P 459; S= 0,29/4. HA	Pamant	326
DE P 347; S= 0,30/4. HA	Pamant	304
DE P 409; S= 0,30/4. HA	Pamant	315
DE P 473; S= 0,31/4. HA	Pamant	329
DE P 565; S= 0,31/4. HA	Pamant	345

Denumire	Categorie drum	Număr de inventar
DE P 175/1; S= 0,32/4. HA	Pamant	285
DE P 519; S=0,32/4. HA	Pamant	337
DE P 455; S= 0,34/4. HA	Pamant	325
DE P 410; S= 0,35/4. HA	Pamant	316
DE P 531; S= 0,36/4. HA	Pamant	339
DE P 643; S= 0,36/4. HA	Pamant	353
DE P 736; S= 0,36/4. HA	Pamant	367
DE P 528; S= 0,38/4. HA	Pamant	338
DE P 558; S= 0,40/4. HA	Pamant	343
DE P 608; S= 0,40/4. HA	Pamant	350
DE P 220; S= 0,41/4. HA	Pamant	286
DE P 348/1; S= 0.41/4. HA	Pamant	306
DE P 171; S= 0,43/4. HA	Pamant	284
DE P 671; S= 0,43/4. HA	Pamant	357
DE P 709; S= 0,48/4. HA	Pamant	363
DE P 356; S= 0,50/4. HA	Pamant	307
DE P 472; S= 0,50/4. HA	Pamant	327
DE P 643/1; S= 0,54/4. HA	Pamant	354
DE P 419; S= 0,57/4. HA	Pamant	320
DE P 330; S= 0,58/4. HA	Pamant	302
DE P 732; S= 0,60/4. HA	Pamant	366
DE P 728; S= 0,67/4. HA	Pamant	364
DE P 476; S= 0,70/4. HA	Pamant	331
DE P 124; S= 0,73/4. HA	Pamant	279
DE P 270/47; S= 0,75/4. HA	Pamant	294
DE P 139; S= 0,76/4. HA	Pamant	280
DE P 604; S=0,78/4. HA	Pamant	349
DE P 413; S= 0,79/4. HA	Pamant	319
DE P 359; S= 0,80/4. HA	Pamant	309
DE P 421; S=0,80/4. HA	Pamant	321
DE P 291; S= 0,81/4. HA	Pamant	297
DE P 346; S= 0,81/4. HA	Pamant	303
DE P 478; S= 0,81/4. HA	Pamant	332
DE P 481; S= 0,81/7. HA	Pamant	333
DE P 485; S= 0,81/4. HA	Pamant	334
DE P 750; S= 0,81/4. HA	Pamant	370
DE P 620; S= 0,83/4. HA	Pamant	352
DE P 287; S= 0,85/4. HA	Pamant	296
DE P 431; S= 0,91/4. HA	Pamant	322

Denumire	Categorie drum	Număr de inventar
DE P 695; S= 0,92/4. HA	Pamant	360
DE P 442; S= 0,94/4. HA	Pamant	323
DE P 475; S= 0,94/4. HA	Pamant	330
DE P 233; S= 0,95/4. HA	Pamant	289
DE P 536; S= 0,96/4. HA	Pamant	341
DE P 744; S= 0,96/4. HA	Pamant	369
DE P 348; S= 0,97/4. HA	Pamant	305
DE P 310; S= 0,98/4. HA	Pamant	301
DE P 487; S= 1,04/4. HA	Pamant	335
DE P 545; S= 1,10/4. HA	Pamant	342
DE P 708; S= 1,19/4. HA	Pamant	362
DE P 689; S= 1,23/4. HA	Pamant	358
DE P 412; S= 1,36/4. HA	Pamant	318
DE P 378; S= 1,39/4. HA	Pamant	312
DE P 299; S= 1,65/4. HA	Pamant	299
DE P 363; S= 2,30/4. HA	Pamant	310
DE P 158; S= 3,61/6. HA	Pamant	282
DE P 164/1; S= 4,49/6. HA	Pamant	283
DE P 1; S= 8,89/8. HA	Pamant	274

Linii de cale ferată

Comuna Havârna nu este traversată de linie de cale ferată. Cea mai apropiată stație CFR este cea din Municipiul Dorohoi, la cca. 23,5 km.

Căile aeriene

Aeroportul Internațional Ștefan cel Mare Suceava este cel mai apropiat aeroport față de comuna Havârna, la aproximativ 77 km.

IV.2. ECHIPAREA HIDROEDILITARĂ A LOCALITĂȚII

Sistemul de alimentare cu apă potabilă

Comuna Havârna nu beneficiază de sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă. Se are în vedere implementarea unui proiect în acest sens.

Sistemul de canalizare

În comuna Havârna nu există rețea de canalizare pentru colectarea apelor menajere și pluviale, singurele alternative realizate fiind șanțurile de scurgere a apei, netaluzate și nebetonate pentru protecția drumurilor. Se impune demararea unui proiect pentru înființarea sistemului de canalizare.

Gestionarea deșeurilor

Comuna Havârna a încheiat un contract cu un operator economic care are obiectul colectării și transportului deșeurilor menajere de pe raza comunei.

CAPITOLUL V. INFRASTRUCTURA DE SUSȚINERE A ACTIVITĂȚILOR ECONOMICO-SOCIALE

V.1. ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ

Autoritățile administrației publice prin care se realizează autonomia locală în comune sunt consiliile locale alese și primarii aleși în condițiile legii.

Consiliul local exercită următoarele categorii de atribuții:

- ✓ atribuții privind unitatea administrativ - teritorială, organizarea proprie, precum și organizarea și funcționarea aparatului de specialitate al primarului, ale instituțiilor publice de interes local și ale societăților și regiilor autonome de interes local;
 - aprobă statutul comunei, orașului sau municipiului, precum și regulamentul de organizare și funcționare a consiliului local; prin ordin al ministrului de resort se aprobă un model orientativ al statutului unității administrativ - teritoriale, precum și un model orientativ al regulamentului de organizare și funcționare a consiliului local;
 - alege viceprimarul/viceprimarii, din rândul consilierilor locali, la propunerea primarului sau a consilierilor locali
 - aprobă, în condițiile legii, la propunerea primarului, înființarea, organizarea și statul de funcții ale aparatului de specialitate al primarului, ale instituțiilor publice de interes local, reorganizarea și statul de funcții ale regiilor autonome de interes local, precum și înființarea, reorganizarea sau desființarea de societăți de interes local și statul de funcții al acestora;
 - exercită, în numele unității administrativ - teritoriale, toate drepturile și obligațiile corespunzătoare participațiilor deținute la societăți sau regii autonome, în condițiile legii;
 - hotărăște înființarea sau reorganizarea de instituții, servicii publice, societăți și regii autonome, în condițiile legii.

- ✓ atribuții privind dezvoltarea economico - socială și de mediu a comunei, orașului sau municipiului;

- aprobă, la propunerea primarului, bugetul unității administrativ - teritoriale, virările de credite, modul de utilizare a rezervei bugetare și contul de încheiere a exercițiului bugetar;
 - aprobă, la propunerea primarului, contractarea și/sau garantarea împrumuturilor, precum și contractarea de datorie publică locală prin emisiuni de titluri de valoare, în numele unității administrativ - teritoriale, în condițiile legii;
 - stabilește și aprobă impozitele și taxele locale, în condițiile legii;
 - aprobă, la propunerea primarului, documentațiile tehnico - economice pentru lucrările de investiții de interes local, în condițiile legii;
 - aprobă strategiile privind dezvoltarea economică, socială și de mediu a unității administrativ - teritoriale;
 - asigură un mediu favorabil înființării și/sau dezvoltării afacerilor, inclusiv prin valorificarea patrimoniului existent, precum și prin realizarea de noi investiții care să contribuie la îndeplinirea programelor de dezvoltare economică regională și locală;
 - asigură realizarea lucrărilor și ia măsurile necesare implementării și conformării cu prevederile angajamentelor asumate de România în calitate de stat membru al Uniunii Europene în domeniul protecției mediului și gospodăririi apelor pentru serviciile furnizate cetățenilor.
- ✓ atribuții privind administrarea domeniului public și privat al comunei, orașului sau municipiului;
- hotărăște darea în administrare, concesiunea, închirierea sau darea în folosință gratuită a bunurilor proprietate publică a comunei, orașului sau municipiului, după caz, precum și a serviciilor publice de interes local, în condițiile legii;
 - hotărăște vânzarea, darea în administrare, concesiunea, darea în folosință gratuită sau închirierea bunurilor proprietate privată a comunei, orașului sau municipiului, după caz, în condițiile legii;
 - avizează sau aprobă, în condițiile legii, documentațiile de amenajare a teritoriului și urbanism ale localităților;

- atribuie sau schimbă, în condițiile legii, denumiri de străzi, de piețe și de orice alte obiective de interes public local.
- ✓ atribuții privind gestionarea serviciilor de interes local;
 - sprijină, în condițiile legii, activitatea cultelor religioase;
 - aprobă construirea locuințelor sociale, criteriile pentru repartizarea locuințelor sociale și a utilităților locative aflate în proprietatea sau în administrarea sa.
- ✓ atribuții privind cooperarea interinstituțională pe plan intern și extern.
 - hotărăște, în condițiile legii, cooperarea sau asocierea cu persoane juridice române sau străine, în vederea finanțării și realizării în comun a unor acțiuni, lucrări, servicii sau proiecte de interes public local;
 - hotărăște, în condițiile legii, înfrățirea comunei, orașului sau municipiului cu unități administrativ - teritoriale din alte țări;
 - hotărăște, în condițiile legii, cooperarea sau asocierea cu alte unități administrativ - teritoriale din țară sau din străinătate, precum și aderarea la asociații naționale și internaționale ale autorităților administrației publice locale, în vederea promovării unor interese comune.

Consiliul Local HAVÂRNA este autoritatea deliberativă a administrației publice locale din comună. Consiliului Local HAVÂRNA are 11 consilieri locali, a căror activitate se desfășoară pe comisii de specialitate. Activitatea acestora este susținută de aparatul de specialitate, format atât din funcționari publici cât și din personal contractual.

Consilierii locali aleși la alegerile locale din anul 2020 sunt:

- ✓ GUSU Dragos - viceprimar;
- ✓ BIGHIU Corneliu;
- ✓ CIOBANU Ioan;
- ✓ CIOBANU Ioan Constantin;
- ✓ CLICINSCHI Maricel;
- ✓ DEDIU Florin;
- ✓ HUDIȘTEANU Viorel;
- ✓ JITĂREANU Gheorghe;

- ✓ LAZĂR Andrei-Lucian;
- ✓ MAXIM Maria;
- ✓ ROTARIU Romică-Ionuț;
- ✓ TOFAN Aristotel;
- ✓ URSACHE Toader

Puterea executivă la nivel comunal este reprezentată de primarul comunei.

Primarul îndeplinește următoarele categorii principale de atribuții:

- ✓ atribuții exercitate în calitate de reprezentant al statului, în condițiile legii;
 - îndeplinește funcția de ofițer de stare civilă și de autoritate tutelară și asigură funcționarea serviciilor publice locale de profil;
 - îndeplinește atribuții privind organizarea și desfășurarea alegerilor, referendumului și a recensământului;
 - îndeplinește alte atribuții stabilite prin lege.

- ✓ atribuții referitoare la relația cu consiliul local;
 - prezintă consiliului local, în primul trimestru al anului, un raport anual privind starea economică, socială și de mediu a unității administrativ - teritoriale, care se publică pe pagina de internet a unității administrativ - teritoriale în condițiile legii;
 - participă la ședințele consiliului local și dispune măsurile necesare pentru pregătirea și desfășurarea în bune condiții a acestora;
 - prezintă, la solicitarea consiliului local, alte rapoarte și informații;
 - elaborează, în urma consultărilor publice, proiectele de strategii privind starea economică, socială și de mediu a unității administrativ - teritoriale, le publică pe site-ul unității administrativ - teritoriale și le supune aprobării consiliului local.

- ✓ atribuții referitoare la bugetul local al unității administrativ - teritoriale;
 - exercită funcția de ordonator principal de credite;
 - întocmește proiectul bugetului unității administrativ - teritoriale și contul de încheiere a exercițiului bugetar și le supune spre aprobare consiliului local, în condițiile și la termenele prevăzute de lege;

- prezintă consiliului local informări periodice privind execuția bugetară, în condițiile legii;
 - inițiază, în condițiile legii, negocieri pentru contractarea de împrumuturi și emiterea de titluri de valoare în numele unității administrativ - teritoriale;
 - verifică, prin compartimentele de specialitate, corecta înregistrare fiscală a contribuabililor la organul fiscal teritorial, atât a sediului social principal, cât și a sediului secundar.
- ✓ atribuții privind serviciile publice asigurate cetățenilor, de interes local;
- coordonează realizarea serviciilor publice de interes local, prin intermediul aparatului de specialitate sau prin intermediul organismelor prestatoare de servicii publice și de utilitate publică de interes local;
 - ia măsuri pentru prevenirea și, după caz, gestionarea situațiilor de urgență;
 - numește, sancționează și dispune suspendarea, modificarea și încetarea raporturilor de serviciu sau, după caz, a raporturilor de muncă, în condițiile legii, pentru personalul din cadrul aparatului de specialitate, precum și pentru conducătorii instituțiilor și serviciilor publice de interes local;
 - asigură elaborarea planurilor urbanistice prevăzute de lege, le supune aprobării consiliului local și acționează pentru respectarea prevederilor acestora;
 - emite avizele, acordurile și autorizațiile date în competența sa prin lege și alte acte normative, ulterior verificării și certificării de către compartimentele de specialitate din punctul de vedere al regularității, legalității și de îndeplinire a cerințelor tehnice;
 - asigură realizarea lucrărilor și ia măsurile necesare conformării cu prevederile angajamentelor asumate în procesul de integrare europeană în domeniul protecției mediului și gospodăririi apelor pentru serviciile furnizate cetățenilor.
- ✓ alte atribuții stabilite prin lege.

Primarul în funcție este BALTĂ Rodica. Acesta are în subordinea sa aparatul propriu al primăriei, împărțit pe funcții și compartimente funcționale după cum urmează:

- ✓ Viceprimar

- ✓ Secretar
- ✓ Compartiment juridic
- ✓ Compartiment cadastru și agricultură
- ✓ Compartiment autoritate tutelară și asistență socială
- ✓ Compartiment administrație publică locală, secretariat și stare civilă
- ✓ Compartiment asistență social
- ✓ Compartiment buget – finanțe, contabilitate, impozite și taxe și achiziții publice
- ✓ Compartiment cultură
- ✓ Compartiment asistență comunitară
- ✓ Compartiment administrative și deservire
- ✓ Serviciul voluntar pentru situații de urgență

V.2. GRUPURILE DE ACȚIUNE LOCALĂ

Programul LEADER reprezintă, din partea Comunității Europene, o abordare care oferă noi oportunități de dezvoltare, punând bazele identificării nevoilor locale, întăririi capacității de dezvoltare și implementării strategiilor locale de dezvoltare, în vederea conservării patrimoniului rural și cultural, dezvoltării mediului economic și îmbunătățirii abilităților organizatorice ale comunității locale.

Dezvoltarea teritoriilor rurale prin LEADER va fi programată și coordonată de actori locali ce vor reprezenta factorul decizional și de asemenea vor purta responsabilitatea evoluției în timp a zonelor teritoriale delimitate în care vor acționa.

Grupurile de Acțiune Locală sunt entități ce reprezintă parteneriate public - private, constituite din reprezentanți ai sectorului public, privat și civil, desemnați dintr- un teritoriu rural omogen, care vor trebui să colaboreze pentru stabilirea componenței teritoriului acoperit și care vor implementa o strategie integrată pentru dezvoltarea acestuia.

Baza de aplicare a programului o constituie Grupurile de Acțiune Locală (GAL), constituite pe baza parteneriatului public - privat între factorii din zonele rurale, grupurile trebuind să includă reprezentanți ai diverselor sectoare socio - economice. Grupurile

primesc asistență financiară pentru diverse proiecte care implementează strategiile de dezvoltare locală. Acestea sunt selecționate de Autoritatea de Management din fiecare stat membru, care poate fi națională, regională sau locală sau o structură public - privată responsabilă cu managementul proiectului.

Un posibil beneficiar de finanțare trebuie să verifice mai întâi dacă se află localizat într-o zonă rurală care și-a stabilit deja instituțional și tematic propriul Grup de Acțiune Locală. Pentru asta poate fi contactată și Rețeaua de Unități Naționale. Următorul pas este încadrarea proiectului în strategia de dezvoltare a GAL-ului ales ales pentru ca solicitarea de finanțare să fie în primul rând eligibilă.

Având în vedere că un Grup de Acțiune Locală poate gestiona problematica existentă într-un teritoriu cu o populație cuprinsă între 10.000 - 100.000 de locuitori, în județul Botoșani au fost constituite următoarele Grupuri de Acțiune Locală:

- ✓ GAL Valea Siretului de Sus
- ✓ GAL Codrii Herței
- ✓ GAL Valea Bașeului de Sus
- ✓ GAL Bucovina de Munte
- ✓ GAL Colinele Moldovei

Comuna Havârna face parte din Grupul de Acțiune Locală Valea Bașeului de Sus.

Asociația Grupul de Acțiune Locală Valea Bașeului de Sus a fost înființată ca organizație de cooperare public-privată reprezentând teritoriul a 11 comune și un oraș din județul Botoșani pentru a participa la programele de dezvoltare rurală durabilă în vederea dezvoltării și creșterii competitivității în sectorul agricol și non-agricol în Regiunea de Nord-Est a României.

Scopul Asociației este de a promova drepturile și de a îmbunătăți condițiile de viață în zonele rurale prin aplicarea de strategii de dezvoltare economică, socială, culturală și spirituală împreună cu membrii comunităților rurale, îmbunătățirea calității serviciilor, infrastructurii, atragerea fondurilor externe nerambursabile pentru finanțarea investițiilor necesare realizării acestora, dar și initiative de cooperare și dezvoltare de parteneriate care să promoveze potențialul zonei.

GAL Valea Bașeului de Sus are în componență următoarele unități administrativ-teritoriale:

1	Orașul Săveni	7	Comuna Havârna
2	Comuna Ripiceni	8	Comuna Mileanca
3	Comuna Avrămeni	9	Comuna Mitoc
4	Comuna Vlăsinești	10	Comuna Manoleasa
5	Comuna Drăgușeni	11	Comuna Dângenii
6	Comuna Hănești		

Pe lângă unitățile administrative – teritoriale GAL-ul conține și o serie de agenți economici și ONG-uri, după cum urmează:

Nr. Crt.	Membru	Nr. Crt.	Membru
1	SC Biroticalex SRL	13	II Ciopata Irina
2	II Bucătariu Luminița	14	SC Bombardier Construct SRL
3	II Scutariu Ancuța Laura	15	II Giugastru Daniel - Petru
4	IF Atanăsoaie Danuț	16	Asociația Români Fără Frontiere
5	Societatea Culturală Frații Ciucă	17	SC Multiagra SRL
6	SC Vlasie Company SRL	18	II Bucătariu Nicolae
7	SC Vadiprest Com SRL	19	Uniunea Ucrainenilor din România
8	Cooperativa Fermierul Vlăsineștean	20	Direcția Silvică Botoșani - District Avrămeni
9	Ilaș Marinel	21	PFA Bordianu Ana - Maria
10	II Baci Dumitru Lucian	22	II Trufin Ioana
11	SC Redmedica Santex SRL	23	II Dăscălescu Ana
12	Laboratorul de Analize Medicale MISANO		

V.3. COMUNICAREA ȘI RELAȚIILE PUBLICE, MASS-MEDIA

În anul 2019 au fost soluționate 1711 cereri pentru eliberarea unor adeverințe, certificate sau copii după documentele din evidența instituției, iar la registratură a fost înregistrat un număr de 3432 corespondențe.

Au fost acordate audiențe de către conducerea executivă a comunei HAVÂRNA unui număr de 533 cetățeni, după cum urmează:

- ✓ Primar – 415 audiențe;
- ✓ Viceprimar – 86 audiențe;
- ✓ Secretarul comunei – 32 audiențe.

V.4.SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ

Extinderea permanentă și susținută a pieței tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) constituie un factor important care contribuie la dezvoltarea infrastructurii informaționale și la creșterea competitivității economiei.

România înregistrează, conform ultimului studiu EITO (European Information Technology Observatory) una dintre cele mai mari dinamici la nivel regional.

În privința dotărilor cu PC-uri și a penetrării acestora, se remarcă o evoluție ascendentă, cu o rată medie anuală de creștere a volumului vânzărilor de peste 50%, rămânând totuși ca rată de penetrare (17,1 PC-uri/100 de salariați la sfârșitul anului 2006) sub media UE-15 (aprox. 40 PCuri/ 100 locuitori).

De asemenea, sectorul e-banking este într-un proces spectaculos de dezvoltare, dat fiind faptul că băncile au dezvoltat programe pentru promovarea efectuării plăților prin mijloace electronice, înregistrându-se o creștere a tendinței de utilizare a cardurilor. În Regiunea Nord-Est se înregistrează o creștere a numărului de firme furnizoare de echipamente de hardware și software și firme care procesează date și baze de date.

Primăria comunei HAVÂRNA are în dotare următoarele:

Element	Cantitate
Unitate server	
PC-uri	17
Laptopuri	3
Licențe sisteme de operare	20
Licențe antivirus	17
Licențe software	5

CAPITOLUL VI. SISTEMUL DE EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT. CULTURA

VI.1. EDUCAȚIA / ÎNVĂȚĂMÂNTUL

În satul Havârna funcționează o Școală Gimnazială cu clasele I – VIII, aceasta are arondate școlile și grădinițele din celelalte sate componente ale comunei.

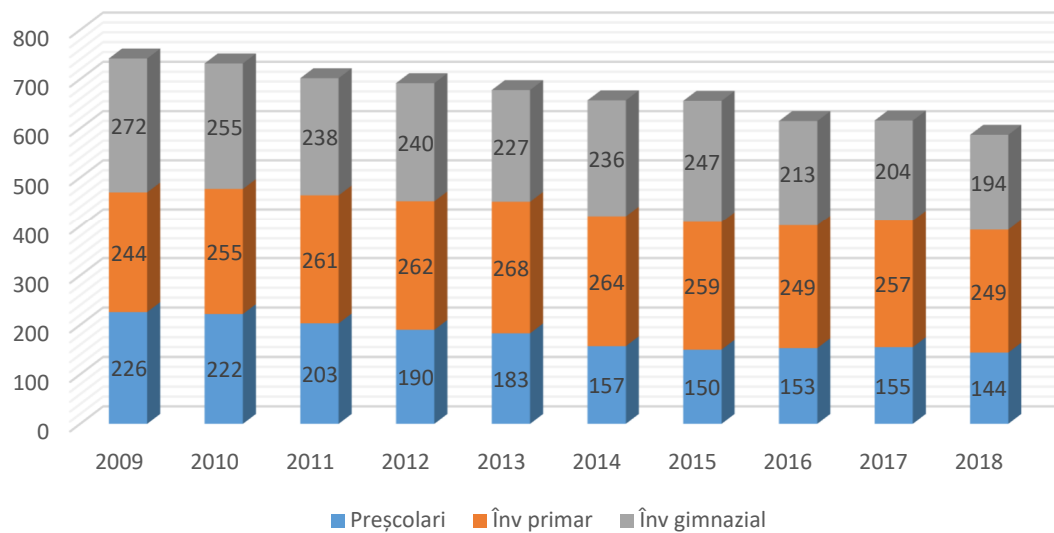
În anul 2019 școala avea un număr de 33 cadre didactice. Pe nivele de instruire acestea erau repartizate astfel:

- ✓ Preșcolar – 5 cadre didactice;
- ✓ Primar – 9 cadre didactice;
- ✓ Gimnazial – 18 cadre didactice.

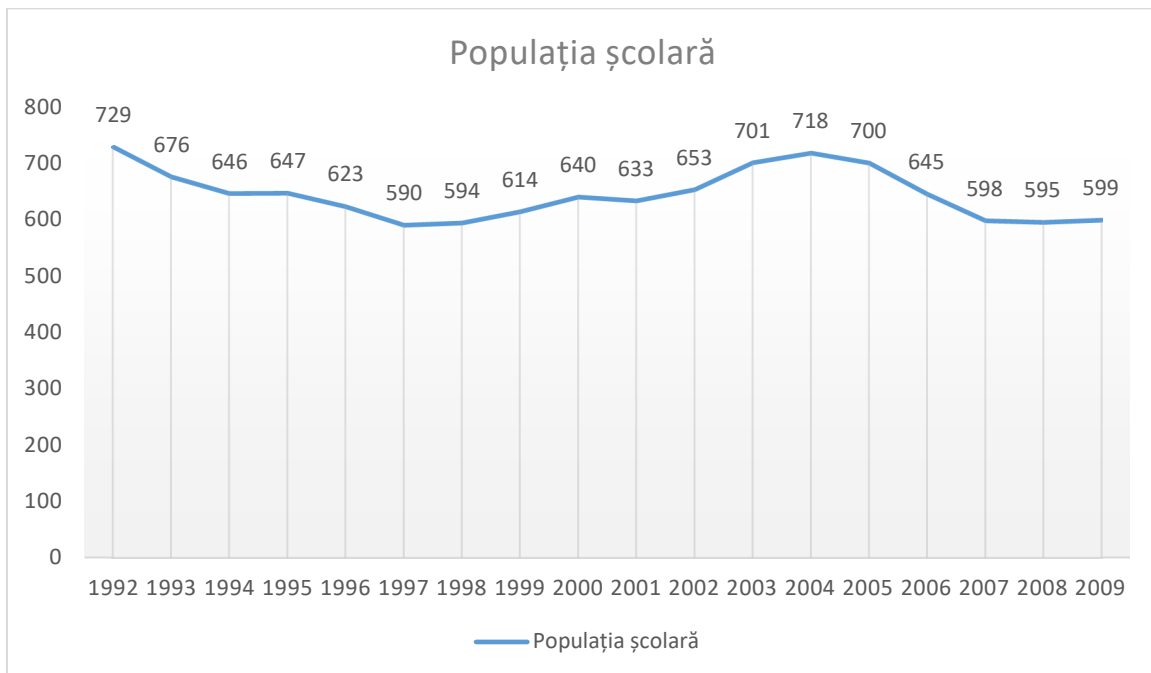
Evoluția numărului de preșcolari și elevi înscriși în perioada 2013 - 2019:

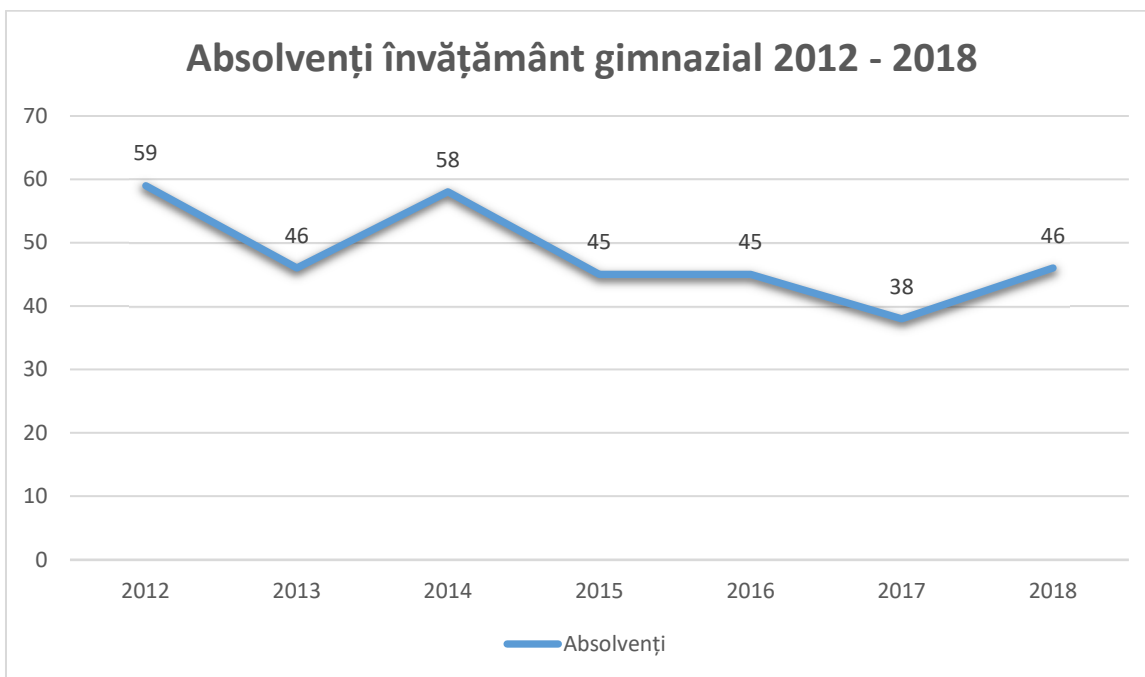
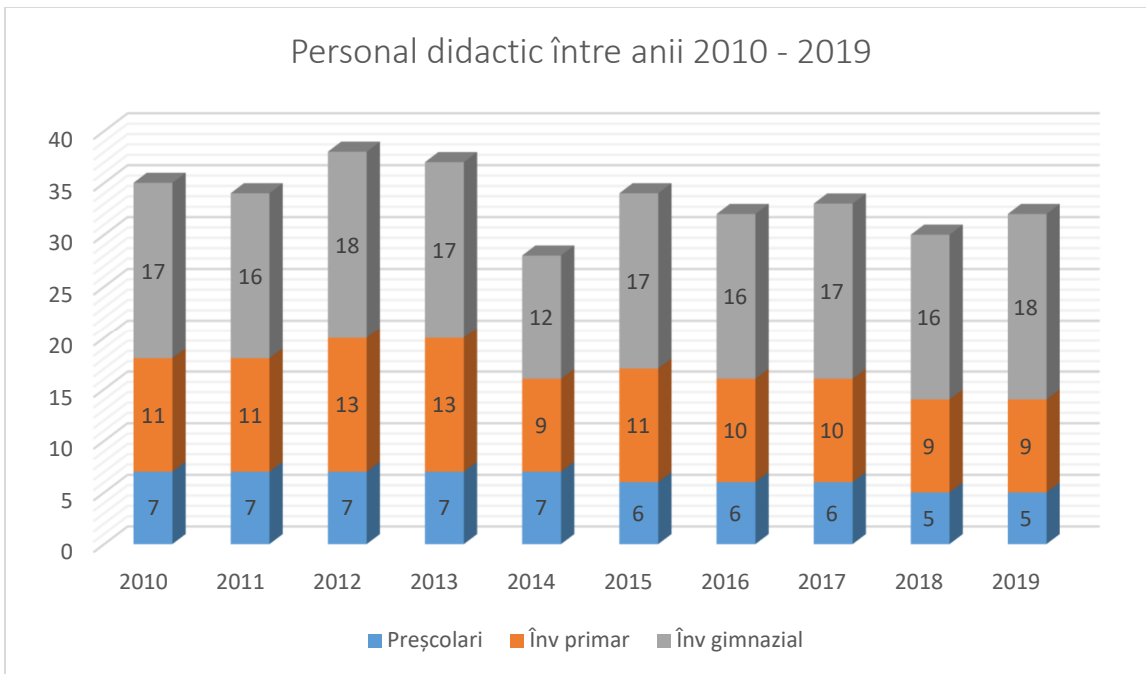
Populația școlară	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019
Total	539	518	495	454	423	409	370
Copii grădiniță	117	111	102	91	78	80	69
Elevi învățământ primar	219	214	202	187	180	163	154
Elevi învățământ gimnazial	203	193	191	176	165	166	147

Populația școlară între anii 2009 - 2018

Între anii 1992 – 2008 populația școlară a evoluat astfel:

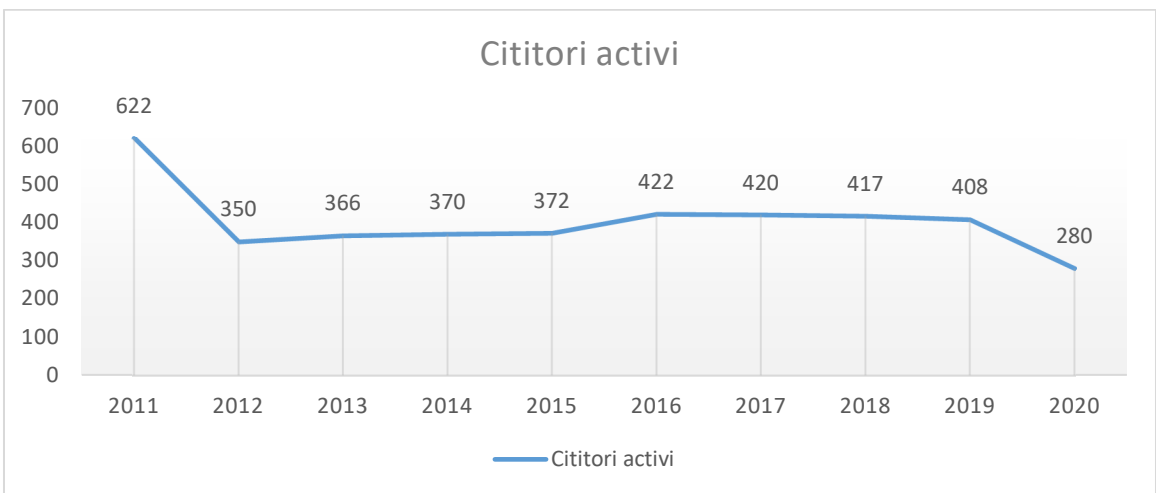
VI.2. CULTURA

În afară de activitatea didactică desfășurată la catedră, cadrele didactice care au trecut pe la școlile din comună au desfășurat și o bogată activitate de culturalizare a maselor de oameni.

Comuna Havârna este depozitară unor valori ale artei și meșteșugurilor tradiționale. Aceste valori nu sunt identificate în totalitate, nu sunt listate și nici promovate corespunzător. O bună parte dintre activitățile culturale sunt organizate de către Căminul cultural de la Havârna, cu prilejul unor evenimente deosebite din viața comunității, invită ansambluri sau orchestre să prezinte spectacole pentru cetățenii comunei.

Pe raza comunei există o bibliotecă comunală cu un număr de 13.578 volume.

CAPITOLUL VII. SĂNĂTATEA ȘI ASISTENȚA SOCIALĂ

VII.1. SITUAȚIA EXISTENTĂ ÎN DOMENIUL SANITAR

Rețeaua sanitară a comunei este satisfăcătoare. Există un cabinet medical individual încadrat cu un medic de familie și 6 asistenți medicali (personal mediu sanitar).

VII.2. ASISTENȚA SOCIALĂ

Asistența social presupune un ansamblu complex de măsuri și acțiuni realizate pentru a răspunde nevoilor sociale și individuale, familiale sau grup, în vederea prevenirii și depășirii unor situații de dificultate, vulnerabilitate sau dependență pentru prezervarea autonomiei și protecției persoanei, pentru prevenirea marginalizării și excluziunii sociale, pentru promovarea incluziunii sociale și în scopul creșterii calității vieții.

Pe plan local, rezultatele activității în domeniul asistenței sociale sunt bune, urmărindu-se cu prioritate ca toate cazurile să fie rezolvate la nivelul primăriei fără a se depăși termenele legale de soluționare a petițiilor. Numai în situații deosebite, cazurile sunt referite altor instituții.

Tipul prestației	2017	2018	2019	2020
Ajutor social conform L416/2001	22	24	10	21
Alocație familială complementară	31	32	25	22
Alocație de susținere pentru familii monoparentale	4	4	7	4
Alocații de stat pentru copii	13	16	20	11
Ajutoare de urgență	5	6	4	4

Tipul prestației	2017	2018	2019	2020
Ajutoare de înmormântare	2	4	1	3
Ajutoare pentru încălzirea locuinței pentru beneficiarii de ajutor social	22	24	10	21
Ajutoare pentru încălzirea locuinței pentru persoanele care nu beneficiază de ajutor social	46	59	39	45

Asistenți personali ai persoanelor cu handicap grav angajați cu contract individual de muncă	2017	2018	2019	2020
	17	17	15	
Beneficiari de indemnizație lunară	16	17	18	

VIII. 1. CALITATEA FACTORILOR DE MEDIU ȘI SURSELE DE POLUARE

Problema de baza privind protecția mediului o constituie deșeurile menajere. În acest sens, Consiliul Local al comunei HAVÂRNA a realizat un serviciu de colectare a deșeurilor menajere prin contractarea unor utilaje care colectează deșeurile menajere și le transportă la groapa de gunoi a județului Botoșani.

Calitatea aerului

Atmosfera este unul dintre cele mai fragile subsisteme ale mediului datorită capacității sale limitate de a absorbi și de a neutraliza substanțele eliberate continuu de activități umane. Aerul atmosferic este unul din factorii de mediu dificil de controlat, deoarece poluanții, odată ajunși în atmosferă, se dispersează rapid și nu mai pot fi captați pentru a fi epurați-tratați. Pătrunși în atmosferă, poluanții pot reacționa chimic cu constituenții atmosferici sau cu alți poluanți prezenți rezultând astfel noi substanțe cu agresivitate mai mare sau mai mică asupra omului sau mediului. Compoziția atmosferei s-a schimbat ca urmare a activității omului, emisiile de noxe gazoase, pulberi și aerosoli conducând la grave probleme de mediu, ca: poluarea urbană, ploile acide, modificarea climei.

Principalele probleme de mediu identificate se referă la: poluarea datorată traficului, diminuarea fondului forestier, existența depozitelor de deșeurii menajere amenajate necorespunzător.

Sursele naturale de poluare a aerului nu provoacă decât în mod excepțional poluări importante ale atmosferei. Pe teritoriul comunei nu există sistem de monitorizare a calității aerului. Având în vedere specificul localității, ocupația majorității populației, în principal în sectorul zootehnic, principalele surse antropice de poluare a aerului care pot fi luate în considerație sunt:

- ✓ activitățile de creștere a păsărilor și animalelor în gospodăriile populației, de la care se emană amoniac și metan prin fermentarea dejectiilor.

- ✓ arderea combustibililor pentru prepararea hranei și încălzirea locuințelor (dioxid de carbon, monoxid de carbon, oxizi de sulf, oxizi de azot);
- ✓ surse mobile (autoturisme, mașini de transport) generatoare de oxizi de carbon, oxizi de sulf și oxizi de azot;
- ✓ depozitățile necontrolate de deșeuri, generatoare de oxizi de carbon și metan.

Calitatea aerului la nivelul comunei este bună.

Calitatea apelor de suprafață și subterane

Analiza situației reale arată că în prezent cea mai mare parte a apelor uzate rezultate în gospodăriile individuale este evacuată necontrolat în viroage, în sol, sau în cursurile de apă. Evacuările necontrolate de ape uzate menajere sunt surse punctiforme de poluare a apei provenite de la locuințele colective sau individuale.

De asemenea, există o serie de surse difuze de poluare a apelor asociate activităților agricole și de creștere a animalelor.

Calitatea solurilor

Solurile determină producția agricolă și starea pădurilor, condiționează învelișul vegetal, ca și calitatea apei râurilor, lacurilor și apelor subterane, reglează scurgerea lichidă și solidă în bazinele hidrografice și acționează ca o geomembrană pentru diminuarea poluării aerului și a apei, prin reținerea, reciclarea și neutralizarea poluanților, cum sunt substanțele chimice folosite în agricultură, deșeurile și reziduurile organice și alte substanțe chimice. Solurile, prin proprietățile lor de a întreține și a dezvolta viața, de a se regenera, filtrează poluanții, îi absorb și îi transformă.

Dacă aerul și apa reprezintă vectorii de transmitere a poluanților, solul reprezintă mediul de acumulare a acestora. Prin depozitarea și impregnarea cu pulberile și gazele toxice din atmosferă antrenate de apă precipitațiilor spre sol, folosirea excesivă a ierbicidelor și insecticidelor în culturile agricole, depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor, solul devine contaminat, conducând astfel la apariția unor dezechilibre

ecologice. Pentru rădăcinile plantelor sunt accesibili toți ionii aflați în apa solului, inclusiv cei toxici, iar plantele respective contaminate pot constitui hrană pentru animale și om.

Solul este afectat de fenomene de inundabilitate de-a lungul pâraielor existente pe teritoriul administrativ al comunei HAVÂRNA, datorită morfologiei terenului.

Viiturile cu transport mare de debit solid au fost favorizate de acțiunea necontrolată de defrișare a pădurilor de pe versanți.

Factorul de mediu sol poate fi afectat prin deversare accidentală de materiale provenite de la societățile comerciale productive sau provenite de la gospodăriile rurale individuale și prin exploatare agricolă nerațională.

Societățile productive sunt prevăzute cu containere metalice pentru colectarea temporară a deșeurilor menajere și asimilabile, în vederea eliminării lor finale la rampa de gunoi.

Pe teritoriul comunei nu există sistem de monitorizare a calității solurilor.

Biodiversitatea

Prin biodiversitate înțelegem varietatea de expresie a lumii vii, specii de plante (floră), animale (faună), microorganisme.

Valorile biodiversității fac parte integrantă din patrimoniul natural care, în contextul dezvoltării durabile, trebuie folosit de generațiile actuale fără a mai periclita șansa generațiilor viitoare de a se bucura de aceleași condiții de viață.

Biodiversitatea reprezintă o particularitate specifică a planetei noastre, care asigură funcționalitatea optimă a ecosistemelor, existența și dezvoltarea biosferei în general. De aceea, biodiversitatea este „o poliță de asigurare a mediului” ce favorizează capacitatea de adaptare a acestuia la schimbările cauzate de orice activitate umană distructivă.

Flora și fauna conferă comunei HAVÂRNA o inegalabilă frumusețe și atractivitate.

Faună, bogată și prețioasă, include numeroase specii cu valoare cinegetică ridicată: căpriorul, vulpea, jderul, hermina, dihorul, corbul, diverse specii de acvile, vulturi, bufnițe.

SECȚIUNEA B – ELABORAREA ANALIZEI SWOT A COMUNEI HAVÂRNA

CAPITOLUL I. COMUNA HAVÂRNA ÎN CONTEXT JUDEȚEAN, NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL

I.1. CONTEXTUL EUROPEAN

În septembrie 2015, la Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, țări din întreaga lume au semnat Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă a Organizației Națiunilor Unite (Agenda 2030 a ONU) și cele 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD) ale acesteia, stabilind împreună o listă de acțiuni concrete de întreprins pentru oameni și pentru planetă. Liderii mondiali și-au declarat angajamentul pentru eradicarea sărăciei, protejarea planetei și asigurarea faptului că toți oamenii se bucură de pace și prosperitate.

Obiectivele de dezvoltare durabilă, împreună cu Acordul de la Paris privind schimbările climatice, reprezintă foaia de parcurs către o lume mai bună, cadrul mondial pentru cooperarea internațională în materie de dezvoltare durabilă și dimensiunile economice, sociale, de mediu și de guvernanță ale acestui cadru. UE a fost una dintre principalele forțe care au sprijinit Agenda 2030 a ONU, angajându-se ferm să o pună în aplicare. Dezvoltarea durabilă, adică o dezvoltare care răspunde nevoilor generațiilor actuale fără a compromite capacitatea de a răspunde nevoilor generațiilor viitoare, este adânc înrădăcinată în proiectul european. Integrarea europeană și politicile UE au contribuit la depășirea sărăciei și a foametei de după război și au creat un spațiu de libertate și democrație în care cetățenii europeni au putut atinge niveluri de prosperitate și bunăstare fără precedent. UE a depus eforturi continue pentru a crea societăți mai incluzive, bazate pe democrație și statul de drept, astfel cum se prevede la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană. Standardele sociale și de sănătate ale UE sunt printre cele mai ambițioase din lume, iar Europa este continentul cu cea mai ridicată speranță de viață. Economia noastră socială a generat prosperitate și a oferit securitate datorită unor sisteme de protecție socială solide. Grație unor investiții semnificative în

cercetare și inovare, noile tehnologii și modele de producție permit o utilizare mai durabilă a resurselor și adoptarea de soluții digitale. Bugetele sănătoase și economiile moderne reprezintă elemente esențiale; progresele înregistrate pentru a dispune de politici bugetare solide și a pune în aplicare reformele structurale au redus nivelurile datoriei și au stimulat crearea de locuri de muncă. Rata de ocupare a persoanelor cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani a crescut la 73,5 % în al treilea trimestru al anului 2018, acesta fiind cel mai înalt nivel atins vreodată în UE. Acest lucru a avut un impact pozitiv asupra productivității și a creșterii economice în Europa. Deși există în continuare disparități economice, sociale și teritoriale între statele membre și între regiunile UE, politica de coeziune a UE a ajutat toate statele și regiunile să se dezvolte și a contribuit la reducerea acestor disparități pe întregul continent (convergență ascendentă). Mai mult, UE a instituit unele dintre cele mai înalte standarde sociale și de mediu, a adoptat unele dintre cele mai ambițioase politici pentru protecția sănătății umane și a devenit un lider mondial în lupta împotriva schimbărilor climatice. Statele membre ale UE au realizat progrese remarcabile în multe domenii ale Agendei 2030 a ONU și, prin urmare, UE este unul dintre cele mai bune locuri de locuit din lume, dacă nu chiar cel mai bun.

Cu toate acestea, nimic nu este dobândit pe deplin și în mod ireversibil. Democrația noastră, economia noastră și mediul nostru natural au nevoie de eforturi continue pentru a ne consolida realizările, pentru a depăși pe deplin impactul negativ al crizei economice și financiare, pentru a decupla ameliorarea sănătății, a bogăției și a bunăstării noastre de degradarea mediului, pentru a depăși inegalitățile sociale și pentru a face față unor provocări ce nu țin cont de frontiere. Ne aflăm în mijlocul celei de a patra revoluții industriale, iar schimbările ne vor afecta pe toți. Întrebarea este dacă vom fi în măsură să luăm inițiativa și să răspundem la schimbare în funcție de propriile noastre valori și interese. UE și statele sale membre au avantaje competitive semnificative care ne permit să luăm inițiativa și să ne modernizăm economiile, să ne păstrăm mediul natural și să îmbunătățim sănătatea și bunăstarea tuturor europenilor. În acest scop, va trebui să adoptăm obiectivele de dezvoltare durabilă și totodată să investim în competențe, inovare și tehnologii emergente, plasându-ne economia și societatea pe o traiectorie durabilă.

Trebuie să reflectăm la modul în care să ne adaptăm modelele de producție și de consum. Trebuie să acționăm acum pentru a opri încălzirea globală și declinul

ecosistemelor și al biodiversității, care reprezintă o amenințare la adresa bunăstării și a perspectivelor noastre de creștere durabilă, precum și o amenințare la adresa vieții înseși pe planeta noastră. Avem capacitatea de a face acest lucru, însă ceea ce ne lipsește este timpul. Inegalitățile și disparitățile teritoriale sunt încă foarte răspândite, în ciuda progreselor înregistrate. Eliminarea acestora este importantă pentru o societate echitabilă, dar și pentru protejarea și consolidarea coeziunii sociale și pentru asigurarea stabilității sociale și politice atât în cadrul fiecărui stat membru al UE, cât și între statele membre.

Obiectivele de dezvoltare durabilă:

1. Fără sărăcie;
2. Fără foamete;
3. Stare bună de sănătate și bunăstare;
4. Educație de calitate;
5. Egalitate de gen;
6. Apă curată și salubritate;
7. Energie accesibilă ca preț și curate;
8. Condiții de muncă decente și creștere economică;
9. Industrie, inovare și infrastructură;
10. Reducerea inegalităților;
11. Orașe și comunități durabile;
12. Consum și producție responsabile;
13. Politici climatice;
14. Viața subacvatică;
15. Viața terestră;
16. Pace, justiție și instituții puternice;
17. Parteneriate pentru obiective.

În plus, o ordine mondială multilaterală, bazată pe norme, respectată și eficace reprezintă cel mai bun antidot la legea junglei într-o lume anarhică, afectată de prezența armelor nucleare, a extremismului și a resurselor limitate. Se înregistrează o tendință din ce în ce mai pronunțată de naționalism periculos care avansează ideea „mai întâi țara

mea”, care poate genera tensiuni și conflicte. Mai multe țări au început să își renege angajamentele asumate la nivel mondial privind bunăstarea oamenilor și securitatea, protecția mediului și combaterea schimbărilor climatice, tulburând o ordine bazată pe reguli. Obiectivele de dezvoltare durabilă nu reprezintă un obiectiv în sine, ci servesc drept puncte de reper. Acestea oferă o perspectivă necesară pe termen lung, care merge dincolo de perioadele electorale și de dorința de a obține câștiguri rapide pe termen scurt. Aceste obiective ne ajută să menținem democrații solide, să construim economii moderne și dinamice și să contribuim la o lume cu standarde de viață mai ridicate, în care inegalitățile se reduc, să ne asigurăm că nimeni nu este lăsat în urmă, cu respectarea în același timp a resurselor limitate de care dispune planeta noastră și prezervarea acestora pentru generațiile viitoare.

De la preluarea mandatului său, Comisia Juncker a depus eforturi pentru a integra dezvoltarea durabilă în politicile sale și a pregătit deja terenul pentru următoarea generație de politici durabile: de la Pilonul european al drepturilor sociale și noul Consens european privind dezvoltarea până la Strategia „Comerț pentru toți”, bazată pe valori, Angajamentul strategic pentru egalitatea de gen și un spațiu european al educației, de la pachetele de măsuri privind economia circulară, „Europa în mișcare” și uniunea energetică, până la strategia privind creșterea albastră și strategia în domeniul bioeconomiei și de la planul de investiții și planul de acțiune privind finanțarea durabilă până la Agenda urbană a UE și la planul de acțiune privind natura, pentru a menționa câteva exemple. De asemenea, Comisia Juncker a făcut propuneri de îmbunătățire a sustenabilității finanțelor UE prin consolidarea legăturii dintre finanțarea UE și statul de drept, precum și prin stabilirea unui obiectiv mai ambițios de 25 % alocat cheltuielilor aferente schimbărilor climatice în viitorul buget al UE. Recent, Comisia Juncker a prezentat o viziune strategică pe termen lung pentru o economie a UE prosperă și modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050. Această viziune pregătește terenul pentru o modificare structurală a economiei europene, stimulând creșterea economică durabilă și ocuparea forței de muncă. Toate aceste politici strategice vor trebui puse în aplicare pe teren în mod integral și fără echivoc. De asemenea, acestea vor trebui completate de acțiuni suplimentare, recunoscând faptul că toate politicile sunt interdependente, în funcție de noile provocări,

noile evenimente și dovezi, pe măsură ce acestea apar. Dialogul social, precum și măsurile voluntare din partea sectorului privat au, de asemenea, un rol important de jucat în acest sens. UE este extrem de bine poziționată pentru a prelua rolul de lider. Se conturează un vid politic ca o consecință a faptului că alte puteri mondiale bat în retragere. Aceasta este o ocazie importantă pentru UE să se impună ca lider și să ofere un exemplu de urmat.

În urma eforturilor de reformă depuse la toate nivelurile, am asistat la o redresare a fundamentelor economice ale UE după criza economică și financiară. Cu toate acestea, potrivit unor previziuni recente, trebuie să consolidăm ratele de creștere, să reducem nivelul datoriei și să menținem disciplina fiscală pentru a asigura cadrul necesar unei economii solide. Dacă nu luăm măsuri pentru a spori reziliența economică și coeziunea și pentru a aborda vulnerabilitățile structurale, putem pierde, în anii care vor urma, impulsul câștigat, fapt asociat cu riscuri mari. Dimpotrivă, dacă efectuăm reformele structurale necesare, putem asigura un nivel mai ridicat de bunăstare și un viitor mai solid, inclusiv prin investiții în cercetare și inovare, servicii publice, sisteme de protecție socială și protecția mediului. Sunt necesare măsuri atât la nivelul UE, cât și la nivelul statelor membre pentru a asigura sustenabilitatea sistemelor de pensii și a sistemelor bugetare, inclusiv stabilitatea veniturilor fiscale în cadrul pieței unice. În plus, multe provocări au devenit din ce în ce mai presante și ne amenință bunăstarea și prosperitatea economică. Toate aceste provocări sunt complexe și strâns legate între ele, ceea ce înseamnă că abordarea uneia dintre ele poate avea consecințe pozitive asupra altora. Deficitul cel mai grav în materie de sustenabilitate și totodată cea mai mare provocare cu care ne confruntăm este datoria ecologică, de a cărei scadență ne apropiem prin utilizarea abuzivă și epuizarea resurselor noastre naturale; acest lucru ne amenință capacitatea de a răspunde nevoilor generațiilor viitoare în limitele resurselor de care dispune planeta noastră. La nivel mondial, presiunea asupra resurselor de bază, de la apă dulce până la terenuri fertile, pune în pericol însăși existența omenirii. Astăzi, omenirea utilizează echivalentul a 1,7 Terre. Întrucât consumul global de resurse materiale a crescut de paisprezece ori între 1900 și 2015 și se estimează că va crește de peste două ori între 2015 și 2050, lumea se apropie rapid de mai multe puncte critice. Pe lângă presiunea

asupra mediului, acest lucru reprezintă o provocare serioasă pentru economia UE, care este dependentă de materiale de pe piețele internaționale.

Biodiversitatea și ecosistemele sunt din ce în ce mai amenințate de factorul uman; în numai 40 de ani, populațiile mondiale de specii vertebrate s-au redus cu 60 % în medie. Pădurile tropicale sunt distruse în ritm accelerat, în fiecare an pierzându-se o suprafață comparabilă cu cea a Greciei. Aceasta nu este problema altcuiva. În UE, doar 23 % din specii și 16 % din habitate sunt într-o stare bună de sănătate. Alimentele bazate pe animale au o amprentă deosebit de ridicată asupra utilizării terenurilor, iar cererea crescândă de alimente de origine marină pune o presiune considerabilă asupra ecosistemelor marine. Nivelul emisiilor globale de gaze cu efect de seră crește într-un ritm alarmant, principalii vectori fiind consumul de energie, consumul excesiv de resurse și distrugerea ecosistemelor. Transporturile sunt responsabile pentru 27 % din emisiile de gaze cu efect de seră din UE, în multe zone urbane fiind încălcate limitele privind poluarea aerului convenite la nivelul UE. Producția de alimente reprezintă în continuare un important consumator de apă și energie și un producător de poluanți, fiind responsabilă de aproximativ 11,3 % din emisiile de gaze cu efect de seră din UE. În UE, combustibilii fosili continuă să primească subvenții publice în valoare de aproximativ 55 de miliarde EURO pe an, circa 20 % din factura UE pentru combustibilul importat, în ciuda măsurilor ambițioase ale UE în materie de decarbonizare și a angajamentelor de eliminare treptată a subvențiilor asumate în cadrul G7 și al G20. La nivel general, UE a reușit să își reducă propriile emisii și să le decupleze de creșterea economică, contribuind astfel în mod considerabil la efortul mondial, luând în considerare și emisiile incluse în importurile în UE și exporturile din UE. Cu toate acestea, atât la nivelul UE, cât și la nivel mondial sunt necesare mai multe eforturi. Dacă nu se iau măsuri, impactul devastator al schimbărilor climatice și degradarea capitalului natural vor avea un impact grav asupra economiei, vor reduce calitatea vieții pe întreaga planetă și vor spori intensitatea și frecvența dezastrelor naturale, punând și mai multe vieți în pericol. Inversarea acestor tendințe negative presupune un cost ridicat și necesită un efort colectiv major, însă costul lipsei de acțiune și consecințele sociale asociate ar fi mult mai mari.

Modelul de bunăstare socială al UE, care este piatra de temelie a proiectului european, se află în schimbare, fapt ce reprezintă o provocare planetară. Schimbările tehnologice, structurale și demografice într-o lume globalizată transformă natura muncii și ne pun sub semnul întrebării solidaritatea și promisiunea potrivit căreia fiecare generație poate spera să moștenească o lume mai bună decât cea precedentă. Acest lucru ar putea spori și amenințarea la adresa valorilor esențiale ale UE: democrația, statul de drept și drepturile fundamentale. În prezent, aproximativ 22,5 % din populația UE este încă expusă riscului de sărăcie sau de excluziune socială, iar 6,9 % din europeni suferă în continuare de deprivare materială severă. În 2017, inegalitatea veniturilor în statele membre ale UE a scăzut pentru prima dată de la începutul crizei financiare. Cu toate acestea, inegalitățile în materie de venituri sunt încă prea mari, bogăția fiind în continuare concentrată în mâinile unui număr mic de persoane. Acest lucru are consecințe sociale multiple, generând diferențe între bunăstare și calitatea vieții. Statele membre ale UE se confruntă, de asemenea, cu o serie de provocări legate de asigurarea unor prețuri abordabile la energie pentru toți europenii, milioane de persoane având dificultăți să își încălzească locuințele. În jur de 43 de milioane de persoane din UE nu își pot permite în mod regulat o masă de calitate o dată la două zile, în vreme ce aproximativ 20 % din producția noastră de alimente este irosită și peste jumătate din populația adultă din UE este supraponderală, cu riscuri mai mari pentru sănătate. Un risc de sănătate suplimentar este rezistența antimicrobiană, care ar putea cauza peste 10 milioane de decese pe an în următoarele decenii. În prezent, nu există încă o egalitate deplină între femei și bărbați. În pofida faptului că rata de ocupare în rândul femeilor se situează la niveluri istorice ridicate și numărul femeilor care ocupă poziții de conducere este mai mare ca oricând, progresele stagnează sau chiar se regresează în alte domenii. Douăsprezece state membre ale UE au regresat în ultimii zece ani în ceea ce privește echilibrul de gen în privința timpului petrecut în activitățile de îngrijire, casnice și sociale. Persistă diferențe în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și remunerarea. Faptul că Europa are cea mai mare speranță de viață din lume este o mare realizare, însă creșterea numărului de persoane în vârstă și scăderea populației în vârstă de muncă reprezintă provocări pentru modelul nostru socioeconomic. Îmbătrânirea populației, asociată cu longevitatea și creșterea riscului de boli cronice, poate avea un impact profund asupra finanțelor publice,

inclusiv asupra sistemelor de sănătate. Din această cauză va crește și riscul de inegalitate între generații. Inegalitățile și declinul mobilității sociale reprezintă un risc pentru dezvoltarea noastră economică globală și pentru coeziunea socială. Dacă în ceea ce privește egalitatea veniturilor, UE stă relativ bine, nu putem spune același lucru în ceea ce privește egalitatea de șanse. Inegalitatea de șanse poate împiedica incluziunea socială și accesul pe piața muncii pentru o parte a populației, afectând perspectivele de creștere. Abordarea inegalităților este crucială pentru ca opinia publică să sprijine tranziția către durabilitate. Tentația tot mai mare a izolaționismului și a naționalismului poate fi un semn că prea mulți europeni nu se simt suficient de protejați într-o lume care li se pare din ce în ce mai inechitabilă. Cu toate acestea, este clar că niciun stat membru nu este suficient de mare sau de puternic pentru a face față de unul singur provocărilor transnaționale; unindu-ne forțele în cadrul UE, putem însă oferi protecție. Inegalitățile la scară mondială reprezintă, de asemenea, un motiv de îngrijorare profundă. Având în vedere diferențele mari în ceea ce privește creșterea populației și nivelul de trai în întreaga lume, creșterea continuă a temperaturilor globale și dispariția ecosistemelor, vom asista, inevitabil, la înmulțirea situațiilor de strămutare forțată și de migrație în întreaga lume. De exemplu, până în 2050, se estimează că sute de milioane de persoane își vor părăsi locuințele ca urmare a schimbărilor climatice și a degradării mediului. Acesta este un exemplu grăitor al modului în care aspecte complexe diferite sunt interconectate și interdependente și al necesității de a furniza un răspuns cuprinzător. Nu există nicio soluție miraculoasă sau facilă la niciuna dintre provocările de mare amploare și dificile. Modernizarea modelului nostru economic, abordarea chestiunilor sociale cu care ne confruntăm și dezvoltarea și promovarea în continuare a unei cooperări multilaterale solide, bazate pe norme, reprezintă o sarcină dificilă. Acestea sunt însă elemente necesare pentru a asigura stabilitatea socială, a permite economiilor noastre să prospere și a îmbunătăți sănătatea cetățenilor. Societățile noastre libere au nevoie de dinamism economic, de investiții continue în tehnologii generice esențiale și în educație. Pentru a asigura un viitor mai bun pentru toți, avem nevoie de o formă reinventată de creștere durabilă, bazată pe înțelegerea faptului că limitele naturale ale secolului 21 sunt foarte diferite de cele ale secolului precedent. Salutăm această provocare.

Obiectivele de dezvoltare durabilă sunt prin definiție obiective globale, aplicabile în orice colț al lumii, și trebuie abordate ca atare. Trebuie să acționăm având în vedere o perspectivă internațională, să servim drept exemplu, să stabilim standarde la nivel mondial și să încurajăm țările, industriile și oamenii să ni se alăture. În calitate de cea mai mare piață unică a lumii, cea mai mare putere comercială, cel mai mare investitor și cel mai mare furnizor de asistență pentru dezvoltare, UE poate contribui în mod decisiv la reușita Agendei 2030 a ONU. UE a instituit deja multe dintre politicile cele mai moderne din lume pentru a favoriza durabilitatea. Trebuie să continuăm în această direcție, dar ritmul trebuie accelerat pentru a asigura o Europă durabilă până în 2030. Nu ne putem permite să transferăm responsabilitatea generațiilor viitoare, iar marja de timp se reduce din ce în ce mai mult. Deciziile pe care le luăm sau nu în următorii ani vor determina dacă vom putea sau nu să inversăm aceste tendințe.

Dezvoltarea durabilă înseamnă îmbunătățirea nivelului de trai al oamenilor, oferindu-le acestora posibilitatea reală de a face alegeri, creând un mediu propice și diseminând cunoștințele, precum și asigurând o mai bună informare. Astfel, ar trebui să ajungem la o situație în care să avem „o viață bună, în limitele planetei noastre, prin utilizarea mai inteligentă a resurselor și o economie modernă care să servească sănătății și bunăstării noastre. Prin urmare, ar trebui să continuăm pe calea pe care am deschis-o chiar noi: tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei, eficientă din punctul de vedere al resurselor și bogată în biodiversitate, care să se conformeze pe deplin Agendei 2030 a ONU și să respecte cele 17 obiective de dezvoltare durabilă. Această tranziție trebuie să aducă beneficii tuturor, să nu lase pe nimeni în urmă, asigurând egalitate și incluziune.

Creșterea noastră economică trebuie să depindă mai puțin de resursele neregenerabile, astfel încât să sporim la maximum utilizarea resurselor regenerabile, gestionate în mod durabil, și a serviciilor ecosistemice. UE s-a angajat deja pe calea acestei tranziții. Între 2000 și 2015, rata ocupării forței de muncă a crescut în sectorul mediului într-un ritm mai rapid decât în economie luată în ansamblu. Tehnologiile cu emisii reduse de dioxid de carbon au devenit o marfă de schimb deosebit de importantă, iar UE beneficiază de balanțe comerciale pozitive semnificative. În perioada 2012-2015,

exporturile UE de tehnologii în domeniul energiei curate au ajuns la 71 de miliarde EUR, depășind importurile cu 11 miliarde EUR. UE arată deja că este posibilă creșterea economiei și reducerea simultană a emisiilor de dioxid de carbon.

UE poate stabili standardele pentru restul lumii dacă își asumă rolul de lider în ceea ce privește punerea în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă și a tranziției către o economie durabilă, inclusiv prin investiții inteligente în inovare și tehnologii generice esențiale. UE va fi atunci prima care să profite de beneficiile acestei tranziții și va avea, totodată, cel mai puternic avantaj competitiv pe piața mondială de mâine. Astfel, statele membre vor căpăta mai multă greutate în cadrul unei Uniuni mai puternice, cetățenii își vor putea urmări aspirațiile în libertate și bunăstare, iar viziunea Europei se va îndeplini. Creșterea verde ar fi în beneficiul tuturor, al producătorilor și al consumatorilor deopotrivă. Se estimează că realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă în domenii precum produsele alimentare, agricultura, energia, materiile prime, orașele, sănătatea și bunăstarea ar putea crea pe piață oportunități în valoare de peste 10 mii de miliarde EURO. Ambiția UE de a realiza o economie eficientă din punctul de vedere al resurselor și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei va demonstra că o tranziție verde poate merge mână în mână cu o prosperitate sporită. Pentru a reuși, UE și statele sale membre trebuie să fie deschizătoare de drumuri în domeniile științei, tehnologiei și infrastructurilor moderne. Trebuie să încurajăm, de asemenea, dezvoltarea unor noi modele de afaceri și reducerea barierelor de pe piața unică și trebuie să valorificăm noile tehnologii, cum ar fi inteligența artificială. Factori de sprijinire cu efecte pozitive în mai multe sectoare, cum ar fi cercetarea și inovarea, finanțele, politica tarifară și fiscalitatea, comportamentul responsabil în afaceri, precum și noi modele de afaceri și educația vor crea condiții propice pentru o schimbare în sensul durabilității dacă sunt orientate spre o tranziție economică inovatoare, ecologică, incluzivă și echitabilă din punct de vedere social.

Pentru a reuși, trebuie să continuăm să investim în oameni și în diferitele sisteme care stau la baza societății noastre. Abordările izolate, fragmentare, s-au dovedit a fi ineficace. Trebuie să formulăm strategii cuprinzătoare și integrate. De exemplu, problemele de mediu nu pot fi rezolvate doar cu ajutorul politicilor de mediu, în condițiile în care politicile economice continuă să promoveze combustibilii fosili, ineficiența utilizării

resurselor sau producția și consumul nesustenabile. În mod similar, politicile sociale nu sunt suficiente pentru a însoți a patra revoluție industrială și pentru a sprijini forța de muncă afectată de tranziția la o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon; politicile solide în domeniul educației și formării, precum și cercetarea și dezvoltarea vor avea, la rândul lor, o importanță crucială pentru a construi reziliența necesară în societățile noastre. Sunt necesare măsuri la toate nivelurile. Instituțiile UE, statele membre și regiunile vor trebui să participe. Orașele, comunele și zonele rurale ar trebui să devină cu toate vectorii ai schimbării. Cetățenii, întreprinderile, partenerii sociali și comunitatea de cercetare și de cunoștințe vor trebui să fie asociate la acest demers. UE și statele sale membre vor trebui să colaboreze cu partenerii internaționali. Pentru a reuși, trebuie să ne îndreptăm cu toții în aceeași direcție, la toate nivelurile.

Principalele elemente ale politicii:

✓ **Pilonul european al drepturilor sociale**

Pilonul european al drepturilor sociale, aprobat în noiembrie 2017, stabilește 20 de principii care vizează direct promovarea convergenței ascendente în vederea îmbunătățirii condițiilor de muncă și de viață în Europa. Acesta contribuie la combaterea sărăciei în toate dimensiunile ei și la asigurarea unor sisteme de protecție socială echitabile, adecvate și durabile. Pilonul sprijină egalitatea de șanse și accesul la piața forței de muncă, inclusiv egalitatea între femei și bărbați și condiții de lucru echitabile și promovează incluziunea și protecția socială. Pilonul este însoțit de un tablou de bord social, care, împreună cu alte instrumente, contribuie la monitorizarea acestuia. Punerea în aplicare a principiilor și a drepturilor stabilite în cadrul Pilonului european al drepturilor sociale vor avea, de asemenea, un rol esențial în construirea unei Europe durabile, contribuind activ la asigurarea unor locuri de muncă sigure și a unor salarii echitabile, care să asigure un nivel de trai decent, și contribuind la formarea persoanelor în sensul dobândirii unor competențe specifice secolului 21, care să le asigure accesul la locuri de muncă de calitate și să combată efectele îmbătrânirii populației asupra pieței forței de muncă și a sistemelor de protecție socială. Pilonul european al drepturilor sociale va stimula competitivitatea și inovarea, promovând în același timp echitatea socială, egalitatea de șanse, dialogul social și accesul la îngrijire de calitate, inclusiv la servicii de

sănătate de calitate și abordabile pentru toți, la servicii de îngrijire a copiilor și de îngrijire pe termen lung, la ajutoare pentru locuință și la alte servicii de bază.

✓ **Acțiunea UE pentru egalitatea de gen**

În 2015, Comisia a adoptat un „Angajament strategic pentru egalitatea de gen 2016-2019”. Acesta este cadru de lucru al activității continue a Comisiei de promovare a egalității de gen și a capacitării femeilor. Pilonul european al drepturilor sociale a confirmat angajamentul UE față de egalitatea de tratament și de șanse între femei și bărbați în toate domeniile. În 2017, Comisia a prezentat un pachet amplu de măsuri legislative și de politică privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată, prin care încurajează participarea femeilor la piața forței de muncă. Planul de acțiune al UE privind egalitatea de gen 2016-2020 reprezintă cadrul UE pentru promovarea egalității de gen și pentru capacitatea femeilor și a fetelor în relațiile noastre externe cu țările terțe, precum și în forurile și pe agendele internaționale. UE pune în aplicare Planul de acțiune privind egalitatea de gen prin intermediul politicii europene de vecinătate și al politicii de dezvoltare în versiunile lor revizuite.

✓ **Strategia UE pentru tineret**

În mai 2018, Comisia a prezentat o nouă strategie UE pentru tineret, care vizează „implicarea, conectarea și mobilizarea tinerilor”, aprobată de Consiliu în noiembrie 2018. În contextul noului cadru de cooperare pentru tineret 2019-2027, această strategie își propune să aducă UE mai aproape de tineri și să identifice soluții la principalele lor preocupări. Noua strategie a UE pentru tineret urmărește să îi stimuleze pe tineri să participe la viața civică și democratică (implicare), să creeze legături între tinerii din Uniune și din afara ei pentru a stimula implicarea voluntară, mobilitatea de studiu, solidaritatea și înțelegerea interculturală (conectare) și să îi responsabilizeze pe tineri prin stimularea inovării, precum și prin calitatea și recunoașterea activităților pentru tineret (responsabilizare). Instrumentele propuse pentru atingerea obiectivelor Strategiei pentru tineret include un dialog reînnoit cu tinerii, utilizarea unor instrumente de planificare a activităților naționale, precum și un plan de lucru al Consiliului pentru tineret pentru perioada 2019-2020. De asemenea, Comisia ajută statele membre europene să

stimuleze încadrarea în muncă a tinerilor. În fiecare an, peste 3,5 milioane de tineri înscriși în Garanția pentru tineret primesc oferte de muncă, de continuare a educației, de efectuare a unui stagiu sau a unui program ucenicie.

✓ **Crearea unei legături între finanțarea UE și respectarea statului de drept**

Pentru următorul buget multianual, corespunzător perioadei 2021-2027, Comisia propune un buget ghidat de principiile prosperității, durabilității, solidarității și securității. Propunerea include un nou mecanism pentru consolidarea legăturii dintre finanțarea UE și respectarea statului de drept. Faptul că într-un stat membru există deficiențe generalizate legate de respectarea statului de drept are consecințe grave asupra bunei gestiuni financiare și asupra eficacității finanțării acordate de UE. Nu este vorba de un mecanism de sancțiuni, ci de un instrument bugetar care permite protejarea bugetului UE și asigurarea unei bune gestiuni financiare, promovând în același timp statul de drept.

✓ **Planul de investiții pentru Europa („Planul Juncker”**

Ca urmare a crizei economice și financiare mondiale, nivelul investițiilor a scăzut în UE. Planul de investiții pentru Europa, cunoscut sub denumirea de „Planul Juncker”, are ca obiectiv eliminarea obstacolelor din calea investițiilor, prin asigurarea vizibilității și a asistenței tehnice necesare pentru proiectele de investiții și prin utilizarea mai inteligentă a resurselor financiare. În iulie 2018, Fondul european pentru investiții strategice (FEIS), parte a Planului Juncker, și-a atins obiectivul inițial, și anume realizarea de investiții în valoare de 315 miliarde EUR, iar din 2015 până în decembrie 2018 a mobilizat 371 de miliarde EUR sub formă de investiții suplimentare în întreaga Uniune. Peste 750 000 de locuri de muncă au beneficiat de sprijin în cadrul acestui plan. Se preconizează că această cifră va ajunge la 1,4 milioane de locuri de muncă până în 2020. Pentru mai bine de 850 000 de întreprinderi mici și mijlocii (IMMuri), accesul la finanțare s-a îmbunătățit. Cel puțin 40 % din finanțările acordate din Fondul european pentru investiții strategice în cadrul componentei pentru infrastructură și inovare oferă sprijin unor proiecte care contribuie la combaterea schimbărilor climatice, în conformitate cu Acordul de la Paris privind schimbările climatice.

✓ **Orizont 2020 – programul UE dedicat cercetării și inovării**

Orizont 2020 este cel mai amplu program din lume care promovează cooperarea în domeniul științei, tehnologiei și inovării, atât în cadrul Uniunii, cât și în afara acesteia. Programul Orizont 2020 – actualul program-cadru pentru cercetare și inovare – are un buget de aproape 77 de miliarde EUR pentru o perioadă de șapte ani (2014-2020), la această sumă adăugându-se investițiile publice și private pe care le vor atrage aceste fonduri. Peste 60 % din acest buget reprezintă investiții în dezvoltarea durabilă. Se propune majorarea bugetului pentru programul care îi va succeda, „Orizont Europa”. „Orizont 2020” este menit să sprijine realizarea unei creșteri economice inteligente, durabile și incluzive. Obiectivul este de a se asigura că în UE se produce știință și tehnologie de nivel mondial, de care beneficiază deopotrivă economia, societatea și mediul înconjurător și că UE înlătură barierele din calea inovării și facilitează colaborarea dintre sectorul public și cel privat menită să furnizeze soluții pentru marile provocări cu care se confruntă societatea noastră.

✓ **Finanțarea creșterii durabile**

Deoarece planeta noastră se confruntă tot mai mult cu consecințele imprevizibile ale schimbărilor climatice și ale epuizării resurselor, trebuie adoptate urgent măsuri pentru a ne adapta la un model mai sustenabil. Conform estimărilor, pentru a-și realiza obiectivele pentru 2030 convenite la Paris, Uniunea trebuie să își suplimenteze investițiile cu aproximativ 180 de miliarde EUR pe an și să își reducă cu 40 % emisiile de gaze cu efect de seră. Acesta este motivul pentru care, în martie 2018, Comisia a adoptat un plan de acțiune privind finanțarea durabilă menit să sporească rolul finanțării în promovarea unei economii care să fie eficientă și care să îndeplinească, totodată, obiectivele sociale și de mediu. Prin aceasta, UE îi permite sectorului financiar să se implice la maximum în realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

✓ **Planul de acțiune pentru economia circulară**

Într-o economie circulară, valoarea produselor, a materialelor și a resurselor se menține în economie cât mai mult timp posibil, iar cantitatea de deșeuri generate (de exemplu, deșeuri alimentare, plastic, deșeurile marine) este redusă la minimum. Printre

beneficiile mai ample ale economiei circulare se numără crearea de noi avantaje competitive și reducerea cererii de resurse limitate, a consumului de energie și a nivelurile de emisii de dioxid de carbon. Acțiunile întreprinse de Comisie de la adoptarea, în 2015, a planului de acțiune pentru economia circulară susțin o economie circulară în fiecare etapă a lanțului valoric. Prin adoptarea pachetului privind economia circulară, UE dă un semnal clar operatorilor economici și societății cu privire la calea de urmat. Acțiunile întreprinse la nivelul UE pot stimula investițiile, pot crea condiții de concurență echitabile și pot elimina obstacolele de pe piața unică.

✓ **O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050**

Viziunea pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050, adoptată de Comisie în noiembrie 2018, prevede modalitățile prin care Europa poate avea un rol de lider în asigurarea neutralității climatice prin modernizarea sistemului energetic, prin realizarea de investiții în soluții tehnologice realiste, prin capacitarea cetățenilor, precum și prin alinierea acțiunilor în domenii esențiale, cum ar fi politica industrială, finanțele, economia circulară și cercetarea), asigurând totodată echitatea socială și sprijinul pentru o tranziție echitabilă. În deplină concordanță cu obiectivele de dezvoltare durabilă, viziunea prezintă, de asemenea, o serie de elemente strategice pentru tranziția către o Uniune neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei. Scopul viziunii pe termen lung este de a stabili o direcție pentru politica climatică a UE și de a iniția o dezbatere amplă cu privire la modul în care UE ar trebui să se pregătească pentru orizontul 2050, astfel ca până în 2020 să prezinte o strategie UE ambițioasă pe termen lung, pentru a se alinia la Convenția-cadru a ONU privind schimbările climatice până în 2020.

✓ **Acordul de la Paris privind schimbările climatice – pachetul „Energie curată pentru toți europenii”**

Europa a jucat un rol esențial în încheierea primului acord universal, obligatoriu din punct de vedere juridic privind schimbările climatice încheiat la Paris, care stabilește un plan global de acțiune pentru combaterea schimbărilor climatice. UE a convenit să reducă cu cel puțin 40 % emisiile de gaze cu efect de seră până în 2030 comparativ cu 1990. Această decizie a deschis calea pentru pachetul privind energia curată pentru toți europenii, stimulând tranziția către o energie curată și modernizarea sistemului energetic, în vederea realizării obiectivelor de la Paris. Tranziția către o energie curată și combaterea schimbărilor climatice va transforma radical modul în care producem și consumăm energie, impactul fiind diferit de la un sector la altul sau de la o regiune la alta. Modelele de afaceri cu emisii ridicate de dioxid de carbon, cum ar fi extracția cărbunelui, sunt tot mai puțin economice, urmând ca, în timp, acestea să fie eliminate. Prin urmare, Comisia a lansat inițiative specifice pentru a aborda provocările sociale și economice cu care se confruntă cetățenii din zonele miniere. Comisia sprijină elaborarea unor strategii de tranziție, a unor proiecte concrete pentru diversificarea structurală și tranziția tehnologică. Acțiunile de sprijin destinate celor 41 de regiuni cu activități de extracție a cărbunelui din 12 state membre au ca obiectiv transformarea tranziției în oportunități de stimulare a inovării și a investițiilor și de dezvoltare a unor competențe noi.

✓ **Europa în mișcare**

Ca urmare a adoptării strategiei privind mobilitatea cu emisii scăzute, Comisia a adoptat trei pachete privind mobilitatea din seria „Europa în mișcare” în 2017 și, respectiv, în 2018. „Europa în mișcare” reunește un evantai amplu de inițiative care vizează îmbunătățirea siguranței în trafic, încurajarea taxării rutiere inteligente, reducerea emisiilor de CO₂, a poluării aerului și a congestiei traficului, reducerea birocrăției pentru întreprinderi, combaterea practicilor ilicite în materie de ocupare a forței de muncă și asigurarea unor condiții de muncă și a unor perioade de odihnă adecvate pentru lucrători. Beneficiile pe termen lung ale acestor măsuri depășesc cu mult sectorul transporturilor, prin promovarea creșterii economice și a creării de locuri de muncă, prin consolidarea echității sociale, prin diversificarea preferințelor consumatorilor și prin reînscriserea Europei pe traiectoria mobilității cu emisii zero. Ultimul pachet din seria „Europa în mișcare” prezintă o agendă pozitivă, al cărei scop este ca toți cetățenii

europeni să beneficieze de condiții mai sigure de transport, de vehicule mai puțin poluante și mai multe soluții tehnologice avansate, sprijinind, în același timp, competitivitatea industriei din UE. În acest scop, inițiativele includ o politică integrată pentru viitorul siguranței rutiere și măsuri de siguranță pentru vehicule și infrastructură, pentru prima oară, standarde în materie de CO2 pentru vehiculele grele, un plan strategic de acțiune pentru dezvoltarea și producerea de baterii în Europa și o strategie anticipativă în materie de mobilitate conectată și automatizată.

✓ **Strategia UE privind materialele plastic**

Este esențial pentru existența noastră să avem oceane sănătoase. Acestea sunt o sursă esențială de hrană și de venit pentru aproximativ 40 % din populația mondială. În cele din urmă, de mări depind clima, apa și oxigenul. Prin agenda UE privind guvernarea internațională a oceanelor s-a instituit un cadru global pentru consolidarea guvernării internaționale a oceanelor, astfel încât oceanele să fie sigure, securizate, curate, și utilizate în mod legal și durabil. Una dintre acțiunile prevăzute în cadrul agendei privind guvernarea oceanelor este combaterea deșeurilor marine. În mai 2018, Comisia a propus adoptarea, la nivelul UE, a unor norme noi pentru cele 10 produse din plastic de unică folosință care se găsesc cel mai adesea pe plajele și în mările din Europa, precum și pentru uneltele de pescuit pierdute sau abandonate. Luate împreună, acestea reprezintă 70 % din totalul deșeurilor marine. Printre celelalte inițiative care vizează plasticul se numără măsuri de prevenire a producerii de deșeuri, fabricarea materialelor plastice în spiritul economiei circulare, reducerea deșeurilor marine produse în mare și asigurarea unei mai bune înțelegeri și monitorizări a deșeurilor marine.

✓ **Planul de acțiune al UE pentru natură, cetățeni și economie**

Legislația în materie de păsări și habitate se numără printre inițiativele emblematice ale UE care vizează protecția naturii. Acestea instituie cea mai extinsă rețea coordonată din lume de zone protejate cu o bogată biodiversitate (rețeaua Natura 2000), care contribuie la economia UE prin purificarea apei, stocarea dioxidului de carbon, polenizare și turism („servicii ecosistemice”), care reprezintă 1,7- 2,5 % din PIB-ul UE. În aprilie 2017, Comisia a adoptat un „plan de acțiune pentru natură, cetățeni și economie”

menit să asigure aplicarea deplină a legislației pe teren și, prin urmare, o mai bună protecție a naturii, în beneficiul cetățenilor UE și al economiei. Planul de acțiune prevede 15 acțiuni principale care trebuie realizate până în 2019, precum și patru priorități-cheie: îmbunătățirea cunoștințelor și oferirea de orientări pentru a asigura coerența cu activitățile socioeconomice, finalizarea rețelei și asigurarea faptului că aceasta este gestionată eficient, consolidarea investițiilor în rețeaua Natura 2000 și suplimentarea fondurilor și implicarea cetățenilor, a părților interesate și a comunităților locale.

✓ **Agenda urbană a UE**

Orașele europene sunt în centrul multor provocări economice, de mediu și sociale existente în prezent. Peste 70 % din cetățenii UE locuiesc în zone urbane, iar aproximativ 85 % din PIB-ul UE este produs în orașe. Agenda urbană a UE, lansată în mai 2016, este esențială în garantarea faptului că zonele urbane acționează ca un catalizator pentru soluții inovatoare durabile, care promovează tranziția către societăți reziliente și cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Agenda urbană a UE reprezintă efortul comun al Comisiei, al statelor membre și al orașelor europene de a lua mai bine în calcul impactul politicilor în zonele urbane. Aceasta urmărește, de asemenea, să consolideze reziliența în mediul urban prin prevenirea dezastrelor și a riscurilor legate de schimbările climatice. Agenda urbană a UE este consolidată prin inițiativele Comisiei care promovează acțiunile pe termen lung privind energia și combaterea schimbărilor climatice la nivel local, cum ar fi Convenția primarilor. Plecând de la această inițiativă europeană, în 2016 a luat naștere Convenția globală a primarilor pentru climă și energie, care reunește 10,28 % din populația mondială într-o alianță care sprijină acțiunile de combatere a schimbărilor climatice și tranziția către o societate cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

✓ **Agenda pentru competențe în Europa**

Odată cu noua agendă pentru competențe în Europa, Europa investește în oameni, astfel încât să poată privi cu încredere în viitor. Prin punerea în aplicare a celor 10 acțiuni din agenda pentru competențe, Comisia îi ajută pe cetățeni să dobândească competențele necesare pentru a face față cu succes schimbărilor care au loc în societate și pe piața forței de muncă. În plus, Europa conferă o mai bună vizibilitate și

comparabilitate competențelor și colectează informații privind competențele necesare în diverse sectoare și profesii în întreaga Europă. De asemenea, Comisia a ajutat țările europene să își intensifice asistența pentru adulții care au dificultăți în privința competențelor de bază. S-au lansat inițiative ce vizează pregătirea cetățenilor pentru revoluția digitală și viitorul pieței forței de muncă. Și, nu în ultimul rând, Comisia a creat Săptămâna europeană a competențelor profesionale, menită să sensibilizeze publicul cu privire la numeroasele oportunități pe care le oferă educația și formarea profesională. Din 2016, aceste campanii anuale, care s-au bucurat de succes, au venit în sprijinul a milioane de tineri și adulți care au descoperit că educația și formarea profesională reprezintă o primă alegere sau o alegere egală.

✓ **O bioeconomie durabilă a UE pentru consolidarea legăturii dintre economie, societate și mediu**

Trăim într-o lume cu resurse limitate. Provocările globale, cum ar fi schimbările climatice și degradarea terenurilor și a ecosistemelor, la care se adaugă creșterea populației, ne obligă să căutăm noi modalități de producție și de consum în ceea ce privește resursele biologice de care dispunem, care să respecte limitele ecologice ale planetei. Cu o cifră de afaceri în valoare de 2,3 mii de miliarde EUR, care reprezintă 8,2 % din forța de muncă a UE, bioeconomia este o componentă esențială a economiei UE. În versiunea actualizată a strategiei privind bioeconomia se vor lansa 14 acțiuni care urmează să deschidă calea către o societate mai inovatoare, eficientă din punct de vedere al resurselor și competitivă, care să reconcilieze securitatea alimentară cu utilizarea sustenabilă a resurselor regenerabile biotice și care să asigure, în același timp, protecția mediului. Aceasta va consolida biosectoarele și va duce la dezvoltarea de noi tehnologii pentru a transforma biodeșeurile în valoare, va fi benefică pentru comunitățile rurale și va garanta că bioeconomia își desfășoară activitatea în limitele ecologice.

✓ **Politica de coeziune a UE**

Politica de coeziune a UE este principala politică de investiții a UE, al cărei obiect principal este realizarea coeziunii economice, sociale și teritoriale, prin reducerea disparităților dintre nivelurile de dezvoltare ale diverselor regiuni. Aceasta este una dintre

cele mai transversale politici, care contribuie la îndeplinirea celor mai multe dintre cele 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD), dacă nu a tuturor. În plus, principiile și obiectivele transversale esențiale, cum ar fi dezvoltarea durabilă, eliminarea inegalităților, promovarea egalității între bărbați și femei, integrarea perspectivei de gen, precum și combaterea discriminării sunt integrate în toate etapele punerii în aplicare a acestei politici. Prin faptul că se acordă prioritate principiului parteneriatului se asigură implicarea actorilor de la nivel național și subnațional în respectarea priorităților UE prin intermediul proiectelor cofinanțate.

✓ **Spațiul european al educației**

UE dorește să creeze, până în 2025, un spațiu european al învățământului „în care învățarea, studiul și cercetarea nu vor fi îngădite de frontiere. Un continent în care șederea în alt stat membru pentru a studia, a învăța sau a munci a devenit standard și în care, pe lângă limba maternă, cunoașterea a încă două limbi a devenit normă. Un continent în care oamenii au un puternic sentiment al identității lor de europeni, al patrimoniului cultural european și al diversității sale.” În conformitate cu primul principiu al pilonului european al drepturilor sociale, este important ca învățarea inovatoare, inclusivă și pe tot parcursul vieții să fie accesibilă tuturor. Printre primele acțiuni concrete se numără dezvoltarea universităților europene, recunoașterea automată în toate statele membre a calificărilor obținute în învățământul liceal și superior, precum și a perioadelor de studiu în străinătate, o mai bună învățare a limbilor, promovarea educației și îngrijirii copiilor preșcolari, sprijinirea dobândirii de competențe-cheie și consolidarea învățării digitale.

✓ **Platforma UE privind pierderile alimentare și risipa de alimente**

Conform estimărilor, în UE, 20 % din totalul produselor alimentare fabricate sunt risipite sau devin pierderi, în timp ce 43 de milioane de persoane nu își pot permite nici măcar o masă de calitate o dată la două zile. Gospodăriile generează peste jumătate din totalul deșeurilor alimentare din UE, 70 % din risipa de alimente din UE producându-se în gospodărie, în sectorul serviciilor alimentare și al comerțului cu amănuntul. Nu există o cauză unică, așa cum nu există nici o soluție unică, din cauza faptului că lanțul alimentar

este un sistem complex și dinamic. Combaterea risipei de alimente înseamnă colaborarea cu toți actorii-cheie din sectoarele public și privat pentru o mai bună identificare, măsurare și înțelegere a acestui fenomen, precum și pentru găsirea de soluții. Creată în 2016, Platforma UE privind pierderile alimentare și risipa de alimente reunește organizații internaționale, state membre și părți interesate care își propun să definească bune practici și să stimuleze realizarea de progrese în ceea ce privește prevenirea risipei de alimente. Cu sprijinul platformei, Comisia a adoptat un Ghid UE privind donarea de alimente (2017) și desfășoară un proiect-pilot cu o durată de 3 ani pentru a promova aplicarea lor pe teren. În 2018, s-au adoptat orientări pentru valorificarea produselor alimentare care sunt sigure, dar care nu mai pot fi comercializate în vederea consumului uman, ci ca resursă în hrana animalelor. De asemenea, Comisia examinează în mod activ posibilitățile de îmbunătățire a utilizării și înțelegerii mențiunilor „a se consuma până la” și „a se consuma, de preferință, înainte de”) atât în cadrul lanțului de aprovizionare, cât și de către consumatori, pentru a reduce risipa de alimente generată.

✓ **Consensul european privind dezvoltarea**

În 2017, UE și statele sale membre au adoptat Consensul european privind dezvoltarea. Este vorba despre o viziune comună în ceea ce privește politica de dezvoltare. Acest consens reflectă noul cadru de acțiune externă și reprezintă o viziune actualizată în materie de politică de dezvoltare în contextul Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă a ONU și al obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD). De asemenea, acesta promovează aplicarea coordonată a Acordului de la Paris privind schimbările climatice și a Agendei privind munca decentă. Consensul european privind dezvoltarea este structurat în jurul a „5 P-uri” ale Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă a ONU: persoanele, planeta, prosperitatea, pacea și parteneriatul. Eradicarea sărăciei rămâne obiectivul principal. Acesta integrează pe deplin dimensiunile economică, socială și de mediu ale dezvoltării durabile. Consensul consolidează legătura esențială dintre politicile externe, cum ar fi ajutorul umanitar, politica de dezvoltare și cea comercială și politicile care vizează menținerea păcii și securității și cele care vizează migrația, problemele de mediu și schimbările climatice.

✓ **Către o nouă Alianță „Africa – Europa”**

UE este cel mai important partener al Africii în ceea ce privește comerțul, investițiile și dezvoltarea. În 2017, UE a reprezentat 36 % din comerțul cu mărfuri al Africii; în 2016, investițiile UE reprezentau 40 % din totalul investițiilor străine directe în Africa, valoarea acestora fiind de 291 de miliarde EUR; în 2016, 55 % din asistența oficială pentru dezvoltare de care a beneficiat Africa, 23 de miliarde EUR, se datorează UE și statelor sale membre. Pentru îmbunătățirea acestui parteneriat, Comisia a lansat, în septembrie 2018, O nouă alianță Africa-Europa pentru investiții și locuri de muncă sustenabile”. Alianța stabilește, atât pentru UE, cât și pentru partenerii săi africani, principalele direcții de acțiune pentru atragerea de investitori privați, îmbunătățirea mediului de afaceri, sprijinirea educației și a competențelor și stimularea comerțului. Alianța completează parteneriatul politic de lungă durată, propunând o schimbare de paradigmă: de la o abordare de tip donator-beneficiar la o alianță între parteneri egali. Aceasta se bazează pe un angajament comun de stimulare a investițiilor, de creare de locuri de muncă și de schimburi comerciale, angajament asumat cu ocazia celui de al 5-lea summit Uniunea Africană – Uniunea Europeană din 2017.

✓ **Strategia globală pentru politica externă și de securitate a Uniunii Europene**

Strategia globală pentru politica externă și de securitate prezintă o viziune privind angajamentul Uniunii la nivel mondial. Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) reprezintă o dimensiune transversală a tuturor eforturilor de punere în aplicare a strategiei. UE contribuie la construirea unor societăți pașnice și incluzive. În contextul actual al restrângerii spațiului civic și democratic, UE și-a reafirmat sprijinul necondiționat pentru democrație, drepturile omului și buna guvernare la nivel mondial. Acest angajament ia diverse forme, cum ar fi dialogul politic și strategic și sprijinul financiar prin intermediul Instrumentului european pentru democrație și drepturile omului. Planul de acțiune al UE privind drepturile omului și democrația (2015-2019) oferă un cadru pentru politicile cu țările terțe. De-a lungul anilor, UE a stabilit dialoguri privind drepturile omului cu un număr tot mai mare de țări terțe în vederea unei mai bune cooperării în domeniul drepturilor omului și a îmbunătățirii situației drepturilor omului în țările terțe, inclusiv în

cea ce privește accesul la justiție. În plus, UE sprijină o serie de programe destinate să consolideze funcționarea unor instituții transparente și responsabile, printre care se numără parlamente, autorități judiciare și de aplicare a legii, organisme și instituții naționale din domeniul drepturilor omului. De asemenea, UE depune eforturi pentru consolidarea rezilienței în țările partenere, ca mijloc de a aborda situațiile de fragilitate, și sprijină inițiativele de prevenire a conflictelor și de consolidare a păcii ale partenerilor, inclusiv prin îmbunătățirea guvernancei sectorului de securitate de către parteneri pentru a contribui la prevenirea crizelor și a îmbunătăți securitatea populației.

✓ **Comerț pentru toți: către o politică comercială și de investiții mai responsabilă**

Sistemul economic actual, eminent global și digital, se bazează pe lanțuri valorice internaționale, cu bunuri și servicii comercializate din ce în ce mai mult la nivel transfrontalier. Comisia recunoaște că este necesar ca politica comercială și de investiții a UE să abordeze provocările actuale și să faciliteze schimbul de idei, competențe și inovații. Comisia recunoaște, de asemenea, că o politică comercială eficace trebuie să fie coerentă cu obiectivele dezvoltării durabile și cu politicile externe mai ample, precum și cu obiectivele externe ale politicilor interne ale UE, astfel încât acestea să se consolideze reciproc. Comisia subliniază faptul că schimburile comerciale trebuie să asigure condiții de concurență echitabile, promovând în același timp principii de bază precum drepturile omului, condiții de muncă decente, dezvoltarea durabilă la nivel mondial, un nivel ridicat de calitate a reglementării și servicii publice de înaltă calitate la nivelul Uniunii. Prin comunicarea „Comerț pentru toți: către o politică comercială și de investiții mai responsabilă”, bazată pe valori, Comisia arată că politica comercială a UE este pentru toți, iar aceasta trebuie să genereze creștere, locuri de muncă și inovare, dar trebuie, totodată, să respecte principiile modelului european. Pe scurt, trebuie să fie responsabilă.

Pentru următorul buget multianual, 2021-2027, Comisia propune un buget ghidat de principiile prosperității, durabilității, solidarității și securității. Dezvoltarea durabilă se

află în centrul propunerilor, aceasta fiind o prioritate transversală, nu doar un capitol sau un program. Durabilitatea este promovată și integrată în numeroase programe și instrumente de finanțare. Iată câteva exemple din propunerile Comisiei pentru următorul buget multianual:

- ✓ O restructurare majoră a instrumentelor de acțiune externă ale UE pentru îmbunătățirea coerenței între instrumente, pentru valorificarea economiilor de scară și a sinergiilor între programe și pentru simplificarea procedurilor. Astfel, Uniunea va fi mai bine înzestrată pentru a-și îndeplini obiectivele și pentru a-și proiecta țelurile, politicile, valorile și interesele la nivel mondial. Noul Instrument de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională, care beneficiază de un buget de aproape 90 de miliarde EUR, este în concordanță cu Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă a ONU și cu obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD). Odată cu lansarea noului Instrument financiar pentru pace, cu un buget în valoare de 10,5 miliarde EUR, UE va încerca, de asemenea, să își consolideze capacitatea de prevenire a conflictelor și de consolidare a păcii și a securității la nivel internațional.
- ✓ Pentru a găsi soluții inovatoare menite să sprijine tranziția spre dezvoltare durabilă, vor fi necesare investiții fără precedent în cercetare și inovare, prin intermediul celui mai mare program de cercetare și inovare al UE, „Orizont Europa”, cu un buget propus de 100 de miliarde EUR.
- ✓ Un obiectiv mai ambițios pentru integrarea aspectelor legate de climă în toate programele UE, cu un obiectiv de 25 % din cheltuielile UE care să contribuie la schimbările climatice, inclusiv obiectivele tranziției către o energie curată. Acest obiectiv se ridică la 35 % din bugetul total propus pentru programul-cadru pentru cercetare și inovare „Orizont Europa”, care este conceput și întocmit în conformitate cu obiectivele de dezvoltare durabilă.
- ✓ Politica de coeziune reformată, cu un buget de peste 370 de miliarde EUR, cel mai mare buget alocat unei politici sau inițiative UE pentru perioada 2021-2027, care va mobiliza investiții private și naționale suplimentare semnificative. Propunerea pune accentul pe creștere durabilă, tranziția către o economie circulară și cu emisii reduse de dioxid de carbon, mediu și utilizarea eficientă a resurselor și

incluziunea socială. Politica de coeziune reformată îi va permite Uniunii să realizeze obiectivele din Acordul de la Paris privind schimbările climatice și va contribui la localizarea ODD, întrucât aplicarea acestora se face în strânsă cooperare cu autoritățile regionale și locale. Investițiile în oameni se numără printre principalele priorități ale viitorului Fond social european (FSE +) care contribuie la punerea în aplicare a pilonului european al drepturilor sociale, cu un buget propus de 101 miliarde EUR.

- ✓ O propunere care să stimuleze investițiile strategice prin intermediul unui nou fond de investiții complet integrat, programul InvestEU, care va fi esențial pentru prosperitatea viitoare a Europei și poziția sa de lider privind ODD. Cu o contribuție de la bugetul UE în valoare de 15,2 miliarde EUR, se preconizează că InvestEU va mobiliza investiții suplimentare în valoare de peste 650 de miliarde EUR în întreaga Europă.
- ✓ O politică agricolă comună simplificată și modernizată, cu un buget total de 365 de miliarde EUR pentru asigurarea accesului la servicii de înaltă calitate, abordabile, variate și hrănitoare pentru 500 de milioane de consumatori din UE. Politica agricolă comună modernizată va pune un accent mai mare pe mediu și pe climă. Toți fermierii care primesc plăți în funcție de suprafață și de numărul de animale vor trebui să respecte o serie de cerințe legate de schimbările climatice, de apă, sol, biodiversitate și peisaje, precum și de sănătatea publică, sănătatea plantelor și a animalelor și bunăstarea animalelor.
- ✓ Versiunea consolidată a Programului LIFE pentru mediu și politici climatice, cu un buget de 5,5 miliarde EUR pentru proiecte care sprijină protecția mediului și combaterea schimbărilor climatice, inclusiv o nouă componentă destinată susținerii tranziției către o energie curată.
- ✓ Se propune dublarea bugetului alocat viitorului program Erasmus (30 de miliarde EUR) pentru ca un număr mai mare de cetățeni să studieze, să se formeze, să facă voluntariat și să câștige experiență profesională în străinătate.
- ✓ Mecanismul pentru interconectarea Europei pentru perioada 2021-2027 vizează dezvoltarea unei infrastructuri inteligente, durabile, inclusive, sigure și securizate în sectorul transporturilor, în cel al energiei și în sectorul digital, cu un buget propus

de 42,3 miliarde EUR. Vor fi promovate sinergiile dintre cele trei sectoare și raționalizarea investițiilor, însoțită de perspectiva unor criterii de eligibilitate și de vizibilitate coerente. Cel puțin 60 % din finanțarea acordată de Mecanismul pentru interconectarea Europei va contribui la combaterea schimbărilor climatice.

- ✓ Transformarea digitală este un factor important pentru tranziția către o economie și o societate circulară și cu emisii scăzute de dioxid de carbon, necesare pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă. Programul Europa digitală, aflat în stadiu de propunere, cu un buget de 9,2 miliarde EUR, va contribui la realizarea acestui obiectiv, de exemplu prin susținerea furnizării de capacități la scară largă în domeniul calculului de înaltă performanță și inteligența artificială, care va oferi noi oportunități pentru dezvoltarea durabilă, inclusiv pentru reducerea CO₂.
- ✓ Simplificarea și mai buna direcționare a Fondului european pentru pescuit și afaceri maritime, cu un buget total de 6,14 miliarde EUR menit să susțină politica comună în domeniul pescuitului, politica maritimă a UE, precum și angajamentele internaționale asumate în domeniul guvernancei oceanelor, în special în contextul Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă a Organizației Națiunilor Unite.

**1. Programul Operational Dezvoltare Durabila
2021-2027**

Axa Prioritară 1. Tranzitie energetică bazată pe eficiență energetică, emisii reduse, sisteme inteligente de energie, rețele si soluții de stocare

Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulara

Axa Prioritară 3 - Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate

Axa Prioritară 4 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

Axa Prioritară 1. Tranzitie energetică bazată pe eficiență energetică, emisii reduse, sisteme inteligente de energie, rețele si soluții de stocare

<i>Obiectiv Specific FEDR/FC</i>
<i>(i) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră</i>
Operațiuni
-Proiecte demonstrative și de eficiență energetică în IMM-uri și masuri de sprijin adiacente.
-Proiecte de eficiență energetică in intreprinderile mari și masuri de sprijin adiacente.

Obiectiv specific FEDR/FC (iii) Dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare în afara TEN-E.

Operațiuni

-Echipamente și sisteme inteligente pentru asigurarea calității energiei electrice

-Implementarea de soluții digitale pentru izolarea defectelor și realimentarea cu energie în mediul rural și urban

-Digitalizarea stațiilor de transformare și soluții privind controlul rețelei de la distanță - integrare stații în SCADA-

-Măsuri de creștere a adecvanței rețelei naționale de energie electrică

-Creșterea capacității disponibile pentru comerțul transfrontalier

-Implementarea de soluții privind stocarea energiei.

Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară

Obiectiv specific FEDR/FC (v) Promovarea managementului durabil al apei

Operațiuni

Continuarea acțiunilor integrate de dezvoltare a sistemelor de apă, respectiv: reabilitarea și construcția de stații de tratare, transport și distribuire a apei destinate consumului uman și apă uzată, respectiv: construirea și reabilitarea rețelelor de canalizare și construirea/reabilitarea/ modernizare (treaptă terțiară) a stațiilor de epurare a apelor uzate care asigură colectarea și epurarea încărcării organice biodegradabile în aglomerări mai mari de 2.000 l.e., acordându-se prioritate aglomerărilor cu peste 10.000 l.e.), inclusiv prin consolidarea suplimentară și extinderea operatorilor regionali. Investițiile vor viza în proporție preponderent mai mare sectorul privind apa uzată.

Totodată, se vor continua investițiile în managementul nămolului rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate/tratare a apei potabile

Pe langa continuarea investițiilor integrate regionale PODD va finanța:

- proiecte noi investiții – cu dimensiuni mai mici, si care adresează in proporție mai mare apa uzata
- proiecte de investiții de mici dimensiuni /, care susțin consolidarea regionalizării in contextul extinderii/fuziunii OR (ex. SCADA integrat)
- sisteme individuale – incepand cu 2025-2027, ulterior implementarii noului cadru metodologic pregatit de MMAP

De asemenea, se are in vedere finanțarea acțiunilor de consolidare a capacității de reglementare economică a sectorului de apă și apă uzată, astfel încât să se eficientizeze procesul de realizare a planurilor de investiții pentru conformare.

Obiectiv specific FEDR/FC (vi) Promovarea tranziției către o economie circulară.

- Extinderea schemelor de gestionare a deșeurilor la nivel de județ, inclusiv îmbunătățirea sistemelor integrate existente de gestionare a deșeurilor, pentru a crește reutilizarea și reciclarea, pentru a preveni generarea deșeurilor și devierea de la depozitele de deșeuri, în conformitate cu nevoile identificate în PNGD și PJGD-uri, respectiv:
 - extinderea sistemului de colectare separată a deșeurilor reciclabile
 - extinderea capacităților de sortare și reciclare
 - extinderea sistemului de colectare separată a biodeșeurilor
 - realizarea de capacități de compostare pentru deșeurile verzi
 - realizarea de instalații de digestie anaerobă
 - instalații TMB cu bioușcare
- Investiții individuale suplimentare pentru închiderea depozitelor de deșeuri.
- întarirea capacitatii de pregatire pentru implementarea economiei circulare la nivelul autoritatilor publice (MMAP, ANPM, UAT)

Axa Prioritară 3 - Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate

Obiectiv Specific FEDR/FC (vii) Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

Operațiuni
<p>Biodiversitate</p> <p>Prin PODD se vor realiza investiții în rețeaua Natura 2000, respectiv: elaborarea, revizuirea și implementarea Planurilor de management a siturilor Natura 2000/ Planuri de acțiune pentru specii; măsuri de menținere și de refacere a siturilor Natura 2000 pentru specii și habitate, precum și a ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate în afara ariilor naturale protejate.</p> <p>Totodata, se au in vedere acțiuni de completare a nivelului de cunoaștere a biodiversității și a ecosistemelor și realizarea de studii științifice, precum si masuri și investiții în infrastructura verde si investiții in consolidarea capacitații administrative a autorităților si entităților cu rol in managementul rețelei Natura 2000 si a altor arii naturale protejate.</p>
<p>Calitatea aerului</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dotarea RNMCA cu echipamente noi, prin înlocuirea echipamentelor existente de măsurare a poluanților uzate din punct de vedere moral și tehnic, astfel încât să se continue conformarea cu cerințele de asigurare și controlul calității datelor și de raportare a RO la CE ▪ achiziția de echipamente pentru măsurarea poluanților în aerului ambiental cu respectarea prevederilor directivelor europene.
<p>Decontaminarea siturilor -</p> <p>decontaminarea si ecologizarea siturilor contaminate si potential contaminate, inclusiv refacerea ecosistemelor naturale si asigurarea calitatii factorilor de mediu, în vederea protejării sănătății umane</p>

Axa Prioritară 4 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

<i>Obiectiv specific FEDR/FC (iv) Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor</i>
Operațiuni

- Managementul inundațiilor și reducerea impactului acestora și ale celorlalte fenomene naturale asociate principalelor riscuri accentuate de schimbările climatice asupra populației, proprietății și mediului
- Dezvoltarea infrastructurii de monitorizare și avertizare a fenomenelor hidrometeorologice severe
- Reducerea impactului manifestării secetei și furtunilor asupra populației, proprietății și mediului
- Măsuri de limitare a efectelor negative ale eroziunii costiere
- Măsuri pentru sistemul de gestionare a riscurilor, inclusiv creșterea rezilienței la nivel național și adaptarea continuă la realitatea operațională.

2. Programul Operational Dezvoltare Durabila 2021-2027

Axa Prioritară 1. Tranzitie energetică bazată pe eficiență energetică, emisii reduse, sisteme inteligente de energie, rețele și soluții de stocare

Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară

Axa Prioritară 3 - Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate

Axa Prioritară 4 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

Axa Prioritară 1. Tranzitie energetică bazată pe eficiență energetică, emisii reduse, sisteme inteligente de energie, rețele și soluții de stocare

<i>Obiectiv Specific FEDR/FC</i>
<i>(i) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră</i>
Operațiuni
-Proiecte demonstrative și de eficiență energetică în IMM-uri și masuri de sprijin adiacente.
-Proiecte de eficiență energetică în întreprinderile mari și masuri de sprijin adiacente.
<i>Obiectiv specific FEDR/FC (iii) Dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare în afara TEN-E.</i>
Operațiuni
-Echipe și sisteme inteligente pentru asigurarea calității energiei electrice

-Implementarea de soluții digitale pentru izolarea defectelor și realimentarea cu energie în mediul rural și urban
-Digitalizarea stațiilor de transformare și soluții privind controlul rețelei de la distanță - integrare stații în SCADA-
-Măsuri de creștere a adecvantei rețelei naționale de energie electrică
-Creșterea capacității disponibile pentru comerțul transfrontalier
-Implementarea de soluții privind stocarea energiei.

Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară

<i>Obiectiv specific FEDR/FC (v) Promovarea managementului durabil al apei</i>
Operațiuni
<p>Continuarea acțiunilor integrate de dezvoltare a sistemelor de apă, respectiv: reabilitarea și construcția de stații de tratare, transport și distribuție a apei destinate consumului uman și apă uzată, respectiv: construirea și reabilitarea rețelelor de canalizare și construirea/reabilitarea/ modernizare (treaptă terțiară) a stațiilor de epurare a apelor uzate care asigură colectarea și epurarea încărcării organice biodegradabile în aglomerări mai mari de 2.000 l.e., acordându-se prioritate aglomerărilor cu peste 10.000 l.e.), inclusiv prin consolidarea suplimentară și extinderea operatorilor regionali. Investițiile vor viza în proporție preponderent mai mare sectorul privind apa uzată.</p> <p>Totodată, se vor continua investițiile în managementul nămolului rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate/tratare a apei potabile</p> <p>Pe lângă continuarea investițiilor integrate regionale PODD va finanța:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proiecte noi investiții – cu dimensiuni mai mici, și care adresează în proporție mai mare apa uzată - proiecte de investiții de mici dimensiuni /, care susțin consolidarea regionalizării în contextul extinderii/fuziunii OR (ex. SCADA integrat)

- sisteme individuale – începând cu 2025-2027, ulterior implementării noului cadru metodologic pregătit de MMAP

De asemenea, se are în vedere finanțarea acțiunilor de consolidare a capacității de reglementare economică a sectorului de apă și apă uzată, astfel încât să se eficientizeze procesul de realizare a planurilor de investiții pentru conformare.

Obiectiv specific FEDR/FC (vi) Promovarea tranziției către o economie circulară.

- Extinderea schemelor de gestionare a deșeurilor la nivel de județ, inclusiv îmbunătățirea sistemelor integrate existente de gestionare a deșeurilor, pentru a crește reutilizarea și reciclarea, pentru a preveni generarea deșeurilor și devierea de la depozitele de deșeuri, în conformitate cu nevoile identificate în PNGD și PJGD-uri, respectiv:
 - extinderea sistemului de colectare separată a deșeurilor reciclabile
 - extinderea capacităților de sortare și reciclare
 - extinderea sistemului de colectare separată a biodeșeurilor
 - realizarea de capacități de compostare pentru deșeurile verzi
 - realizarea de instalații de digestie anaerobă
 - instalații TMB cu bioscări
- Investiții individuale suplimentare pentru închiderea depozitelor de deșeuri.
- întărirea capacității de pregătire pentru implementarea economiei circulare la nivelul autorităților publice (MMAP, ANPM, UAT)

Axa Prioritară 3 - Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate

Obiectiv Specific FEDR/FC (vii) Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

Operațiuni

Biodiversitate

Prin PODD se vor realiza investiții în rețeaua Natura 2000, respectiv: elaborarea, revizuirea și implementarea Planurilor de management a siturilor Natura 2000/ Planuri de acțiune pentru specii; măsuri de menținere și de refacere a siturilor Natura 2000

pentru specii și habitate, precum și a ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate în afara ariilor naturale protejate.

Totodata, se au în vedere acțiuni de completare a nivelului de cunoaștere a biodiversității și a ecosistemelor și realizarea de studii științifice, precum și masuri și investiții în infrastructura verde și investiții în consolidarea capacității administrative a autorităților și entităților cu rol în managementul rețelei Natura 2000 și a altor arii naturale protejate.

Calitatea aerului

- dotarea RNMCA cu echipamente noi, prin înlocuirea echipamentelor existente de măsurare a poluanților uzate din punct de vedere moral și tehnic, astfel încât să se continue conformarea cu cerințele de asigurare și controlul calității datelor și de raportare a RO la CE
- achiziția de echipamente pentru măsurarea poluanților în aerului ambiental cu respectarea prevederilor directivelor europene.

Decontaminarea siturilor -

decontaminarea și ecologizarea siturilor contaminate și potențial contaminate, inclusiv refacerea ecosistemelor naturale și asigurarea calității factorilor de mediu, în vederea protejării sănătății umane

Axa Prioritară 4 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

Obiectiv specific FEDR/FC (iv) Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor

Operațiuni

- Managementul inundațiilor și reducerea impactului acestora și ale celorlalte fenomene naturale asociate principalelor riscuri accentuate de schimbările climatice asupra populației, proprietății și mediului
- Dezvoltarea infrastructurii de monitorizare și avertizare a fenomenelor hidro-meteorologice severe
- Reducerea impactului manifestării secetei și furtunilor asupra populației, proprietății și mediului
- Măsuri de limitare a efectelor negative ale eroziunii costiere

- Măsuri pentru sistemul de gestionare a riscurilor, inclusiv creșterea rezilienței la nivel național și adaptarea continuă la realitatea operațională.

3. Programul Operational
CREȘTERE INTELIGENTĂ ȘI DIGITALIZARE (POCID) 2021-2027

Axe prioritare

Axa Prioritară 1.	Creșterea competitivității economice prin cercetare și inovare
Axa Prioritară 2.	Dezvoltarea unei rețele de mari infrastructuri de CDI
Axa prioritară 3.	Creșterea competitivității economice prin digitalizare
Axa prioritară 4.	Dezvoltarea infrastructurii Broadband
Axa prioritară 5.	Instrumente financiare
Axa prioritară 6.	Creșterea capacității administrative

Axa Prioritară 1. Creșterea competitivității economice prin cercetare și inovare

Obiectiv Specific FEDR (i) Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate

Operațiuni (orientativ)

Sinergii cu programe europene

Suport pentru participarea în proiectele europene ERA

Programe de cooperare bilaterală și transnațională

Infrastructuri de inovare (platforme tehnologice, open data, science park, Innovation hubs)

Proiecte realizate de Consorții CDI pe teme majore - rezolvarea unor teme majore CDI definite de industrie (IMM, intrep. mari) și organizații CDI, inclusiv pe teme de specializare inteligentă

Suținere servicii CDI de tip experiment desfasurate de catre o organizație de CDI/întreprinderi

“Business Driven Innovation” - Susținerea activității de CDI în întreprinderi, pe toate fazele de la idee la piata, asociat domeniilor de specializare inteligenta nationale,

Solutii la provocarile mediului de afaceri oferite de organizatiile de cercetare (parteneriate organizații CDI și întreprinderi)

Axa Prioritara 2. Dezvoltarea unei rețele de mari infrastructuri de CDI

Obiectiv Specific FEDR (i) Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate

Operațiuni (orientativ)

Mari infrastructuri CDI prioritizate prin Roadmap-ul infrastructurilor publice CDI din RO actualizat, inclusiv proiecte strategice: finanțare construcția/modernizarea/extinderea marilor infrastructuri CDI, inclusiv dotarea acestora cu echipamente și instrumente de cercetare;

Axa Prioritara 3. Creșterea competitivității economice prin digitalizare

Obiectiv Specific FEDR (ii) Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor

Operațiuni (orientativ)

Finanțarea Infrastructurilor critice necesare asigurării unor servicii publice esențiale (fiscalitate, pensii)

Evenimente de viață cuprinse în SNADR care nu au fost finanțate în 2014-2020 (ex, Pensionarea, Obținerea cărții de identitate, Înscrierea la școală primară/liceu/universitate, etc)

Proiecte de digitalizare a serviciilor publice neincluse în evenimentele de viață identificate în SNADR 2020

Securitate cibernetică, interoperabilitate la nivelul serviciilor publice digitale

Proiecte care vizează procesul guvernamental de luare a deciziilor prin sisteme și soluții complexe (ex: Big Data, Inteligență artificială, soluții bazate pe cloud, Supercomputer, Blockchain, Quantum Computing etc.)

Proiecte care vizează dezvoltarea de platforme informatice alimentate cu datele generate de administrația publică (cf. Directiva 2019/1024, PSI) în vederea punerii lor la dispoziția publicului și a reutilizării lor (ex. : în economie)

Digitizare și interoperabilitate pentru educație, cultură și ocupare (echipamente și infrastructură, baze de date, soft, platforme digitale – proiecte strategice)

Achiziționarea de sisteme de tip RFID (Radio-Frequency Identification) pentru gestiunea activității de producție sau livrare servicii

Crearea de website-uri adaptate activității de e-comerț și cu un grad ridicat de interactivitate

Finanțarea introducerii conexiunilor în banda largă de mare viteză în interiorul firmei

Finanțarea sistemelor de localizare specializate pentru activitatea firmelor (information tracking systems)

Aplicațiile cu rol în managementul birourilor

Finanțarea de inițiative, proiecte și infrastructuri pentru consolidarea siguranței cibernetice și creșterea încrederii în mediul on line și conținut digital

Noi tehnologii (IoT, automatizare, robotica, inteligența artificială)

Design industrial

Customizare de masă (imprimare 3D, manufacturare digitala directa)

Axa Prioritară 4. Dezvoltarea infrastructurii de comunicații în bandă largă

Obiectiv Specific FEDR *OP3 (i) îmbunătățirea conectivității digitale*

Operațiuni (orientativ)

Sprijinirea zonelor albe

Îmbunătățirea capacității autorităților și a beneficiarilor programului.

Sprijin pentru noile servicii și noile tehnologii

Axa Prioritară 5. Instrumente financiare

Obiectiv Specific FEDR *(i) Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate și (iii) Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor*

Operațiuni (orientativ)

Instrumente financiare

Axa Prioritară 6. Creșterea capacității administrative

Obiectiv Specific FEDR *(iv) Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat*

Operațiuni (orientativ)

Capacitate administrativă a actorilor implicați în Mecanismul de descoperire antreprenorială la nivel național

Capacitate administrativă beneficiary

**4. Programul Operational
SĂNĂTATE (POS) 2021-2027**

Axe prioritare

- Axa Prioritară 1.** Continuarea investițiilor în spitale regionale
- Axa Prioritară 2.** Servicii de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu
- Axa prioritară 3.** Servicii de recuperare, paliativă și îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității
- Axa prioritară 4.** Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii
- A. Investiții prioritare în infrastructură**
 - B. Investiții în structurile relevante în domeniul supravegherii bolilor transmisibile și de gestionare a alertelor naționale și internaționale la nivel central și local din domeniul sănătății publice**
 - C. Modernizarea sistemului național de transfuzii, inclusiv a infrastructurii de testare a sângelui și/sau procesare a plasmei**
- Axa prioritară 5.** Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical
- Axa prioritară 6.** Informatizarea sistemului medical

**Măsuri FSE care susțin cercetarea, informatizarea în
Axa prioritară 7 : sănătate și utilizare metode moderne de investigare,
intervenție, tratament**

Axa Prioritară 1. Continuarea investițiilor în spitalele regionale

Obiectiv de Politică 4 - Europă mai socială, prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale

Obiectiv Specific FEDR (iv) Asigurarea accesului egal la asistență medicală prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv la asistență medicală primară

Operațiuni (orientativ)

Construcția și dotarea spitalelor regionale de urgență – Etapa II (inclusiv contractarea de servicii de supervizare, asistență tehnică, servicii auxiliare (financiar, audit)

Obiectiv Specific FSE (ix) Creșterea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu prețuri accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung

Operațiuni (orientativ)

Elaborarea și implementarea planului de formare a personalului

Finanțarea elaborării și implementării planului de tranziție (de exemplu)

- Modelul de finanțare al spitalelor regionale (care trebuie să fie reflectat în Contractul-cadru de servicii de sănătate și normele de aplicare corespunzătoare), inclusiv, fără a se limita la tarifele și standardele de costuri pentru serviciile spitalicești, de zi și ambulatorii
- Politica de admitere și fluxurile de pacienți, reclassificarea spitalelor în funcție de nivelurile de îngrijire (printr-un ordin al ministrului)
- Sprijin în elaborarea actelor normative necesare în implementarea și asigurarea funcționării la parametri optimi a spitalelor regionale (Hotărâri ale Guvernului pentru stabilirea spitalelor regionale (ex. buget, resurse, transferuri de personal), Hotărârea Guvernului pentru implementarea planului de restructurare, Modificări

ale cadrului legal (de exemplu, protocoale de admitere, modificări organizatorice etc.), Ordinul ministrului pentru crearea Comitetului director pentru spitalele regionale; Ordinul privind măsurile de punere în aplicare a transferurilor de personal și de recrutare a personalului suplimentar)

- Operaționalizare incluzând, dar fără a se limita la: inventarul echipamentelor noi și tehnologiei și echipamentelor transferate din spitalul vechi, planul de transfer (Resurse umane, Echipamente și mobilier, Activități), Planul de gestionare a spitalului, planul de gestionare a facilităților, strategia IT la nivelul spitalelor regionale, proceduri interne pentru spitale regionale
- Sprijin acordat echipei de implementare în vederea îndeplinirii sarcinilor care trebuie întreprinse la nivel local, ca parte a planului de proiect și a căii critice pentru tranziție)

Sprijin pentru echipa de implementare a proiectului

Alte măsuri necesare

Axa Prioritară 2. Servicii de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu

Obiectiv de Politică 4 - *Europă mai socială, prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale*

Obiectiv Specific FEDR (iv) *Asigurarea accesului egal la asistență medicală prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv la asistență medicală primară*

Operațiuni (orientativ)

Dotarea și/sau modernizarea infrastructurii:

- cabinetelor medicilor de familie
- centrelor unde se desfășoară activitate de asistență medicală comunitară, inclusiv centre de permanență
- pentru medicina școlară (inclusiv asistența stomatologică școlară) - Infrastructură de calitate pentru asigurarea accesului copiilor și tinerilor la servicii de sănătate în unitățile de învățământ
- dezvoltarea unei infrastructuri de calitate în școli, cu prioritate pentru mediul rural și pentru școlile cu infrastructură precară

DOTAREA/REABILITAREA/CONSOLIDAREA/EXTINDEREA/CONSTRUIREA/MODERNIZAREA clădirilor/ infrastructurii:

- unităților sanitare/ altor structuri care desfășoară activități medicale de tip ambulatoriu

Obiectiv Specific FSE *(ix) Creșterea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu prețuri accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung*

Operațiuni (orientativ)

Asigurarea continuității îngrijirilor din asistența medicală primară și integrarea cu serviciile de asistență medicală comunitară

- remodelarea pachetului de servicii de asistență medicală primară, cu creșterea ponderii serviciilor de prevenție primară, secundară și terțiară pentru adulți și copii – inclusiv pentru cei din comunități/grupuri vulnerabile - diagnosticul, monitorizarea și tratamentul precoce al pacientului cronic (ex. HTA, diabet) în comunitate
- redefinirea pachetului de asistență medicală primară și introducerea mecanismelor de plată bazată pe criterii de performanță
- dezvoltarea de metodologii/standarde și a procedurilor de „parcurs terapeutic” pentru cele mai frecvente patologii cu care se confruntă MF
- dezvoltarea serviciilor de asistență medicală comunitară, concomitent cu dezvoltarea competențelor și a paletei de servicii oferite, prin introducerea specializării de asistent medical comunitar

Asigurarea distribuției teritoriale echitabile a serviciilor de asistență primară inclusiv prin identificarea și implementarea de intervenții sustenabile de atragere și reținere a medicilor în special în mediul rural, cu participarea financiară a autorităților locale

Dezvoltarea serviciilor medicale (în special cele preventive) furnizate în comunitate

- Dezvoltarea de standarde de calitate și cost, proceduri și protocoale de lucru în sistem integrat pentru asistența medicală comunitară cu medicina de familie în localitățile rurale și urbane slab dezvoltate cu populație aparținând grupurilor vulnerabile din punct de vedere medical, social și economic

Asigurarea continuității serviciilor oferite în regim ambulatoriu:
remodelarea costurilor serviciilor medicale oferite în ambulatoriu
o dezvoltarea serviciilor oferite în ambulatoriu

Dezvoltarea rețelei de medicină școlară, inclusiv a celei stomatologice, ca parte a asistenței medicale primare adresate copiilor și tinerilor, atât din mediul urban, cât și din mediul rural

- Definirea cadrului strategic și de reglementare pentru asigurarea asistenței medicale în unitățile de învățământ, care include: definirea viziunii pe termen lung privind asigurarea sănătății copiilor și tinerilor în unitățile de învățământ; Evaluarea și completarea cadrului de reglementare (inventarul legislației actuale, asanarea, revizuirea, completarea acestora, dezvoltarea de norme actualizate privind condițiile de mediu din unitățile de învățământ, dezvoltarea unui pachet minimal de servicii pentru unitățile de învățământ în funcție de numărul de copii, costificarea pachetului de servicii); Dezvoltarea instrumentelor de practică pentru a asigura sănătății copiilor și tinerilor în unitățile de învățământ (dezvoltarea de curbe de creștere naționale, baremuri și instrumente de examinare).
- Infrastructură de calitate pentru asigurarea accesului copiilor și tinerilor la servicii de sănătate în unitățile de învățământ
 - inventarierea situației actuale în școlile cu și fără personalitate juridică din urban și din rural
 - asigurarea accesului la servicii de sănătate preventive (inclusiv de stomatologie) pentru copii și tineri în centrele comunitare – pentru mediul rural – localități în care școlile au număr redus de elevi

Asigurarea de personal suficient din punct de vedere numeric și al pregătirii, pentru furnizarea echitabilă a serviciilor de sănătate în unități de învățământ, cu accent pe grupuri vulnerabile și pe mediul rural.

- definirea categoriilor profesionale implicate în furnizarea asistenței medicale în unitățile de învățământ, definirea responsabilității și a complementarității cu pachetul de servicii de bază pentru copii, furnizat de medicul de familie
- definirea modalităților de furnizare și a modalităților de plată
- evaluarea necesarului de servicii medicale pentru unitățile de învățământ
- pregătirea personalului și asigurarea graduală a nevoii de servicii

Dezvoltarea continuă a competențelor și a cunoștințelor și abilităților furnizorilor din asistența medicală primară și asistența medicală comunitară în funcție de evoluția practicii medicale și a noilor tehnologii, în acord cu măsurile de transformare de la nivelul serviciilor din sistemul de sănătate

Axa Prioritară 3. Servicii de recuperare, paliative și îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și a profilului epidemiologic al morbidității

Obiectiv de Politică 4 - *Europă mai socială, prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale*

Obiectiv Specific FEDR (iv) *Asigurarea accesului egal la asistență medicală prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv la asistență medicală primară*

Operațiuni (orientativ)

DOTAREA/ EXTINDEREA/ MODERNIZAREA clădirilor/ infrastructurii:

- unități sanitare care furnizează servicii de recuperare, inclusiv rețeaua balneară pe profile de patologie de recuperare (inclusiv centre de recuperare medicală, recuperare neurologică și post-traumatică), paliative și îngrijiri pe termen lung
- unități sanitare acuzi în vederea transformării acestora în unități sanitare care furnizează servicii de recuperare, paliative și îngrijiri pe termen

Obiectiv Specific FSE (ix) *Creșterea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu prețuri accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung*

Operațiuni (orientativ)

Elaborare de politici publice ca și cadru normativ privind organizarea, funcționarea și finanțarea unităților sanitare care acordă asistență medicală de recuperare, paliative și îngrijiri pe termen lung

Măsuri FSE de consolidare a capacității, inclusiv pregătire specifică a personalului
Dezvoltarea și implementarea de standarde de organizare și funcționare, metodologii,
ghiduri de practică și proceduri de „parcurs terapeutic”, etc

Axa Prioritară 4. Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii

Obiectiv de Politică 4 - *Europă mai socială, prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale*

Obiectiv Specific FEDR (iv) *Asigurarea accesului egal la asistență medicală prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv la asistență medicală primară*

Operațiuni (orientativ)

A. Investiții prioritare în infrastructură

DOTAREA/ EXTINDEREA/ CONSTRUIREA/ MODERNIZAREA clădirilor/ infrastructurii:

a. UNITĂȚILOR SANITARE:

- traseul pacientului critic (ex. unități pentru tratarea accidentelor vasculare cerebrale, unități pentru tratarea pacientului cardiac în stare critică), blocuri operatorii, ATI (inclusiv stațiile de oxigen care deservește aceste structuri) mari arși, neonatologie-prematuți;
- structuri de imagistică medicală (ex. CT, angiografe etc.).
- laboratoare de analize medicale
- rețeaua de genetică medicală, oncologie, tratament personalizat al cancerului, boli rare, screening prenatal etc)

b. altor structuri publice implicate în controlul, diagnosticul și supravegherea bolilor transmisibile, inclusiv a infecțiilor asociate actului medical;

c. altor entități sau actori relevanți din domeniul sănătății

d. laboratoarelor de anatomie patologică, toxicologie, antropologie; genetică medico-legală etc.

Obiectiv Specific FSE (ix) *Creșterea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu prețuri accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung*

Operațiuni (orientativ)

A. Investiții prioritare în infrastructură

Dezvoltarea și implementarea de programe de screening populațional pe termen mediu și lung (ex: afecțiuni cardiovasculare, cancer, boli transmisibile, netransmisibile, etc.)

Implementarea de **programe de schimbare a stilului de viață și aplicarea de politici de încurajare a unei vieți sănătoase**, inclusiv implementarea de măsuri de prevenție (inclusiv sănătate orală în zone defavorizate sau greu accesibile și mintală);

Asigurarea **accesului universal la diagnostic și tratament de calitate**, inclusiv la transplant de țesuturi și celule, conform standardelor internaționale

Diagnostic pre/postnatal al bolilor genetice, de consiliere genetică; instituționalizarea la nivel național a **screening-urilor pentru boli cu potențial de depistare neonatală**

Remodelarea circuitelor funcționale ale unităților sanitare pentru respectarea normelor privind reducerea riscului de transmitere a infecțiilor (AT+măsuri FSE de consolidare a capacității)

Remodelarea circuitelor de depozitare și transport a deșeurilor medicale în unitățile medicale

Actualizarea ghidurilor, definițiilor de caz și/sau procedurilor/ protocoalelor (conform necesităților și standardelor internaționale/ europene)

Măsuri de întărire a capacității, inclusiv prin asigurarea de personal medical competent și compensarea deficitului numeric de personal

Obiectiv Specific FEDR (iv) *Asigurarea accesului egal la asistență medicală prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv la asistență medicală primară*

Operațiuni (orientativ)

B. Investiții în structurile relevante în domeniul supravegherii bolilor transmisibile și de gestionare a alertelor naționale și internaționale la nivel central și local din domeniul sănătății publice B

DOTAREA/MODERNIZAREA infrastructurii:

laboratoarelor de microbiologie din cadrul spitalelor evidențiate ca potențiali beneficiari în cadrul documentelor programatice naționale sau ale altor institutii

DOTAREA/REABILITAREA/CONSOLIDAREA/EXTINDEREA/CONSTRUIREA/MODERNIZAREA clădirilor/ infrastructurii:

- laborator de referință/ laboratoare de lucru regionale
- altor laboratoare / dotări specifice ex. tehnologii inovative de eliminare a infecțiilor nosocomiale

Obiectiv Specific FSE (ix) *Creșterea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu prețuri accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung*

Operațiuni (orientativ)

B. Investiții în structurile relevante în domeniul supravegherii bolilor transmisibile și de gestionare a alertelor naționale și internaționale la nivel central și local din domeniul sănătății publice B

Actualizarea ghidurilor, definițiilor de caz și/sau procedurilor/ protocoalelor (conform necesităților și standardelor internaționale/europene)

Asigurarea competentelor necesare personalului medical si alt personal care va lucra cu infrastructura reabilitată

Efectuarea de studii/ analize pentru îmbunătățirea supravegherii și controlului infecțiilor nosocomiale, a bolilor transmisibile, etc.

Obiectiv Specific FEDR (iv) *Asigurarea accesului egal la asistență medicală prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv la asistență medicală primară*

Operațiuni (orientativ)

C. Modernizarea sistemului național de transfuzii, inclusiv a infrastructurii de testare a sângelui și/sau procesare a plasmei

DOTAREA/REABILITAREA/CONSOLIDAREA/EXTINDEREA/CONSTRUIREA/MODERNIZAREA clădirilor/ infrastructurii:

- Sistemului național de transfuzii, inclusiv a infrastructurii de testare a sângelui și/sau procesare a plasmei
- centre de transfuzie sanguină (ex Institutul Național de Hematologie și centrele de transfuzii care să permită controlul sângelui, inclusiv al bolilor rare
- infrastructura de prelevare, testare a sângelui și/sau procesare a plasme

Obiectiv Specific FSE (ix) *Creșterea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu prețuri accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung*

Operațiuni (orientativ)

C. Modernizarea sistemului național de transfuzii, inclusiv a infrastructurii de testare a sângelui și/sau procesare a plasmei

Îmbunătățirea cadrului legislativ/ normativ în concordanță cu cerințele directivelor europene în domeniu și a procedurilor de operare/ asistență tehnică pentru definirea cadrului strategic de reorganizare și optimizare a sistemului național de transfuzii;

Definirea instrumentelor de lucru (norme, proceduri),

Inițierea procesului de autorizare a instituțiilor din sistemul transfuzional conform cerințelor comunitare

Creșterea capacității tehnice a resursei umane prin asigurarea competențelor necesare personalului medical și nemedical care va lucra cu infrastructura reabilitată, precum și prin dezvoltarea de instrumente și metodologii adecvate de pregătire

**5. Programul Operational
CAPITAL UMAN (POCU) 2021-2027**

Axe prioritare

- Axa Prioritară 1.** Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii
- Axa Prioritară 2.** Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională
- Axa prioritară 3.** Creșterea calității și asigurarea echității în sistemul de educație și formare profesională
- Axa prioritară 4.** Adaptarea ofertei de educație și formare profesională la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic
- Axa prioritară 5.** Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic
- Axa prioritară 6.** Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți
- Axa prioritară 7 :** Antreprenoriat și economie socială
- Axa prioritară 8:** Susținerea reformelor pe piața muncii în acord cu dinamica pieței muncii
- Axa prioritară 9** Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității (prioritate comună Educație/Ocupare)

Axa Prioritară 1. Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii

Obiectiv Specific FSE+ (i) *Îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată și grupurile dezavantajate pe piața muncii, persoanele inactive, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale;*

Operațiuni (orientativ)

Realizarea de către centrele /cluburile de tineret publice sau private sau alți actori interesați a unor rețele de lucrători de tineret, identificați/activați și selectați din rândul NEET și instruiți pentru furnizarea de servicii de outreach și activare a tinerilor, inclusiv NEET, și înregistrarea la furnizorii de servicii de ocupare publici sau privați, în vederea oferirii de servicii de ocupare

Înființarea/dezvoltarea de centre/cluburi de tineret care oferă activități specifice adaptate tinerilor (consiliere deschisă și individuală pentru tineri, ateliere de lucru, de creativitate, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, sociale, civice, mici stimulente pentru participare la instruirii în ocupații diverse etc.), inclusiv activități de promovare a acestora

Promovarea și furnizarea unor pachete integrate de măsuri de activare a tinerilor, inclusiv NEET (consiliere, inclusiv antreprenorială, mediere, prime de ocupare, subvenții angajatori, formare profesională/ucenicii/stagii, evaluare de competențe, programe de a doua șansă, prime de instruire destinate acoperirii cheltuielilor asociate instruirii - transport, masă etc., subvenționarea costurilor aferente școlii de șoferi , stimularea tinerilor pre-ocupare prin stagii scurte la diferiți angajatori pentru a lua contact cu domeniul respectiv de activitate, stimulare angajatori post-ucenicie)

Stimularea angajatorilor pentru utilizarea unor forme de muncă flexibile și pentru finanțarea investițiilor care să permită utilizarea acestor forme

Programul “**Voluntar Sâmbătă**” (acordare de granturi):

- familiarizarea tinerilor cu rigorile solicitate la un loc de muncă, cu aspectele ce țin de practicarea unei meserii;
- dezvoltarea competențelor transversale: munca în echipă, respectarea termenelor, punctualitatea, încrederea în sine etc.
- obținerea experienței în muncă

Axa Prioritară 2. Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională

Obiectiv Specific FSE+ (v) *Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și completarea studiilor, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scop educațional pentru toți*

Operațiuni (orientativ)
Operațiuni transversale (pentru toate nivelurile de educație)
<p>v.3.1. Generalizarea la nivel de sistem a implementării mecanismului de monitorizare și avertizare pentru combaterea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii adresat copiilor și tinerilor, care fie sunt în situație de risc de abandon școlar, fie sunt în afara sistemului educațional prin acțiuni precum:</p> <p>a) informarea și formarea resurselor umane de la nivelul școlii și din comunitate pentru implementarea mecanismului operațional de detectare și identificare a riscului și de prevenire, intervenție și compensare a abandonului școlar;</p> <p>b) dezvoltarea rețelei de mediatori școlari;</p> <p>c) implementarea planurilor de intervenție specifice stabilite la nivelul unităților de învățământ, prin intermediul unei scheme de granturi pentru unitățile care au copii / elevi / tineri în situație de risc de abandon școlar sau de părăsire timpurie a școlii.</p> <p>d) campanii de conștientizare la nivel local/ județean/ național.</p>
<p>v.2.1.a Generalizarea implementării la nivel de sistem a mecanismului de monitorizare, prevenire și combatere a fenomenelor de segregare școlară, prin:</p> <p>a) informarea și formarea resurselor umane de la nivelul unității de învățământ și din comunitate pentru implementarea mecanismului de monitorizare, prevenire și combatere a fenomenelor de segregare școlară;</p>

- b) dezvoltarea rețelei de mediatori școlari;
- c) campanii de conștientizare la nivel local/ județean/ național;
- d) dezvoltarea, implementarea și actualizarea instrumentelor de lucru și a bazelor de date, astfel încât să fie asigurată colectarea consecventă și profesionistă a datelor, precum și adecvarea mecanismului la condițiile specifice ale școlii/ comunității/ etc

v.2.1. Îmbunătățirea **accesului și a participării la educație a copiilor cu dizabilități și/sau CES**, prin măsuri precum:

a) diversificarea și accesibilizarea oportunităților de dezvoltare profesională (formare inițială și continuă, peer learning, rețele profesionale, mentorat etc) care să faciliteze individualizarea învățării, adaptarea tehnicilor de predare-învățare-evaluare la nevoile specifice și interesele elevilor/copiilor/tinerilor, pentru:

- Cadrele didactice care asigură educația copiilor cu dizabilități/ CES;
- Personalul suport care asigură educația copiilor cu dizabilități/ CES;

b) formarea personalului implicat în managementului instituțiilor de învățământ, în domeniul educației incluzive de calitate;

c) dezvoltarea/achiziția de materiale suport pentru predare-învățare-evaluare care să sprijine centrarea pe elev și abordarea incluzivă a demersului didactic;

d) achiziția de soft-uri, echipamente și produse asistive pentru copiii/ elevii/tinerii cu dizabilități/CES;

e) accesibilizarea clădirilor/spațiilor în care se asigură educația copiilor/elevilor/tinerilor cu dizabilități/ CES (rampe de acces, indicatoare, grupuri sanitare, mobilier etc);

f) campanii de informare și conștientizare pentru formarea unor atitudini favorabile incluziunii.

Educație timpurie

v.1.3. ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESULUI LA ÎNGRIJIREA ȘI EDUCAȚIA TIMPURIE A COPILULUI (ÎETC) prin **diversificarea și flexibilizarea SERVICIILOR DE SUPORT SOCIO-EDUCAȚIONAL** (educație antepreșcolară și învățământ preșcolar), cu prioritate pentru copiii care provin din familii defavorizate:

- Elaborarea de **strategii locale** pentru educație timpurie, în parteneriat cu actorii de la nivel local implicați în educația și îngrijirea timpurie a copiilor, precum și pilotarea

și/sau extinderea unor **servicii complementare** (centre de joacă, ludoteci etc.) pentru copiii de la naștere la 6 ani, în coordonarea metodologică a serviciilor standard (creșă și grădiniță);

- **Asigurarea materialelor educaționale** (ex.: produse de papetărie, jocuri educative, cărți de colorat, caiete de lucru, plastilină, acuarele etc.) pentru încurajarea participării la educație timpurie a copiilor de 5 ani care, conform noilor prevederi legale în vigoare, fac parte din învățământul obligatoriu;
- **Granturi pentru ISJ/ISMB și CCD pentru pilotarea și implementarea unor metode și tehnici de predare, inovatoare și eficiente, în clustere;**
- **Elaborarea și editarea de ghiduri cu bune practici** pentru cele două niveluri: antepreșcolar și preșcolar pentru sprijinirea implementării noului curriculum pentru educație timpurie, **precum și pentru implementarea** unor metode și tehnici inovatoare;
- Oferirea de **sprijin suplimentar** de tipul: vouchere, îmbrăcăminte, încălțăminte, rechizite, acoperirea/ decontarea cheltuielilor de masă etc. pentru susținerea copiilor antepreșcolari și preșcolari care aparțin grupurilor vulnerabile
- Realizarea unei analize cost-beneficiu și a unei baze de date online cu informații standard pentru APL-uri și ISJ-uri, în vederea sprijinirii deciziei acestora cu privire la înființarea/extinderea serviciilor complementare pentru copiii de la naștere la 6 ani **MASURA SISTEMICA - MEC**

v.1.7. Dezvoltarea de **programe de informare, consiliere și educație parentală pentru familiile copiilor antepreșcolari și preșcolari**, cu focalizare pe familiile copiilor proveniți din grupuri vulnerabile (în special pentru persoane care au în grijă copii cu dizabilități sau ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate).

v.2.1. ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESULUI LA ÎNGRIJIREA ȘI EDUCAȚIA TIMPURIE A COPILULUI (ÎETC), CU ACCENT PE GRUPURILE VULNERABILE prin **dezvoltarea sistemului de formare continuă a cadrelor didactice din ÎETC**, inclusiv dezvoltarea mentoratului didactic, cu focalizare pe teme de interes, cum ar fi: *lucrul cu copiii cu CES/dizabilitati, tratarea diferențiată, prevenirea și combaterea segregării, echitatea în educație, drepturile copilului, comunități care educă/învață* etc. pentru susținerea procesului de promovare a principiilor educației incluzive.

- Granturi pentru instituțiile IETC pentru DEZVOLTAREA DE RUTE/ TRASEE FLEXIBILE DE FORMARE, de dezvoltare profesională la nivel de unitate (inclusiv activități de Peer Learning, activități de formare profesională continuă la nivel de unitate, microcercetare educațională etc.) pentru îmbunătățirea competențelor personalului care oferă servicii de educație și îngrijire timpurie
- Granturi județene pentru programe de mentorat didactic în comunitățile vulnerabile;

- Elaborarea și editarea unor materiale suport, inclusiv realizarea de resurse deschise pentru predare-învățare-evaluare, pentru promovarea principiilor educației incluzive (v.2.2.);
- Realizarea și implementarea unui sistem de MONITORIZARE A FORMĂRII CONTINUE și a efectelor acesteia, prin raportare la rezultatele copiilor antepreșcolari și preșcolari, îndeosebi la rezultatele copiilor din grupurile vulnerabile (cu dizabilități, de etnie romă, din mediul rural etc.) (v.2.4.) MASURĂ SISTEMICĂ – MEC

Învățământ primar și gimnazial

v.1.2. **DEZVOLTAREA ȘI EXTINDEREA PROGRAMULUI „ȘCOALĂ DUPĂ ȘCOALĂ”, complementar cu programul “Masă caldă”** care să includă **educație remedială** pentru asigurarea dezvoltării competențelor cheie și a succesului școlar, suport educațional (inclusiv dezvoltare personală, dezvoltarea competențelor socio-emoționale, coaching etc.), **consiliere și activități recreative** și de socializare, în special pentru elevii proveniți din grupuri sau zone dezavantajate, inclusiv prin organizarea și finanțarea de scheme de granturi, care să sprijine școli cu nevoi de ameliorare a rezultatelor școlare și de creștere a ratei de absolvire și a ratei de tranziție către nivelul următor de învățământ

v.1.4. **MĂSURI DE SPRIJIN pentru revenirea în sistemul de învățământ, pentru finalizarea învățământului obligatoriu, precum și pentru continuarea studiilor profesionale și liceale**, cu accent pentru elevii aparținând grupurilor vulnerabile, precum:

- servicii de consiliere și orientare școlară și profesională etc.
- asigurarea costurilor cu internatul, transport, burse, rechizite școlare etc.
- dezvoltarea, implementarea și monitorizarea unui program național de accesibilizare a unităților de învățământ
- asigurarea mentenanței mijloacelor de transport precum și a resursei umane care asigură transportul elevilor din mediul rural către școli.

v.1.7. Dezvoltarea de **programe de informare, consiliere și educație parentală pentru părinții elevilor din învățământul preuniversitar**, cu focalizare pe părinții copiilor provenind din grupuri vulnerabile (inclusiv pentru persoane care au în grijă copii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate).

v.3.2 Facilitarea finalizării nivelului de învățământ primar, respectiv secundar obligatoriu de către persoanele care au părăsit timpuriu școala, prin dezvoltarea și extinderea **PROGRAMULUI A DOUA ȘANSĂ**, cu acțiuni precum:

- informarea, consilierea și orientarea potențialilor beneficiari ai acestor măsuri, astfel încât să conștientizeze beneficiile și să opteze informat pentru participarea la Program;
- înscrierea și participarea la programe A doua șansă flexibile, inclusiv la modulele de pregătire profesională;
- furnizarea serviciilor suport în funcție de nevoile specifice ale fiecărui cursant, astfel încât să fie diminuat riscul de părăsire a programului înainte de finalizarea acestuia (de exemplu: servicii de transport/ decontarea transportului, asigurarea hranei, servicii de îngrijire pentru persoanele dependente aflate în grija cursanților, dispozitive tehnico-medice etc.);
- informarea, consilierea și orientarea școlară și profesională a cursanților, astfel încât să fie identificate în mod realist alternativele de acțiune la finalizarea programului ADS, iar beneficiarul să valorifice rezultatele obținute (prin continuarea studiilor în învățământul secundar superior, prin continuarea pregătirii în sistemul de formare profesională a adulților, prin ocuparea unui loc de muncă etc.)

Învățământ secundar superior

v.1.4. Măsuri de **sprijin pentru finalizarea învățământului obligatoriu, precum și pentru continuarea studiilor profesionale și liceale**, cu accent pe elevii aparținând grupurilor vulnerabile, precum:

- dezvoltarea competențelor cheie și asigurarea succesului școlar, în special pentru elevii proveniți din grupuri sau zone dezavantajate, prin organizarea și finanțarea orelor/programelor remediale și a măsurilor de suport (inclusiv dezvoltare personală, dezvoltarea competențelor socio-emoționale, coaching etc.), inclusiv prin organizarea și finanțarea de scheme de granturi, care să sprijine, prin măsuri integrate, școli cu nevoi de ameliorare a rezultatelor școlare și de creștere a ratei de absolvire și a ratei de tranziție către nivelul următor de învățământ;
- asigurarea accesului elevilor la o varietate de activități și servicii de consiliere și orientare profesională, pentru dezvoltarea personală a elevilor și înzestrarea cu competențe necesare pentru un management eficient al propriei persoane/propriului parcurs educațional/propriei cariere;
- organizarea și finanțarea de programe de sprijin individualizat, ca măsuri de asigurare a oportunităților egale pentru copiii expuși riscului de abandon școlar, inclusiv prin aplicarea datelor provenite din cercetare și generalizarea bunelor practici rezultate din diferite proiecte;
- finanțarea măsurilor de sprijin financiar pentru asigurarea participării la educație a elevilor proveniți din grupuri dezavantajate sau zone izolate (costuri cu internatul, transport, burse etc.);

<ul style="list-style-type: none"> – asigurarea resursei umane și a finanțării mentenanței mijloacelor de transport care asigură transportul elevilor din mediul rural izolat către școli/licee;
<p>v.1.7. Dezvoltarea de programe de informare și conștientizare pentru întreaga comunitate, de sprijin, consiliere și educație parentală pentru părinții elevilor din învățământul preuniversitar, cu focalizare pe părinții copiilor provenind din grupuri vulnerabile (în particular pentru persoane care au în grijă copii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate).</p> <ul style="list-style-type: none"> – prevenirea și combaterea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii, prin acțiuni de conștientizare a tuturor actorilor educaționali cu privire la necesitatea deschiderii sistemului către grupurile vulnerabile, și extinderii/ generalizării intervențiilor complementare de sprijin a elevilor din grupuri vulnerabile; – prevenirea și combaterea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii, prin acțiuni de conștientizare a întregii societăți cu privire la importanța educației, a rolului acesteia în dezvoltarea personală și profesională a individului și în dezvoltarea socială și economică.
<p>v.2.1. Crearea condițiilor pentru asigurarea unui sistem incluziv de educație, prin organizarea unor oportunități variate de dezvoltare profesională: formare (inițială și continuă), peer learning, rețele profesionale și mentorat pentru cadrele didactice, inclusiv prin furnizarea unor materiale suport pentru predare-învățare-evaluare</p> <ul style="list-style-type: none"> – dezvoltarea unor programe de formare profesională pentru cunoașterea și implementarea metodelor și instrumentelor adecvate pentru individualizarea învățării, adaptarea tehnicilor de predare-învățare-evaluare la nevoile specifice și interesele elevilor, revizuirea/ adaptarea sistemului de evaluare etc.; – formarea cadrelor didactice de diferite specialități în vederea proiectării și implementării de activități specifice din domeniul consilierii și orientării etc.; – formarea cadrelor didactice de diferite specialități în vederea proiectării și implementării de activități specifice din domeniul consilierii și orientării etc.; – formarea personalului implicat în managementului institutiilor de invatamant, în domeniul educației incluzive de calitate; – dezvoltarea de materiale suport pentru predare-învățare-evaluare care să sprijine centrarea pe elev și abordarea incluzivă a demersului didactic.
<p>Învățământ terțiar</p>
<p>v.1.6. Creșterea participării în învățământul superior a studenților din grupurile dezavantajate/ subreprezentate, prin PREVENIREA ȘI COMBATEREA ABANDONULUI UNIVERSITAR și implementarea de activități specifice:</p>

- **GRANTURI PENTRU INSTITUȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR**, în vederea operaționalizării unor mecanisme instituționale de monitorizare a nevoilor studenților prin centrele consiliere și orientare profesională
 - **GRANTURI PENTRU DEZVOLTAREA CAPACITAȚII INSTITUȚIONALE A UNIVERSITĂȚILOR** pentru a oferi servicii de consiliere relevante, mentorat, pentru dezvoltarea și aplicarea unor chestionare specifice, survey-uri online etc
- SPRIJIN PENTRU STUDENȚII CU RISC DE ABANDON ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR** (burse, alte tipuri de măsuri de sprijin)

Axa prioritară 3. Creșterea calității și asigurarea echității în sistemul de educație și formare profesională

Obiectiv Specific FSE+ iv. *Îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale*

Operațiuni (orientativ)
Învățământ primar și gimnazial
iv.1.4.2 Dezvoltare de resurse educaționale deschise și alte resurse moderne de învățare pentru elevi, profesori și echipele manageriale cu ajutorul noilor tehnologii în special pentru elevii din grupuri vulnerabile (elevi cu dizabilități/ CES, elevi care provin din medii dezavantajate socio-economic, elevi romi)
iv.1.1.2. Întărirea capacității de monitorizare și evaluare a calității sistemului de educație , prin adaptarea și interconectarea bazelor de date și dezvoltarea competențelor resursei umane cu responsabilități în domeniu
iv.3.1. Dezvoltarea unei oferte educaționale de calitate prin sprijinirea formării profesionale inițiale și continue a personalului didactic (inclusiv prin organizarea și finanțarea de programe de conversie profesională) în domenii unde există un deficit curent și estimat de cadre didactice , cu accent pe RU din școlile din medii dezavantajate socio-economic
Învățământ secundar superior
iv.1. MASURA SISTEMICA: Asigurarea unui acces echitabil la o educație de calitate pentru toți elevii , prin:

Operațiuni (orientativ)

- elaborarea/revizuirea **standardelor de calitate în educație și formare**, pentru creșterea calității și o mai bună adaptare la evoluțiile înregistrate pe piața muncii;
- creșterea **relevanței, dezvoltarea și adaptarea permanentă a curriculumului național** la nevoia de competențe a pieței muncii și la provocările progresului tehnologic;

MASURI COMPETITIVE:

- dezvoltarea de materiale suport și asigurarea accesului tuturor elevilor la resurse educaționale de învățare relevante, care sprijină dezvoltarea competențelor;
- organizarea și finanțarea de **programe de sprijin, inclusiv individualizat**, ca măsuri de asigurare a oportunităților egale pentru toți copiii, inclusiv prin aplicarea datelor provenite din cercetare și generalizarea bunelor practici rezultate din diferite proiecte;
- dezvoltarea și implementarea de **programe integrate de pregătire suplimentară**, care să includă suport educațional, consiliere și activități recreative și de socializare etc.;
- **sprijinirea formării/ dezvoltării competențelor, inclusiv a celor transversale**, și asigurarea succesului școlar, prin organizarea și finanțarea măsurilor de suport (inclusiv dezvoltare personală, dezvoltarea competențelor socio-emoționale, coaching etc.);
- asigurarea accesului la o varietate de **activități și servicii de consiliere și orientare profesională**, pentru cunoașterea resurselor personale ale elevilor, dezvoltarea personală a acestora și înzestrarea cu competențe necesare pentru un management eficient al propriei persoane/propriului parcurs educațional/propriei cariere;
- **revizuirea și aplicarea sistematică a mecanismului de monitorizare și evaluare a calității educației la nivelul sistemului și al fiecărei unități de învățământ**, inclusiv prin creșterea relevanței autoevaluării, a evaluării externe, prin implicarea în procesul de monitorizare și evaluare a factorilor interesați și colectarea feedback-ului acestora (elevi, părinți, cadre didactice, reprezentanți ai comunității etc.);
- organizarea și finanțarea de rețele, parteneriate, proiecte și programe care să sprijine elevii în cunoașterea oportunităților de continuare a educației la niveluri superioare sau de acces pe piața muncii.

iv.1.1.2. **Adaptarea și interconectarea bazelor de date în vederea monitorizării și evaluării sistemului de învățământ** precum și în vederea îmbunătățirii serviciilor publice din domeniu

iv.1.4.2 **Echipare, resurse educaționale deschise, și softuri educaționale**, pentru elevi, studenți și cadre didactice, inclusiv pentru persoane cu dizabilități

Operațiuni (orientativ)

iv.3.1. **Asigurarea accesului elevilor la un proces educativ realizat în condiții de înaltă calitate de cadre didactice calificate**, prin sprijinirea dezvoltării profesionale a personalului didactic, prin:

- dezvoltarea unor **programe de formare profesională pentru cunoașterea și implementarea metodelor și instrumentelor adecvate pentru individualizarea învățării**, adaptarea tehnicilor de predare-învățare-evaluare la nevoile specifice și interesele elevilor, revizuirea/ adaptarea sistemului de evaluare etc.;
- organizarea de **trasee flexibile de formare a cadrelor didactice** pentru aprofundarea sau extinderea competențelor profesionale (inclusiv prin organizarea și finanțarea de programe de conversie profesională)
- dezvoltarea unor **programe de formare profesională dedicate adaptării tehnicilor de predare-învățare-evaluare la nevoile specifice și interesele elevilor cu CES/dizabilități**;
- **formarea cadrelor didactice de diferite specialități** în vederea proiectării și implementării de activități specifice din domeniul consilierii și orientării etc.;
- **dezvoltarea de materiale suport pentru predare-învățare-evaluare** care să sprijine centrarea pe elev, evaluarea formativă și abordarea incluzivă a demersului didactic;

iv.3.2. **Sprijinirea mobilității internaționale Erasmus+ pentru învățământul preuniversitar** (educație generală) prin asigurarea unui sprijin financiar suplimentar față de grantul Erasmus+ pentru instituțiile cu acreditare, cu scopul satisfacerii cererii de mobilitate internațională.

Notă explicativă: În viitorului program Erasmus+, accesul la mobilitățile internaționale pentru elevi și personalul didactic va fi condiționat de obținerea prealabilă de către instituțiile de origine a unei acreditări (Carte Erasmus+) pentru sectorul educație școlară.

La o analiză a rezultatelor celui mai recent proces de selecție Erasmus+ încheiat pentru anul 2019 și în condițiile previzionării unui buget similar alocat în prima parte a următoarei perioade programatice, Erasmus+ nu va putea acoperi întreaga cerere de finanțare a instituțiilor care vor avea acreditare. De aceea, propunem suplimentarea din buget FSE+ a mobilităților internaționale de învățare și preluare de bune practici care, din constrângeri bugetare, nu pot fi acoperite din buget Erasmus+. Mecanismul este unul necompetitiv, evaluarea în scopul obținerii acreditării făcându-se

Operațiuni (orientativ)

de către ANPCDEFP după regulile Erasmus+, apoi, fiecare instituție acreditată va putea solicita finanțare FSE+ având ca document justificativ decizia prin care i s-a acordat finanțarea Erasmus+

Obiectiv Specific FSE+ (v) *Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și completarea studiilor, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scop educațional pentru toți*

Operațiuni (orientativ)

Învățământ primar și gimnazial

v.1.2. Creșterea calității componentei educaționale a programului „Școală după școală”:

- peer learning și peer mentoring;
- dezvoltarea consorțiilor școlare;
- măsuri de dezvoltare a competențelor cadrelor didactice în contexte nonformale și informale;
- elaborarea de materiale de învățare;
- promovarea unor instrumente de monitorizare și evaluare, precum și elaborarea unor studii și analize care să identifice noi măsuri ameliorative pentru programele SDS;

diseminare exemple de bune practici SDS

Învățământ terțiar

v.1.8. Măsuri de sprijin în vederea creșterii accesului la studiile universitare:

- **DEZVOLTAREA PARTENERIATELOR** între unități de învățământ de nivel secundar superior și instituții de învățământ superior pentru oferirea unor servicii educaționale adaptate categoriilor de elevi în risc (inclusiv în aria consilierii și orientării școlare și profesionale a elevilor);

Implementarea unui sistem de stimulare a instituțiilor de învățământ superior care implementează acțiuni specifice pentru **atragera elevilor din grupuri defavorizate**

(caravane, cursuri demonstrative în școlile din mediul rural, materiale de informare cu privire la facilitățile sociale pentru studenți etc.)

Axa prioritară 4. Adaptarea ofertei de educație și formare profesională la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic

Obiectiv Specific FSE+ (iv) Îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale

Operațiuni (orientativ)
Învățământ primar și gimnazial
iv.1.n. Flexibilizarea și diversificarea oportunităților de formare și dezvoltare a competențelor cheie ale elevilor , prin: <ul style="list-style-type: none">– dezvoltarea/ revizuirea/ diversificarea curriculum la decizia școlii (inclusiv a materialelor suport pentru implementarea acestuia și pentru evaluarea rezultatelor învățării);– formarea cadrelor didactice din învățământul primar și gimnazial în vederea facilitării dobândirii competențelor cheie, cu accent asupra competențelor digitale și a celor antreprenoriale;– dezvoltarea parteneriatelor între unități de învățământ și agenți economici/ organizații publice și private relevante
iv.1.4.1 Crearea și/sau furnizarea suportului necesar (materiale educaționale, cursuri, softuri educaționale, echipamente etc.) pentru dezvoltarea și evaluarea competențelor cheie ale elevilor , în mod particular a competențelor digitale și antreprenoriale, astfel încât să fie asigurate premisele formării profesionale în acord cu cerințele și tendințele manifestate în societatea contemporană.
iv.2.1. Facilitarea accesului informat și a participării active la programe de educație și formare , în acord cu interesele elevilor, cât și cu nevoile pieței muncii, prin intervenții precum:

Operațiuni (orientativ)

- dezvoltarea și extinderea serviciilor de consiliere și orientare profesională oferite de CJRAE/ CMBRAE (inclusiv prin formarea personalului propriu, suplimentarea și diversificarea resurselor umane etc.);
- cooptarea angajatorilor, a partenerilor sociali, a organizațiilor nonguvernamentale în furnizarea serviciilor de consiliere și orientare profesională;
- asigurarea dotărilor/ echipamentelor, bateriilor de teste, softurilor platformelor digitale (platformă națională de orientare și consiliere profesională) și a altor materiale necesare pentru un proces eficient de consiliere;
- dezvoltarea și furnizarea serviciilor de informare, consiliere și îndrumare pentru elevii din ÎPG și familiile acestora (părinți, tutori), astfel încât să fie în mod realist identificate interesele și ariile de performanță ale elevilor, cât și opțiunile de continuare a studiilor în vederea asigurării relevanței pregătirii pentru viitorul lor socio-profesional

Învățământ secundar superior

iv.1.1.3. Dezvoltarea/ modernizarea/ implementarea unui sistem unitar de monitorizare a inserției socio-profesionale a absolvenților sistemului de învățământ preuniversitar

iv.1.2. Adaptarea serviciilor educaționale adresate elevilor și cadrelor didactice, pentru fiecare nivel educațional (liceal, profesional-inclusiv dual, postliceal etc.), în corelație cu dinamica pieței muncii (schimbări tehnologice și structurale, digitalizare etc.), inclusiv pentru persoanele cu dizabilități sau pentru cele provenind din grupuri vulnerabile, inclusiv prin:

- dezvoltarea/ revizuirea/ adaptarea programelor școlare;
- programe de formare a personalului didactic, cu accent pe didactica specialității, a personalului didactic auxiliar și a tutorilor din companii;
- formarea personalului implicat în managementului instituțiilor de învățământ;
- pilotarea și implementarea unor metode și tehnici de predare-evaluare inovatoare și eficiente;
- dezvoltarea de parteneriate între unități de învățământ și agenți economici, organizații publice și private;

iv.1.3. **Adaptarea programelor de studiu și a abordărilor didactice din învățământul secundar, la nevoile societale actuale**, astfel încât competențele absolvenților să fie în concordanță cu cele cerute pe piața muncii. Implementarea unui mecanism de monitorizare a evoluțiilor probabile de studenți, a absolvenților de învățământ terțiar și a nevoilor pieței forței de muncă, în vederea furnizării informațiilor

Operațiuni (orientativ)
necesare adaptării ofertei educaționale, la nivelul întregului sistem de învățământ universitar
iv.1.4.1 Asigurarea suportului necesar (materiale educaționale, cursuri, softuri educaționale, echipamente etc.) pentru dezvoltarea și evaluarea competențelor digitale, ale elevilor, studenților și cadrelor didactice pentru formarea profesională în acord cu tendințele manifestate în societatea contemporană.
iv.1.5. Modernizarea sistemului de predare-evaluare, în vederea formării competențelor cheie , precum și a celor profesionale și transferabile, pentru adaptarea sistemelor de educație și formare la nevoile pieței muncii, inclusiv prin recunoașterea competențelor dobândite în contexte non-formale și informale, pentru o mai bună integrare pe piața muncii. Pilotarea unui mecanism eficient de recunoaștere a învățării în contexte non-formale și informale
iv.1.10 Sprijinirea dezvoltării și furnizării de resurse educaționale deschise (open educational resources) precum și susținerea dezvoltării de cursuri deschise online (MOOC- Massive Open Online Courses) în limba română pentru competențe cerute de către piața forței de muncă.
iv.2.1. Dezvoltarea și extinderea serviciilor de consiliere (CJRAE/CMBRAE inclusiv formarea personalului din centrele de consiliere), în vederea îmbunătățirii accesului informat la programe de educație și formare, în acord atât cu interesele elevilor și studenților, cât și cu nevoile pieței muncii – implicarea angajatorilor și/sau a organizațiilor neguvernamentale în furnizarea serviciilor de consiliere și orientare profesională, a serviciilor de dezvoltare personală etc.
iv.2.2. Asigurarea dotărilor/ echipamentelor, bateriilor de teste, softurilor platformelor digitale (platformă națională de orientare și consiliere profesională) și a altor material necesare activitatilor CJRAE/CMBRAE;
iv.3.2 Formarea și dezvoltarea competențelor elevilor conform nevoilor identificate de piața muncii, prin formarea cadrelor didactice în vederea dezvoltării abilităților digitale și antreprenoriale

Operațiuni (orientativ)

iv.3.3 Sprijinirea accesului tuturor elevilor la o educație incluzivă și de calitate, la formarea și dezvoltarea competențelor cheie, prin formarea cadrelor didactice în vederea implementării unui curriculum bazat pe competențe, a adaptării acestuia la nevoile și abilitățile elevilor, luând în considerare nevoile specifice ale copiilor din grupuri și medii dezavantajate

iv.1.1.a Asigurarea dotărilor/ echipamentelor necesare – laboratoare tehnice, transport, cloud educational (specializare inteligentă);

Învățământ terțiar

iv.1.3. **ADAPTAREA PROGRAMELOR DE STUDIU și a abordărilor didactice din învățământul terțiar, la nevoile societale actuale**, pentru adaptarea competențelor studenților și a absolvenților la dinamica pieței muncii.

- **Implementarea mecanismelor de monitorizare a: evoluțiilor numărului studenților, a absolvenților de învățământ terțiar, a nevoilor pieței forței de muncă și a inserției absolvenților pe piața muncii, în vederea furnizării informațiilor necesare adaptării ofertei educaționale, la nivelul întregului sistem de învățământ universitar și la nivelul instituțiilor de învățământ superior. Mecanismul va include analiza și evaluarea măsurilor și acțiunilor întreprinse în perioada anterioară de finanțare și continuarea procesului de adaptare și inter-operaționalizarea bazelor de date din sistemul de învățământ superior necesare monitorizării inserției absolvenților de învățământ universitar pe piața muncii (dezvoltarea mecanismului de monitorizare a inserției absolvenților dezvoltat în proiectul comun MEC-MMPS). (MĂSURĂ SISTEMICĂ-CONDITIE FAVORIZANTĂ).**

Susținerea universităților în vederea:

- realizării de rapoarte instituționale cu privire la angajabilitatea absolvenților, ținând cont de particularitățile fiecărui program de studiu.
- adaptării programelor de studii la nevoia de competențe cerută de piața muncii (studii, analize, modificări de conținut ale procesului didactic etc.);
- dezvoltării unor mecanisme suplimentare pentru previzionarea nevoii de forță calificată de muncă la nivel local și regional;
- facilitării interacțiunii între angajatori și/sau a organizațiilor neguvernamentale și studenți, prin intermediul unor parteneriate între instituții de învățământ superior și aceste entități (mese rotunde, workshop-uri, târguri de joburi etc.)
- Dezvoltarea unui mecanism care să încurajeze dialogul dinamic și continuu între instituțiile de învățământ superior și mediul economic/parteneri sociali (**MĂSURĂ SISTEMICĂ**)

Operațiuni (orientativ)

- **ASIGURAREA INSTRUMENTELOR PENTRU MONITORIZAREA SI EVALUAREA SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR**
- inventarierea tuturor măsurilor și acțiunilor întreprinse, precum și adaptarea și inter-operaționalizarea bazelor de date existente în perioada anterioară de finanțare;
- implementarea/dezvoltarea la nivelul instituțiilor de învățământ superior a unor baze de date, servicii publice oferite comunității, comunicarea/schimb de date cu MEC, formarea personalului didactic auxiliar implicat în managementul școlarității

iv.1.8. DEZVOLTAREA ȘI IMPLEMENTAREA UNOR PROGRAME UNIVERSITARE ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DIN ROMÂNIA, LA SOLICITAREA AGENȚILOR ECONOMICI, pentru adaptarea ofertei universităților la solicitările pieței muncii.

Sprijinirea instituțiilor de învățământ superior:

- în procesul de dezvoltare a programelor de masterat aplicate/masterat didactic, doctorate profesionale, inclusiv în domeniile de specializare inteligentă.
- pentru desfășurarea de programe de formare în parteneriat cu agenți economici locali sau regionali, în baza unor nevoi identificate în piața muncii;
- pentru atragerea de studenți/doctoranzi în domeniile relevante pentru piața forței de muncă prin diverse mecanisme: Burse, susținere mobilități etc.
- pentru susținerea excelenței, prin oferirea de burse doctorale în domeniile de specializare inteligentă;

dezvoltarea de cursuri deschise online în limba română pentru competențe cerute de către piața forței de muncă

iv.1.7. Sprijinirea mobilității internaționale ERASMUS+ pentru învățământul terțiar prin asigurarea unui sprijin financiar suplimentar tuturor studenților pentru granturile de mobilitate, din fonduri suplimentare FSE+, pentru dobândirea unor experiențe noi de învățare.

În scopul asigurării viitoarei sinergii Erasmus+/FSE+, mecanismul propus este unul necompetitiv; fiecare universitate care posedă Carta Erasmus+ în urma procesului de selecție derulat în Erasmus+, va putea solicita finanțare suplimentară din FSE+ având ca document justificativ decizia de finanțare Erasmus+

iv.1.9 Implementarea unui program pentru INTERNAȚIONALIZAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR în vederea creșterii calității, eficienței și relevanței acestuia prin:

Operațiuni (orientativ)

- sprijinirea atragerii de studenți din străinătate, în special în domeniile în care România are lipsă de specialiști
- Granturi pentru instituțiile de învățământ superior membre ale rețelelor de universități europene/universități care doresc să accedă la astfel de rețele (mobilități studenți, proiecte colaborative privind dezvoltarea relațiilor cu mediul economic, proiecte „twining”, etc)
- Dezvoltarea de programe de formare profesională pentru competențe lingvistice/digitale pentru cadrele didactice

iv.2.1. DEZVOLTAREA ȘI EXTINDEREA SERVICIILOR DE CONSILIERE ȘI ORIENTARE PROFESIONALĂ (INCLUSIV FORMAREA PERSONALULUI DIN CENTRELE DE CONSILIERE), în vederea îmbunătățirii accesului informat la programe de educație și formare, în acord atât cu interesele studenților, cât și cu nevoile pieței muncii:

- realizare de studii, analize;
- creșterea accesibilității serviciilor de consiliere profesională a studenților din anii terminali (servicii online, teste și evaluări online etc.);
- creșterea calității serviciilor oferite de centrele de consiliere, materializat concret prin: dotarea cu resurse materiale, resurse software, formarea personalului din centrele de consiliere;
- implicarea angajatorilor și/sau a organizațiilor non-guvernamentale în furnizarea serviciilor de consiliere și orientare profesională, a serviciilor de dezvoltare personală etc.
- atragerea angajatorilor și/sau a organizațiilor non-guvernamentale în furnizarea serviciilor de consiliere și orientare profesională.

iv.3.2. Promovarea dezvoltării programelor de studii de înaltă calitate, flexibile și corelate cu cerințele pieței muncii, prin formarea și dezvoltarea competențelor studenților conform nevoilor identificate de piața muncii:

- **Formarea cadrelor didactice** în vederea:
 - îmbunătățirii competențelor specifice și transversale, inclusiv a dezvoltării competențelor profesionale specifice domeniului IT, prin participare la: programe de schimb de bune practici, peer learning, cursuri, etc.
 - dezvoltării abilităților digitale și antreprenoriale;
- **Programe de dezvoltare a competențelor antreprenoriale** (întreprinderi simulate, târguri IS, programe antreprenoriale în acord cu cerințele pieței și cu cele ale studenților, etc); Granturi pentru finanțarea unor scheme de antreprenariat (de tipul startup students);
- **Încheierea unor parteneriate sustenabile cu sectorul privat pentru facilitarea tranziției de la educație la un loc de muncă prin instituirea unui sistem funcțional de stagii de practică la potențiali angajatori, programe de internship/programe de învățare la locul de muncă etc.**, adresate studenților și cursanților colegiilor organizate la nivelul instituțiilor de învățământ superior (ISCED

Operațiuni (orientativ)
4-7), inclusiv prin încurajarea implicării angajatorilor în programe de învățare la locul de muncă – Asigurarea unor resurse educaționale deschise, și softuri educaționale, pentru elevi, studenți și cadre didactice , inclusiv pentru persoane cu dizabilități (max 10%): echipamente, softuri, dezvoltări și integrării în procesul didactic

Axa prioritară 5. Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic

Obiectiv Specific FSE+ (v) *Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și completarea studiilor, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scop educațional pentru toți*

Operațiuni (orientativ)
v.1.1 Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională prin acordarea de sprijin financiar pentru nevoile de cazare, masă și transport ale elevilor înscriși în învățământul profesional inclusiv dual (ÎP), din mediul rural și din medii defavorizate, populația romă, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități sau deficiențe
v.1.5.a Identificarea nevoilor educaționale specifice elevilor din grupurile vulnerabile și centrarea pe elev a demersului educațional, pentru prevenirea și combaterea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii, prin formarea personalului didactic pentru individualizarea învățării și utilizarea de tehnici didactice inovative și adaptate la nevoile grupurilor dezavantajate/ cu dizabilități , precum și extinderea/generalizarea intervențiilor complementare de sprijin a elevilor din grupuri vulnerabile , prin programe de sprijin individualizat

Operațiuni (orientativ)

V.1.7. Dezvoltarea de programe de informare și conștientizare pentru întreaga comunitate, de sprijin, consiliere și educație parentală pentru părinții elevilor din învățământul preuniversitar, cu focalizare pe părinții copiilor provenind din grupuri vulnerabile (în particular pentru persoane care au în grijă copii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate).

- prevenirea și combaterea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii, prin acțiuni de conștientizare a tuturor actorilor educaționali cu privire la necesitatea deschiderii sistemului către grupurile vulnerabile, și extinderii/ generalizării intervențiilor complementare de sprijin a elevilor din grupuri vulnerabile;
- prevenirea și combaterea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii, prin acțiuni de conștientizare a întregii societăți cu privire la importanța educației, a rolului acesteia în dezvoltarea personală și profesională a individului și în dezvoltarea socială și economică.

v.1.2. **Sprijin acordat elevilor din clasa a IX-a, învățământ profesional și tehnic pentru creșterea nivelului de competență în citit, matematică și științe prin programe remediale** inclusiv prin:

- dezvoltarea de RED pentru elevii cu competențe scăzute în citit, matematică și științe
- asigurarea condițiilor derulării programelor remediale: masă caldă, transport pentru elevi, materiale didactice, etc.

vi.1. Flexibilizarea traseelor de formare profesională a elevilor din IPT și facilitarea accesului pe piața muncii prin **dezvoltarea și implementarea unui mecanism de recunoaștere a rezultatelor învățării din învățământul secundar în învățământul terțiar non universitar**

iv.1.1.1. IPT Generalizarea implementării **mecanismului de evaluare și monitorizare a politicilor publice privind formarea profesională la nivel de sistem**, inclusiv prin formarea actorilor relevanți de la nivel regional/ județean/ local care contribuie la implementarea mecanismului și prin colectarea periodică și consecventă a datelor

- asigurarea calității programelor de pregătire practică ale elevilor prin dezvoltarea și implementarea unui mecanism de asigurare și monitorizare a calității învățării la locul de muncă (WBL) în IPT, inclusiv prin formarea monitorilor de calitate și prin dezvoltarea și operaționalizarea instrumentelor specifice inclusiv prin:
 - formarea personalului didactic din IPT, al ISJ și al operatorilor economici pentru Asigurarea calității învățării la locul de muncă

<p>Operațiuni (orientativ)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - vizite de monitorizare a calității învățării la locul de muncă la operatorii economici parteneri ai unităților de învățământ care furnizează componenta de învățare la locul de muncă - elaborarea unui Ghid pentru personalul implicat în asigurarea monitorizării calității învățării la locul de muncă în companiile partenere - dezvoltarea și implementarea unei metodologii de acreditare a operatorilor economici implicați în pregătirea practică a elevilor din învățământul dual
<p>– fundamentarea deciziilor de actualizări / modificări legislative/metodologice și a unor măsuri de îmbunătățire a relațiilor partenoriale, prin dezvoltarea și gestionarea bazei de date electronice a contractelor de parteneriat în IPT/ contractelor individuale de pregătire practică a elevilor la operatorii economici</p>
<p>– creșterea relevanței certificării calificărilor profesionale a elevilor pentru piața muncii prin dezvoltarea și implementarea unui mecanism de certificare a rezultatelor învățării din formarea profesională inițială, relevant pentru piața muncii, prin implicarea activă și sustenabilă a mediului de afaceri inclusiv prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formarea personalului didactic, al SJ, al operatorilor economici pentru Asigurarea calității evaluării rezultatelor învățării - elaborarea unui Ghid pentru evaluarea rezultatelor învățării în vederea certificării calificării profesionale - asigurarea resurselor materiale necesare certificării calificărilor profesionale
<p>- creșterea atractivității IPT pentru elevi prin dezvoltarea și implementarea unui mecanism de recunoaștere a excelenței în furnizarea de programe de formare profesională inițială</p>
<p>- creșterea calității și a validității proceselor de predare-învățare-evaluare prin stagii de formare pentru dezvoltarea caracterului practic – aplicativ al disciplinelor/modulelor și extinderea sistemului de colaborare a personalului didactic în cadrul rețelelor partenoriale între școlile din IPT</p>
<p>iv.1.4.3. Sprijinirea mobilității internaționale Erasmus+ pentru învățământul profesional și tehnic prin asigurarea unui sprijin financiar suplimentar față de grantul Erasmus+ pentru instituțiile cu acreditare, cu scopul satisfacerii cererii de mobilitate internațională.</p> <p>Notă explicativă: În viitorul program Erasmus+, accesul la mobilitățile internaționale pentru elevi și personalul didactic va fi condiționat de obținerea prealabilă de către instituțiile de origine a unei acreditări (Carte Erasmus+) pentru sectorul învățământ profesional și tehnic (VET). La o analiză a rezultatelor celui mai recent proces de selecție Erasmus+ încheiat</p>

Operațiuni (orientativ)

pentru anul 2019 și în condițiile previzionării unui buget similar alocat în prima parte a următoarei perioade programatice, Erasmus+ nu va putea acoperi întreaga cerere de finanțare a instituțiilor care vor avea acreditare. De aceea, propunem suplimentarea din buget FSE+ a mobilităților internaționale de învățare și preluare de bune practici care, din constrângeri bugetare, nu pot fi acoperite din buget Erasmus+. Mecanismul este unul necompetitiv, evaluarea în scopul obținerii acreditării făcându-se de către ANPCDEFP după regulile Erasmus+, apoi, fiecare instituție acreditată va putea solicita finanțare FSE+ având ca document justificativ decizia prin care i s-a acordat finanțarea Erasmus+

iv.1.2. Adaptarea serviciilor educaționale adresate elevilor și personalului didactic pentru fiecare nivel educațional (liceal, profesional-inclusiv dual, postliceal etc.), în corelație cu dinamica pieței muncii (schimbări tehnologice și structurale, digitalizare etc.), inclusiv pentru persoanele cu dizabilități sau pentru cele provenind din grupuri vulnerabile, inclusiv prin:

- dezvoltarea/ revizuirea de calificări, cu accent pe calificări noi pentru specializări din domenii de înaltă tehnologie și competitivitate (de ex. IT&C, inteligență artificială, robotica, 3d printing, etc.) și care susțin dezvoltarea sustenabilă și economia verde, solicitate de piața muncii
- formarea cadrelor didactice pentru actualizarea competențelor profesionale în raport cu realitățile tehnologice de la operatorii economici și a tutorilor de la operatorii economici pentru dezvoltarea competențelor pedagogice, didactice și metodice în lucru cu elevii
- formarea personalului didactic asociat (specialiști de la operatorii economici, formați pe teme de metodica și didactica specialității)
- formarea managementului din unitățile de învățământ profesional și tehnic pe probleme specifice (relaționare cu piața muncii, marketingul ÎPT, management financiar și atragere de resurse)
- sprijinirea dezvoltării competențelor profesionale ale elevilor prin finanțarea stagiilor de practică;
- dezvoltarea competențelor transversale ale elevilor, cu accent pe cele de tip antreprenorial și digital, în vederea asigurării integrării socio-profesionale a acestora, inclusiv prin
 - formarea personalului didactic din ÎPT în domeniul dezvoltării integrate a competențelor transversale, cu accent pe cele antreprenoriale, digitale
 - dezvoltarea/implementarea programelor de dezvoltare a competențelor antreprenoriale la elevii din ÎPT

Operațiuni (orientativ)
- asigurarea egalității de șanse la formare profesională de calitate prin elaborarea standardelor de dotare a unităților de învățământ în raport cu standardele aferente calificării
- facilitarea dobândirii de către elevi a competențelor solicitate de piața muncii prin îmbunătățirea infrastructurii formării profesionale inițiale și prin dotarea, prin program național, a atelierelor școală cu mijloace didactice și echipamente în concordanță cu standarde de dotare pentru calificările din formarea profesională inițială
iv.1.4.1. facilitarea dobândirii de către elevi a competențelor solicitate de piața muncii prin dezvoltarea de manuale și auxiliare curriculare în format digital, softuri educaționale, resurse educaționale deschise împreună cu mediul economic și partenerii sociali
iv.2.1. Dezvoltarea și extinderea serviciilor de consiliere (CJRAE/CMBRAE inclusiv formarea personalului din centrele de consiliere, diriginți), în vederea îmbunătățirii accesului informat la programe de educație și formare profesională, în acord atât cu interesele elevilor cât și cu nevoile pieței muncii, cu implicarea angajatorilor și/sau a organizațiilor neguvernamentale în furnizarea serviciilor de consiliere și orientare profesională, a serviciilor de dezvoltare personală etc.

Axa prioritară 6. Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți

Obiectiv Specific FSE+ (i) *Îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată și grupurile dezavantajate pe piața muncii, persoanele inactive, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale;*

Operațiuni (orientativ)

1.1 Servicii de Identificare, îndrumare, sprijin și management de caz pentru persoanele din grupurile dezavantajate în vederea facilitării accesului pe piața muncii (inclusiv prin echipe mobile locale de experți formate din 1 consilier/agent de ocupare +1 asistent social + 1 mediator scolar +1 mediator sanitar), în complementaritate cu serviciile de management de caz acordate pentru comunitățile marginalizate finanțate în cadrul OS iv prin Programul Operational Combaterea Sărăciei

1.2. Pachete de măsuri personalizate și adecvate nevoilor individuale, în vederea integrării socio-profesionale a persoanelor din grupuri dezavantajate pe piața muncii, urmare a rezultatului profilării, prin

- servicii personalizate de informare, consiliere și orientare (management de caz),
- servicii de sprijin în găsirea unui loc de muncă/ mediere/plasare pe piața muncii , activare;
- programe de formare profesională/ucenicie la locul de muncă/stagii/alte programe de pregătire (a doua șansă, alfabetizare etc.) în vederea îmbunătățirii nivelului de competențe
- servicii de evaluare și certificare, după caz, a competențelor obținute în context informale sau nonformale;
- servicii de acompaniere socio- profesională, alături de cele de ocupare, pentru categorii de persoane dezavantajate în piața muncii;
- pachete de măsuri pentru stimularea mobilității forței de muncă, inclusiv stimulente financiare pentru relocare

Operațiuni (orientativ)

3.1 Finanțarea de **intervenții integrate, în zone cu deficit de forță de muncă calificată și migrație sezonieră**, care să cuprindă cel puțin următoarele acțiuni:

- identificarea dimensiunii fenomenului de deficit de forță de muncă și migrație sezonieră prin inițierea de studii;
- identificarea persoanelor care se supun migrației sezoniere, motivarea acestora prin acțiuni specifice;
- proiectarea serviciilor suport pentru reducerea deficitelor în parteneriat cu comunitatea locală, cu partenerii sociali și cu alte părți interesate (angajatori, etc);
- furnizarea de pachete de măsuri adaptate conform intervențiilor 1.2, inclusiv stimulente financiare pentru relocare

7.2 **Sprajin acordat angajatorilor pentru amenajarea unor spații destinate supravegherii și îngrijirii copiilor cu vârstă antepreșcolară, în vederea asigurării echilibrului dintre viața profesională și cea de familie a femeilor angajate**, (complementar cu intervențiile 1.5.3 de la Educație legate de serviciile educationale din nivelul anteprescolar și prescolar)

7.3 Stimularea angajatorilor în **acceptarea unor scheme de program flexibil pentru a asigura accesul la ocupare și echilibrul dintre viața profesională și cea privată a angajaților**

Axa prioritară 7 : Antreprenariat și economie socială

Obiectiv Specific FSE+ (i) *Îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată și grupurile dezavantajate pe piața muncii, persoanele inactive, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale;*

Operațiuni (orientativ)

4.1. **”Săptămâna antreprenoriatului”** - organizare de conferințe, forumuri sau reuniuni cu privire la oportunitățile de afaceri locale sau în sectoare de activitate.

Operațiuni (orientativ)

4.2. **Programe de sprijin antreprenorial** (formare în competențe antreprenoriale, tutorat/ mentorat, asistență/ consiliere, role models etc), inclusiv prin activarea potențialului antreprenorial al unor persoane aparținând grupurilor dezavantajate

4.3. Acordarea de **granturi pentru inițierea de noi afaceri** (scheme de tip strat-up Student, Diaspora, Rural, Restart, etc).

4.4. Asistență și **consultanță în afaceri post înființare**, inclusiv prin programe de pregătire a managerilor sau a unor măsuri de îmbunătățire a accesului IMM-urilor la diversele modalități de digitalizare a activității lor (ex.: **SME Digital Start Pack**)

4.5. **Promovarea conceptelor de economie socială și antreprenariat social, inclusiv a evenimentului “luna economiei sociale”** – târguri de produse și servicii, conferințe, workshopuri, mese rotunde

4.6. Acordarea de **granturi pentru înființarea de întreprinderi sociale și întreprinderi sociale de inserție**, inclusiv în domeniul oferirii de servicii sociale

4.7. Asistență și consultanță post înființare pentru întreprinderile sociale și întreprinderile sociale de inserție, pentru o perioadă de 6 luni de la inițierea afacerii, inclusiv programe de pregătire a managerilor și punerea la dispoziție a unor spații și servicii de tip co-working

Axa prioritară 8: Susținerea reformelor pe piața muncii în acord cu dinamica pieței muncii

Obiectiv Specific FSE+ (ii). *Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru a evalua și anticipa necesarul de competențe și a asigura asistența personalizată și în timp real urmărind asigurarea medierii/plasării (matching), tranziției și a mobilității forței de muncă*

Operațiuni (orientativ)

5.1 **Îmbunătățirea mecanismelor** de monitorizare a inserției absolvenților programelor de educație și formare profesională, de anticipare a nevoii de competențe, de evaluare

Operațiuni (orientativ)

și monitorizare a politicilor publice privind măsurile active și formarea profesională sau adăugarea de noi dezvoltări privind:

- colectarea, prelucrarea, analiza datelor și diseminarea informațiilor relevante pentru piața muncii, în baza protocoalelor/parteneriatelor cu actorii relevanți
- elaborarea prognozelor pe termen scurt, mediu și lung privind nevoia de competențe
- adaptarea programelor de formare/educație la nevoia de competențe identificate
- creșterea capacității instituțiilor relevante de a monitoriza și evalua politicile publice și de a utiliza sistemele informatice suport prin formarea de specialiști, seminarii, instruire, formare continuă
- evaluarea politicilor și revizuirea în consecință

6.1 Consolidarea parteneriatului pentru formarea profesională continuă prin **dezvoltarea capacității administrative a Comitetelor Sectoriale**, inclusiv prin formarea profesională a specialiștilor

6.2 Furnizarea de **pachete integrate pentru partenerii sociali în scopul modernizării și îmbunătățirii funcționării dialogului social pentru piața muncii** prin:

- Sprijinirea partenerilor sociali pentru a colecta și analiza informații cu privire la tendințele manifestate la nivel de național, de sector sau regional, în legătură cu aspecte precum: evoluții economice, condiții de muncă, organizarea muncii, necesar de formare, negocieri colective, etc.
- Sprijinirea partenerilor sociali în a încheia acorduri de cooperare bipartite la nivel de grup de unități, sectorial sau național, prin organizarea unor sesiuni de dezbateri / workshop-uri / conferințe, inclusiv în context European, pentru a identifica teme ce pot constitui baza revitalizării contractelor colective de muncă sectoriale.
- Creșterea calității reprezentării de către partenerii sociali prin furnizarea de programe de formare sau crearea unor oportunități pentru schimb de informații la nivelul partenerilor sociali, atât la nivel național, dar și inter-sectorial sau regional.
- Îmbunătățirea calității expertizei partenerilor sociali reprezentativi pentru a furniza servicii de calitate membrilor săi, precum și pentru a îmbunătăți implicarea efectivă a acestora în dialogul social, indiferent de nivel.
- Consolidarea expertizei partenerilor sociali în acord cu tematicile europene și naționale cu care se operează în contextul Semestrului European și Pilonului European al Drepturilor Sociale, inclusiv prin derularea unor activități de cercetare relevante.
- Dezvoltarea și implementarea de acorduri transnaționale și preluarea unor bune practici în ceea ce privește dialogul social și piața muncii la nivel European.
- Acțiuni de creștere a capacității partenerilor sociali pentru a contribui eficient la dezvoltarea și implementarea politicilor de ocupare (instrumente de lucru / procedurarea și standardizarea activității, consolidare expertiză în acord cu tematicile europene, adaptare tematici europene în dialogul social național).

Operațiuni (orientativ)

6.3. Sprijin acordat partenerilor sociali pentru **implementarea acordurilor europene cadru încheiate de partenerii de dialog social europeni** (*framework agreements*)

6.4. **Crearea și asigurarea transparenței unei baze de date naționale care să conțină informații privind rezultatele dialogului social** (structurile partenerilor sociali, organizațiile sindicale și patronale reprezentative, contractele colective de muncă încheiate la diferite niveluri, acordurile bipartite).

Obiectiv Specific FSE+ (iii bis) *Promovarea adaptării la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor, a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate, precum și a unui mediu de lucru sănătos și adaptat care să reducă riscurile la adresa sănătății*

Operațiuni (orientativ)

8.1 **Stimularea angajatorilor** în general și în special a celor de tip IMM **pentru crearea unor condiții de muncă menite să le asigure lucrătorilor confortul fizic, psihic și social**

8.2 **Campanii de promovare pentru conștientizarea lucrătorilor cu privire la rolul activităților de SSM**, în contextul apariției noilor forme de muncă, fenomenului îmbătrânirii forței de muncă, riscurilor noi și emergente și prevenirii accidentelor de muncă și a bolilor profesionale

8.3 **Finanțarea serviciilor de susținere a îmbătrânirii active prin implicarea lucrătorilor vârstnici de peste 60 de ani în programe de tip shadow/tutelă/tutoriat pentru formarea lucrătorilor noi**

8.4. **Stimularea / încurajarea inițiativelor de voluntariat în rândul vârstnicilor** (în școli, instituții de cultură etc.)

Axa prioritară 9 Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității (*prioritate comună Educație/Ocupare*)

Obiectiv Specific FSE+ (iv) Îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale

Operațiuni (orientativ)
iv.1.1.3. Dezvoltarea/modernizarea/ implementarea mecanismului de monitorizare a inserției socio-profesionale a absolvenților sistemelor de FPI și FPC
Dezvoltarea/modernizarea/implementarea mecanismului de anticipare a nevoii de competențe pe piața muncii
Adaptarea ofertelor educaționale postuniversitare (programe postuniversitare de formare și dezvoltare profesională continuă și programe postuniversitare de perfecționare) la solicitările pieței muncii, inclusiv în domeniile de specializare inteligentă
<p>9.1. Dezvoltarea sistemului de asigurare a calității în formarea profesională a adulților, atât la nivel de sistem, cât și la nivel de furnizor, prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea și implementarea sistemelor interne de asigurare a calității de către furnizorii de formare profesională a adulților autorizați - dezvoltarea/îmbunătățirea capacității de monitorizare și raportare a datelor privind formarea profesională a adulților - formarea specialiștilor pentru asigurarea calității în formarea profesională a Adulților - îmbunătățirea programelor de formare și a instrumentelor de evaluare; <p>9.2 Dezvoltarea capacității Comisiilor județene pentru autorizarea furnizorilor de formare profesională și a infrastructurii necesare monitorizării și raportării situației privind formarea profesională a adulților în România, inclusiv prin formarea Profesională a personalului, specialiștilor și evaluatorilor de furnizori și programe;</p> <p>9.3 Formarea continuă a formatorilor /</p> <p>Instructorilor /coordonatorilor de ucenicie din formarea profesională continuă pentru dezvoltarea și furnizarea de programe de formare de calitate și flexibile, prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - programe de actualizare/dezvoltare a competențelor profesionale ale formatorilor/instructorilor în domeniul de activitate în care lucrează, prin efectuarea de stagii la angajatori din domeniul respectiv - programe de formare în domeniul pedagogiei, andragogiei, tehnicilor de formare pentru coordonatorii de ucenicie;

Operațiuni (orientativ)

9.4 Actualizare/revizuire/dezvoltare de **noi standarde ocupaționale /calificări profesionale conform noilor cerințe ale pieței muncii**

Obiectiv Specific FSE+ (v) *Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și completarea studiilor, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scop educațional pentru toți*

Operațiuni (orientativ)

v.1.1. Creșterea **accesului și participării adulților la programe de formare pentru dezvoltarea/ creșterea nivelului competențelor cheie** care să le asigure dezvoltarea personală și îmbunătățirea calității vieții, inclusiv prin:

- finanțarea participării (acoperirea taxelor&costurilor de participare) la programe LLL, în special a celor de formare pentru creșterea nivelului competențelor digitale;
- finanțarea evaluării și recunoașterii rezultatelor învățării dobândite în contexte non-formale și informale.

v.3.2. **Facilitarea dobândirii unei calificări profesionale de către persoanele care au părăsit timpuriu școala**, prin acțiuni precum:

- informarea, consilierea și orientarea potențialilor beneficiari ai acestor măsuri, astfel încât să conștientizeze beneficiile și să opteze informat pentru participarea la programe A doua șansă;
- înscrierea și participarea la programe A doua șansă flexibile, inclusiv la modulele de pregătire profesională;
- furnizarea serviciilor suport în funcție de nevoile specifice ale fiecărui cursant, astfel încât să fie diminuat riscul de părăsire a programului înainte de finalizarea acestuia (de exemplu: servicii de transport/ decontarea transportului, asigurarea hranei, servicii de îngrijire pentru persoanele dependente aflate în grija cursanților, dispozitive tehnico-medicale etc.);
- informarea, consilierea și orientarea școlară și profesională a cursanților, astfel încât să fie identificate în mod realist alternativele de acțiune la finalizarea programului ADS, iar beneficiarul să valorifice rezultatele obținute (prin ocuparea unui loc de muncă, prin continuarea studiilor în învățământul secundar superior, prin continuarea pregătirii în sistemul de formare profesională a adulților etc.)

**6. Programul Operațional pentru Combaterea Săraciei 2021-2027 – Multifond:
FSE+, FEDR**

Axe prioritare

- Axa Prioritară 1.** Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunitatii (*intervenții adresate grupurilor de acțiune locală*) – OP 4
- Axa Prioritară 2.** Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității – OP 5
- Axa prioritară 3.** Comunități marginalizate
- Axa prioritară 4.** Reducerea disparităților între copiii în risc de săracie și/sau excluziune socială și ceilalți copii
- Axa prioritară 5.** Servicii pentru persoane vârstnice
- Axa prioritară 6.** Sprijin pentru persoanele cu dizabilități
- Axa prioritară 7 :** Sprijin pentru grupuri vulnerabile
- Axa prioritară 8:** Ajutorarea persoanelor defavorizate

**Axa Prioritară 1. Dezvoltarea locala plasata sub responsabilitatea comunitatii
(intervenții adresate grupurilor de actiune locala) – OP 4**

Obiectiv Specific FSE+ oricare obiectiv specific de la (i) la (x)

Obiectiv Specific FEDR (i) sporirea eficienței piețelor forței de muncă și facilitarea accesului la locuri de muncă de calitate prin dezvoltarea inovării și a infrastructurii sociale;

(ii) îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii;

(iii) îmbunătățirea integrării socioeconomice a comunităților marginalizate, a migranților și a grupurilor dezavantajate prin măsuri integrate care să includă asigurarea de locuințe și servicii sociale;

(iv) asigurarea accesului egal la asistență medicală prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv la asistență medicală primară;

Operațiuni (orientativ)

Finanțarea strategiilor de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității
In functie de nevoile comunitatii, GAL – urile vor putea finanta (din FSE+) dezvoltarea de servicii sociale, educationale, de sanatate, de ocupare, sa favorizeze incluziunea sociala a grupurilor dezavantajate si (din FEDR) infrastructura sociala sau sportiva, educationala, de agrement sau turistica
Sprijin pregator pentru Beneficiarii DLRC (strategie GAL, animare etc)

**Axa prioritară 2. Dezvoltare locala plasata sub responsabilitatea comunitatii – OP
5**

Obiectiv Specific FEDR (i) promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului, a patrimoniului cultural și a securității în zonele urbane

Operațiuni (orientativ)

Finantarea infrastructurii de turism, mapare obiective turistice si patrimoniu cultural din cadrul strategiilor DLRC

Axa prioritară 3. Comunitati marginalizate – OP4

Obiectiv Specific FSE+ (viii) Promovarea integrării socio-economice a resortisanților țărilor terțe și a comunităților marginalizate, cum ar fi romii

(ix) creșterea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu prețuri accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung;

(x) promovarea integrării sociale a persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv a persoanelor celor mai defavorizate și a copiilor;

(viii) Promovarea integrării socio-economice a resortisanților țărilor terțe și a comunităților marginalizate, cum ar fi romii

Obiectiv Specific FEDR (iii) Îmbunătățirea integrării socioeconomice a comunităților marginalizate, a migrantilor și a grupurilor dezavantajate prin măsuri integrate care să includă asigurarea de locuințe și servicii sociale;

Operațiuni (orientativ)

Integrarea socio-economica a 2000 de comunitati marginalizate (nr.estimat) prin implementarea unor masuri integrate:

-echipe comunitare compuse din: asistent social, asistent medical, ingrijitor de batrani, mediator scolar, consilier ocupare cu munca de teren, in functie de nevoile comunitatii (populatie scolara sau imbatranita, pre-existenta sau nu a acestor specialisti in comunitate etc)

-decontare salarii, transport, formare profesionala, truse suport tip FEDR prin asigurarea accesului la anumite utilitati, renovari.

Sprijin pentru realizarea diagnozei sociale si identificarea nevoilor pentru autoritățile locale din 2000 comunități marginalizate.

Sprijin pentru 100 de autoritati locale in vederea identificarii si reglementarii juridice/cadastrale a asezarilor informale

Sprijin louire pentru victime calamitati

Pregătirea specialiștilor în domeniu.

Axa prioritară 4. Reducerea disparitatilor intre copiii in risc de saracie si/sau excluziune sociala si ceilalti copii - OP 4

Obiectiv Specific FEDR d (ii) îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii;

Obiectiv Specific FSE+ (vii) favorizarea incluziunii active pentru a promova egalitatea de șanse și participarea activă și a îmbunătăți capacitatea de inserție profesională;

(iv) Îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare

(x) promovarea integrării sociale a persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv a persoanelor celor mai defavorizate și a copiilor;

Operațiuni (orientativ)

Sprijin tailor-made pentru familiile monoparentale sarace, in vederea imbunatatirii angajabilitatii si autonomiei parintelui singur:

- acordarea de vouchere before/after school
- Acordarea de vouchere pentru activitati de weekend ale copiilor (sport, creatie, arta)
- finantarea cursurilor de recalificare pentru parintele singur cu venituri mici, care doreste schimbarea domeniului profesional
- construire / reabilitare / modernizare / extindere / echipare cel putin 5 centre de zi pentru copiii si adolescentii cu tulburari de comportament (violenta)
- servicii terapie pentru copiii si adolescentii cu tulburari de comportament (violenta)

Organizarea de tabere pentru copiii proveniti din familii sarace, pentru a le da posibilitatea sa experimenteze invatarea prin activitati culturale, sportive, recreative, sa fie autonomi si sa socializeze

Sprijinirea tinerilor care urmeaza sa paraseasca sistemul de protectie speciala si a celor care au parasit sistemul, prin furnizarea de servicii integrate:

- consiliere
- orientare in cariera
- dezvoltare personala si dezvoltarea de abilitati de viata independenta
- monitorizare post-interventie in vederea asigurarii sustenabilitatii masurilor

asigurarea locuintei gratuite prin plata in totalitate a chiriei pentru 12 luni si continuarea tranzitiei prin perceperea inca 12 luni a unei chirii sub pretul pietei imobiliare

Consolidarea serviciilor destinate prevenirii separarii copilului de parinti (centre de zi unde copiii in pericol de separare de parinti sa poata petrece ziua, in afara scolii, iar parintii primesc consiliere si indrumare).

Pregătirea specialiștilor ce lucreaza cu tinerii si copiii.

Axa Prioritară 5 - Servicii pentru persoane varstnice

Obiectiv Specific FSE+ (ix) Creșterea accesului egal la servicii de calitate si sustenabile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a adaptabilității sistemelor de sănătate, a serviciilor de îngrijire pe termen lung

Operațiuni (orientativ)

Incurajarea incluziunii active a persoanelor in varsta prin măsuri privind asigurarea îmbătrânirii active

1.Dezvoltarea unor programe pentru incurajarea participarii varstnicilor la viata sociala, prevenirea izolării, precum și pentru prevenirea instituționalizării (programe intergenerationale, servicii terapie ocupationala etc)

2.Call center de urgenta si dispozitive (brățări etc.) pentru asistarea persoanelor dependente (persoane în vârstă singure, persoane cu dizabilități) etc

Infiintarea si dezvoltarea de noi servicii destinate varstnicilor prin subventionarea costurilor ingrijirii si al serviciilor conexe pentru batranii singuri, din mediul urban, in situatii de dependenta si cu un venit lunar inferior salariului minim pe economie.
Pregătirea specialiștilor/personalului ce lucreaza cu persoanele in varsta.

Axa prioritară 6. Sprijin pentru persoanele cu dizabilitati

Obiectiv Specific FSE+ (vii) Favorizarea incluziunii active prin promovarea egalității de șanse și a participării active, precum și prin îmbunătățirea angajabilității (ix) Creșterea accesului egal la servicii de calitate si sustenabile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a adaptabilității sistemelor de sănătate, a serviciilor de îngrijire pe termen lung.

Obiectiv Specific FEDR d (ii) îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii;

Operațiuni (orientativ)

Acordarea unui pachet integrat pentru sustinerea încadrării pe piata muncii SAU a creșterii angajabilitatii persoanelor cu dizabilități, asigurat printr-un mecanism competitiv, de către furnizori publici sau privati de servicii de ocupare:

Campanie media

Informare/diseminare

Identificare angajatori si persoane cu dizabilitati

Instrument de evaluare a abilitatilor profesionale si sociale, aplicat de catre o echipa de specialisti (consilier vocational, psiholog etc)

Burse locuri munca, alte evenimente

Masuri de acompaniament pre si post angajare, minim 6 luni

Masuri pentru asigurarea asistentei juridice pentru persoanele fara capacitate de exercitiu sau cu capacitate de exercitiu restransa, cu sau fara tutore legal (incadrate in

grad de handicap mintal care au sau nu stabilita masura de ocrotire prin punere sub interdictie) prin :

Finantarea a 50 (cel puțin una pe judet) echipe formate din cate 2 persoane (un jurist si un terapeut sau un consilier vocational) care sa acorde asistenta, in urma unei evaluari persoanelor cu capacitate de exercitiu restransa (copii), precum si persoanelor adulte incadrate in grad de handicap mintal cu capacitate de exercitiu restransa sau care au sau nu stabilita masura de ocrotire prin punere sub interdictie fara capacitate de exercitiu.

Dezvoltarea de servicii de îngrijire de zi destinate copilului cu dizabilități (fie in centre, fie mobile), în cadrul cărora să fie oferite servicii de abilitare/reabilitare, specializate pe tip de dizabilitate, în mod special a celor care provin din familii care nu dispun de resurse pentru a accesa aceste servicii

Organizarea de cursuri destinate părinților copiilor cu dizabilități în vederea dezvoltării abilităților parentale specifice

Dezvoltarea serviciilor de îngrijire pe termen lung, in vederea prevenirii institutionalizarii persoanelor cu dizabilitati inclusiv prin:

1. Intervenții integrate pentru persoanele cu dizabilitati prin finantarea a 47 de echipe mobile (41 judete plus 6 sectoare in capitala), dupa modelul pilotat cu succes in judetul DOLJ, unde sunt doua echipe, una pentru adulti cu dizabilitati si una pentru copii cu dizabilitati, echipe care asigura la domiciliu serviciile specializate de abilitare/reabilitare :

- echipa formata din 5 persoane dintre care un asistent social, un fizio-kinetoterapeut, un medic specialist, un psiholog si un sofer
- leasing pentru 47 autoturisme
- dotare medicala: instrumentar, dispozitive tehnice de prim ajutor, echipament minim pentru fizio-kinetoterapie

Cresterea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilitati prin asistarea lor prin tehnologie asistiva: aparate mobilitate, softuri de citire pentru nevizatori etc

Calificarea resursei umane existente si disponibile la nivel local/ in familie prin finantarea cursurilor pentru dobandirea calificarii de Asistent Personal Profesionist (360h per curs de calificare)

Dezvoltarea infrastructurii si serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilitati (centre de zi, locuinte protejate etc)

Pregătirea specialiștilor în domeniu.

Axa prioritară 7. Sprijin pentru grupuri vulnerabile

Obiectiv Specific FEDR d (iii) îmbunătățirea integrării socioeconomice a comunităților marginalizate, a migranților și a grupurilor dezavantajate prin măsuri integrate care să includă asigurarea de locuințe și servicii sociale;

(ii) îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii;

d (iii) îmbunătățirea integrării socioeconomice a comunităților marginalizate, a migranților și a grupurilor dezavantajate prin măsuri integrate care să includă asigurarea de locuințe și servicii sociale;

Obiectiv Specific FSE+ (ix) Creșterea accesului egal la servicii de calitate si sustenabile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a adaptabilității sistemelor de sănătate, a serviciilor de îngrijire pe termen lung

Operațiuni (orientativ)

Servicii integrate pentru incluziunea socio-profesionala a migrantilor

1. pachet integrat „ ADULT”

- facilitarea accesului la servicii medicale, de consiliere psihologica si de indrumare
- organizare cursuri lb. romana
- orientare si asistenta pentru demersuri administrative
- profilare, conciliere si orientare in vederea accesului la servicii de ocupare
- certificarea competentelor

2. Pachet integrat „ COPIL”

- facilitarea accesului la servicii medicale, de consiliere psihologica si de indrumare
- organizare cursuri lb. romana
- servicii educationale

1.Reabilitarea spatiilor disponibile pentru cazare temporară, aflate în administrarea Ministerului Afacerilor Interne (MAI) sau a structurilor coordonate MAI.

2.Dezvoltarea infrastructurii centrelor de integrare din 12 orașe ale țării, reprezentative din punct de vedere al numărului de migranți, prin reabilitarea și modernizarea unor spații aflate în administrarea autorităților locale (există acte normative deja aprobate prin care autoritățile locale pot pune la dispoziția MAI clădiri neocupate, în scopul integrării migranților).

Intervenții integrate pentru victimele traficului de persoane și victimele violentei domestice: cazare în centre atât pentru victime, cât și pentru minorii aflați în îngrijire, locuințe protejate/vouchere chirie, consiliere psihologică, consiliere profesională, consiliere juridică, suport material pentru asigurarea nevoilor de bază (îmbrăcăminte, hrană, materiale de uz sanitar, medicamente, transport)

Srijin în vederea reabilitării pentru persoanele dependente de alcool și droguri

Pachet de srijin pentru persoanele proaspăt eliberate din sistemul penitenciar, în vederea incluziunii sociale și reducerii recidivei, precum consiliere ocupațională, subvenționare transport în comun etc

1. Intervenție personalizată destinată persoanelor fără adăpost (PFA) (Asistența medicală primară, medicamente, consiliere psihologică, hrană și produse pentru asigurarea unei minime igiene corporale, adăpost noaptea asistența socială în obținerea actelor de identitate, consiliere juridică situații civile/penale etc). Asistența va fi acordată având în vedere metoda managementului de caz, în funcție de nevoile și opțiunile fiecărei persoane în parte.

2. Dezvoltarea rețelei de servicii sociale pentru PFA (adăposturi de noaptea, de urgență, echipe mobile, cantine sociale sau masă pe roți), inclusiv înființarea de echipe mobile cu auto care asigură îngrijirea personală (ex. dusuri mobile)

Pregătirea suplimentară a specialiștilor ce lucrează cu victimele violentei, dependenții de alcool și droguri etc.

Axa prioritară 8. Ajutorarea persoanelor defavorizate

Obiectiv Specific FSE+ (xi) Reducerea deprivării materiale prin furnizarea de alimente și/sau asistență materială de bază persoanelor cele mai defavorizate, inclusiv prin măsuri de acompaniere

Operațiuni (orientativ)

- suport material (alimente, produse igiena, obiecte puericultura)
- pachet sprijin scolar (rechizite, imbracaminte si incaltaminte sezon rece)
- masa calda (masa pe roti, cantine sociale)
- masuri acompaniament

7. Programe Regionale 2021-2027

- Axa Prioritară 1.** O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice
- Axa Prioritară 2.** O regiune cu orașe Smart
- Axa prioritară 3.** O regiune cu orașe prietenoase cu mediul
- Axa prioritară 4.** Dezvoltarea sistemelor de încălzire centralizate
- Axa prioritară 5.** O regiune accesibilă
- Axa prioritară 6.** O regiune educată
- Axa prioritară 7.** O regiune atractivă
- Axa prioritară 8.** Asistență tehnică

Axa Prioritară 1.

O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice

Obiectiv Specific FEDR: *Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate;*

Operațiuni (orientativ)

Participarea IMM-urilor și organizațiilor CDI în structuri, parteneriate și programe de colaborare, intervenții aliniate la KIC-urile (Knowledge Innovation Community)

Aderarea, afilierea, apartenența la rețele de inovare europene pentru IMM sau alte organizații

Specializare inteligentă la nivel regional și inovare de produs, serviciu, de proces, organizațională și de model de afaceri în IMM-uri, inclusiv brevetare

Sprijinirea transferului tehnologic prin crearea / dezvoltarea structurilor de transfer tehnologic și serviciilor, cooperare IMM-uri - organizații CDI

Investiții în infrastructurile proprii ale organizațiilor de CDI / IMM-uri

Sprijinirea ecosistemului antreprenorial de inovare care favorizează crearea și maturizarea start-up / spin-off în domenii de specializare inteligentă, inclusiv cluster

Promovarea antreprenorialului prin înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor și acceleratoarelor de afaceri, parcurilor tehnologice și științifice, inclusiv parcuri smart cu impact la nivel regional

Obiectiv Specific FEDR: *Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor;*

Operațiuni (orientativ)

Securitate cibernetică, interoperabilitate pentru proiectele de digitalizare ale serviciilor publice la nivel local, inclusiv sprijin pentru inițierea de start-up-uri / spin-off-uri în domeniul securității cibernetice

Dezvoltarea universitatilor ca poli de digital skills, inclusiv prin dotare tehnică / laboratoare

Digitizarea în mediul universitar prin crearea și dezvoltarea unor platforme digitale, baze de date și biblioteci virtuale pentru studenți, live streaming, echipamente și infrastructură de projection and video mapping

Adoptarea tehnologiilor și a instrumentelor digitale care conduc la inovarea modelului de afaceri

Sprijin pentru dezvoltarea Hub-urilor Inovative Digitale (DIH)

Obiectiv Specific FEDR: *Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor;*

Operațiuni (orientativ)

Facilitarea investițiilor tehnologice în IMM-uri, inclusiv tehnologii IT&C, IoT, automatizare, robotică, inteligență artificială, customizare de masă

Investiții pentru servicii și echipamente necesare pentru transformarea digitală a microîntreprinderilor și IMM-urilor

„Inovare bazată pe design” în vederea dezvoltării de noi produse, precum și transfer tehnologic în vederea generării noilor linii de producție pentru aceste produse

Suport pentru dezvoltarea și implementarea de noi modele de afaceri pentru IMM-uri, în special pentru internaționalizare

Investiții în active corporale și necorporale în microîntreprinderi și IMM-uri, inclusiv scale-up

Obiectiv Specific FEDR: *Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat*

Operațiuni (orientativ)

Dezvoltarea competențelor la nivelul IMM-urilor / organizațiilor de CDI / entităților implicate în procesul de descoperire antreprenorială

Axa Prioritară 2.

O regiune O regiune cu orașe Smart

Obiectiv Specific FEDR: *Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor;*

Operațiuni (orientativ)

Sprijin pentru intervenții de tip smart-city (siguranța publică, servicii și utilități publice, monitorizare energie, mediu, rețele de trafic și transport public, iluminat public, sisteme GIS, etc.) aplicabile în zone funcționale urbane

Suținerea digitalizării serviciilor publice la nivel local

Axa Prioritară 3.

O regiune cu orașe prietenoase cu mediul

Obiectiv Specific FEDR: *Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră*

Operațiuni (orientativ)

Investiții în clădirile rezidențiale în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități de consolidare în funcție de riscurile identificate și măsuri pentru utilizarea unor surse alternative de energie

Investiții în clădirile publice în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități de consolidare în funcție de riscurile identificate și măsuri pentru utilizarea unor surse alternative de energie

Obiectiv Specific FEDR: *Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării*

Operațiuni (orientativ)

Regenerarea spațiilor urbane degradate, inclusiv prin promovarea investițiilor ce promovează infrastructura verde în zonele urbane.

Reconversia funcțională a terenurilor virane degradate/ neutilizate/ abandonate

Modernizarea/ extinderea spațiilor verzi existente

Achiziția de echipamente pentru măsurarea poluanților în aerului ambiental

Obiectiv Specific FEDR: *Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile*

Operațiuni (orientativ)

Dezvoltarea infrastructurii urbane curate (infrastructuri de transport, ciclism, material rulant, combustibili alternativi)

Modernizarea/ extinderea liniilor de tramvai

Achiziționare/ modernizare material rulant (tramvaie), Achiziționare troleibuze/autobuze

Dezvoltarea unor culoare de mobilitate

Infrastructuri pentru combustibili alternativi

Calitatea aerului și reducerea zgomotului

Axa Prioritară 4.

O regiune cu orașe prietenoase cu mediul

Obiectiv Specific FEDR: *Dezvoltarea sistemelor energetice inteligente, a rețelelor și a stocării la nivel local*

Operațiuni (orientativ)

Îmbunătățirea eficienței energetice în domeniul încălzirii centralizate

Axa Prioritară 5.

O regiune cu orașe prietenoase cu mediul

Obiectiv Specific FEDR: *Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de ser Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere*

Operațiuni (orientativ)

Legături rutiere secundare reabilitate și nou construite către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T (drumuri județene, descărcări autostrada, conectivitatea la rețeaua de baza – CORE TEN-T)

Axa Prioritară 6.

O regiune educată

Obiectiv Specific FEDR: *Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii*

Operațiuni (orientativ)

Construire / reabilitare / modernizare / extindere / echipare infrastructura pt. nivel antepreșcolar și preșcolar, învățământ primar, secundar, terțiar

Construire / reabilitare / modernizare / dotare centre de educație și formare profesională / învățământ dual, inclusiv pentru accesibilitatea elevilor cu dizabilități (sistem de educație incluziva)

Axa Prioritară 1.

O regiune atractivă

Obiectiv Specific FEDR: favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane;

Operațiuni (orientativ)

Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și servicii culturale

Îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros;

Dezvoltarea turismului balnear și balneo-climateric

Investiții în infrastructura din domeniul cultural, în mediul urban

Cresterea securității spațiilor publice

Tabere de elevi și preșcolari

Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și servicii culturale

Obiectiv Specific FEDR: favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în afara zonelor urbane;

Operațiuni (orientativ)

Infrastructura de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros

Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului natural

Dezvoltarea infrastructurilor integrate cu rol în administrare, protejare, informare și exploatare turistică sustenabilă

Tabere de elevi și preșcolari

Axa Prioritară 8.

Asistenta Tehnică

Obiectiv 1: *Creșterea capacității beneficiarilor*

Operațiuni (orientativ)

Dezvoltarea capacității administrative a actorilor implicați în elaborarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea strategiilor de specializare inteligentă și a Mecanismului de Descoperire Antreprenorială (MDA)

Crearea unui one-stop-shop regional

Dezvoltarea capacității de internaționalizare a structurilor de cercetare inovare

Srijin pentru întărirea capacității administrative de a învăța soluții de „smart city”, de a elabora și monitoriza strategii investiționale pentru ”smart city”, inclusiv de a elabora/dezvolta proiecte care utilizează tehnologii ”smart”

Srijin pentru creșterea eficienței operatorilor locali de transport

Suport pentru consolidarea relațiilor dintre sistemele de învățământ și mediul economic și social mai larg

Obiectiv 2: *Asigurarea funcționării sistemului de management*

Operațiuni (orientativ)

Dezvoltarea capacității administrative și asigurarea instrumentelor necesare pentru coordonarea și managementul POR

Srijin pentru structurile de guvernare ITI

8. Programul Operațional Asistență Tehnică (*multifond*) (POAT)

I.1.3. CONTEXTUL NAȚIONAL

Pornind de la ideea că beneficiile dezvoltării economice trebuie să fie mai mari decât costurile, inclusiv cele legate de conservarea și îmbunătățirea mediului, prima strategie de Dezvoltare Durabilă a României din 1999 a avut ca obiectiv îmbunătățirea progresivă și menținerea bunăstării populației în corelare cu cerințele folosirii raționale a resurselor naturale și ale conservării ecosistemelor. Aderarea la Uniunea Europeană în 2007 a ajustat prioritățile naționale, prin Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă. Orizonturi 2013-2020-2030 (SNDD), aprobată de Guvernul României la 12 noiembrie 2008, vizând reducerea decalajului socio-economic față de cel al statelor membre ale Uniunii Europene.

Pentru ca dezvoltarea durabilă să reușească în România și, prin urmare Agenda 2030, împreună cu angajamentele Uniunii Europene, această strategie este construită în jurul cetățeanului și nevoilor generațiilor viitoare. Strategia pleacă de la premisa că, dezvoltarea durabilă prezintă un cadru de gândire care, odată însușit de către cetățean, va ajuta la crearea unei societăți mai echitabile, definită prin echilibru și solidaritate și care să poată face față schimbărilor aduse de probleme actuale globale, regionale și naționale, inclusiv scăderea demografică. Grija statului față de cetățean și respectul cetățeanului față de instituții, față de aproapele său, de valorile morale și diversitatea culturală și etnică vor duce la o societate durabilă.

Pe plan economic este nevoie de garantarea unei creșteri economice pe termen lung de care să beneficieze cetățenii României. Deși economia unei țări adeseori se măsoară prin cifre, care nu iau în considerare potențialul cetățeanului, transformarea economiei într-una durabilă și competitivă necesită un nou mod de acțiune care să se

centreze pe inovație, optimism și reziliența cetățenilor. O asemenea abordare va crea o cultură a antreprenoriatului în care cetățeanul se poate realiza material și aspirațional.

Sub aspect social este nevoie de o societate coezivă, care să beneficieze de îmbunătățirea sistemului de educație și sănătate, de reducerea inegalităților dintre bărbați și femei, dintre mediul urban și rural, care să conducă la promovarea unei societăți deschise, în care cetățenii se pot simți apreciați și sprijiniți. E nevoie de cultivarea rezilienței populației, în așa fel încât cetățeanul, într-un cadru instituțional echitabil, să își poată realiza visurile acasă. În același timp, statul trebuie să ajute la sporirea potențialului cetățeanului prin abordarea problemelor legate de sănătate, de educație și de limitele pieței libere, probleme la care se poate răspunde prin politici publice, rezultatul fiind un nivel de trai cât mai ridicat pentru toți cetățenii. Sporirea capitalului social – crearea unui simț civic definit prin încredere între cetățeni - va conduce la deblocarea potențialului cetățenilor români pentru a se realiza prin forțe proprii, asigurând totodată și dezvoltarea durabilă a comunităților lor.

Conștientizarea importanței mediului a crescut semnificativ în ultimii ani, atât în ceea ce privește mediul natural, cât și la cel antropoc. Protejarea naturii este responsabilitatea tuturor datorită impactului biunivoc om – mediu, dar și o oportunitate a cetățenilor de a se uni într-un scop nobil, prin conștientizarea acestei responsabilități. Realizarea unui mediu antropoc durabil poate fi atins prin cultivarea unui sentiment de apartenență și de comunitate, care să elimine simțul singurătății cetățeanului, factor de risc în realizarea potențialului personal și, în ultimă instanță, a funcționării comunitare.

Evaluarea primului deceniu de implementare a Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă la orizontul anilor 2013-2020-2030, din 2008, se suprapune în mare cu perioada de când România a devenit stat membru cu drepturi și obligații depline în cadrul Uniunii Europene. În acest fel se poate constata că a existat de la început un înalt grad de congruență conceptuală și operațională între obiectivele dezvoltării durabile și cele ale integrării europene a țării.

Dacă în etapa de tranziție conceptul de Dezvoltare Durabilă a fost acceptat mai mult declarativ, ca urmare a însușirii documentelor ONU în materie, după anul 2000, odată cu începerea tratativelor de aderare la UE, el a devenit o parte integrantă a

construcției legislative și instituționale, găsindu-și reflectarea în principalele direcții ale politicii de stat. Se poate aprecia că încorporarea acquisului comunitar și aplicarea instrumentelor de lucru agreeate la nivelul UE au constituit principalul motor al alinierii accelerate a României la principiile și practicile dezvoltării durabile.

Primii doi ani de la aderarea la UE au marcat o creștere dinamică a economiei românești, justificând asumarea unor obiective strategice și ținte de etapă ambițioase pentru perioada următoare. Însă criza economico-financiară a afectat grav România, a dus la o cădere drastică a produsului intern brut (PIB) și a veniturilor populației și s-a prelungit, prin efectele sale până în 2010-2011. Criza a scos în evidență o seamă de vulnerabilități structurale și funcționale persistente care impun resetarea unor priorități, cu mobilizarea corespunzătoare a resurselor bugetare proprii și utilizarea rațională a fondurilor de solidaritate, coeziune, agricultură și dezvoltare rurală alocate României prin actualul și viitorul cadru financiar multianual ale UE.

În ansamblu, în ciuda dificultăților întâmpinate, bilanțul primului deceniu de implementare a SNDD este pozitiv, demonstrând reziliența și sustenabilitatea opțiunilor strategice ale societății românești și apartenența sa la UE. Această apreciere este susținută de faptul că produsul intern brut al României calculat la paritatea puterii de cumpărare a sporit de la 39% din media UE în 2006 la 63% în 2017, cu perspectiva realistă, potrivit programului de convergență, să ajungă la 80% în 2020.

Conform sondajelor Eurobarometrului din primăvara anului 2018, cetățenii României își mențin atitudinea optimistă cu privire la viitorul lor european în proporție de 65% în comparație cu media de 58% în totalitatea statelor membre ale UE14. Se crează astfel premisele materiale pentru îndeplinirea obiectivelor și țăintelor Strategiei în conformitate cu Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a ONU și cu dispozițiile relevante ale UE.

I.1.4. CONTEXTUL JUDEȚEAN

Obiectivele strategice și prioritățile de dezvoltare ale județului Botoșani propuse pentru perioada 2014 - 2020 sunt următoarele:

Prioritatea 1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii fizice și sociale, cu respectarea și prezervarea condițiilor de mediu:

- ✓ Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport, de graniță, a infrastructurii de utilități publice, a infrastructurii de comunicații, inclusiv infrastructura și activitățile de suport ale acestora;
- ✓ Modernizarea și îmbunătățirea infrastructurii sociale, culturale și educaționale;
- ✓ Extinderea și modernizarea infrastructurii de protecție a mediului;
- ✓ Modernizarea și dezvoltarea mediului urban.

Prioritatea 2. Dezvoltare resurselor umane, a serviciilor sociale, creșterea ocupării și a incluziunii sociale:

- ✓ Modernizarea și adaptarea sistemului de învățământ și de pregătire profesională la noile cerințe de pe piața muncii;
- ✓ Adaptabilitatea forței de muncă prin elaborarea și promovarea unor politici active pentru angajare;
- ✓ Promovarea programelor de dezvoltare socială adresate grupurilor vulnerabile supuse riscului de marginalizare socială.

Prioritatea 3. Dezvoltarea mediului de afaceri:

- ✓ Dezvoltarea infrastructurii de afaceri;
- ✓ Înființarea de noi IMM-uri și creșterea competitivității celor existente;
- ✓ Consultanță și formare profesională în domeniul afacerilor;
- ✓ Stimularea investițiilor și promovarea produselor și serviciilor.

Prioritatea 4. Dezvoltarea turismului prin valorificarea potențialului turistic local:

- ✓ Dezvoltarea infrastructurii turistice județene;
- ✓ Promovarea și diversificarea ofertei de turism;

- ✓ Îmbunătățirea calității serviciilor turistice, inclusiv formarea resurselor umane.

Prioritatea 5. Dezvoltarea mediului rural:

- ✓ Creșterea competitivității sectorului agricol;
- ✓ Îmbunătățirea mediului în spațiul rural;
- ✓ Calitatea vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale.

Prioritatea 6. Dezvoltarea capacității administrației publice locale pentru satisfacerea nevoilor comunităților:

- ✓ Dezvoltarea unei administrații având în centru interesul cetățeanului;
- ✓ E-administrație;
- ✓ Cooperare internă și internațională.

CAPITOLUL II. ANALIZA SWOT PE DOMENII

II.1. CADRUL NATURAL

Puncte tari

- ✓ Potențial turistic;
- ✓ Valoare mare a pădurilor din punct de vedere economic și ecologic;
- ✓ Existența pajiștilor și a pășunilor favorizează dezvoltarea sectorului zootehnic;
- ✓ Existența unor resurse de subsol.

Oportunități

- ✓ Adoptarea unor măsuri de extindere a fondului forestier prin împăduriri, ce conduc la diminuarea efectelor deșertificării, degradării terenurilor agricole, eroziunii eoliene și pluviale;
- ✓ Conservarea biodiversității reprezintă o temă de interes la nivel național și european;
- ✓ Accesul la finanțări europene alocate în baza programelor operaționale regionale sau sectoriale, dar și la cele alocate în baza programelor vizând cooperarea transfrontalieră sau interregională.

Puncte slabe

- ✓ Nevalorificarea la nivel corespunzător a potențialului natural;
- ✓ La exploatarea pădurilor încă se folosesc tehnologii care degradează mediul;
- ✓ Datorită pășunatului excesiv există terenuri degradate.

Amenințări

- ✓ Creșterea economică poate avea ca rezultat creșterea presiunii asupra biodiversității;
- ✓ Dispariția unor specii de plante sau animale;
- ✓ Grad scăzut de valorificare a oportunităților de cooperare transfrontalieră, comparabil cu potențialul de colaborare.

II.2. ACTIVITĂȚILE ECONOMICE ȘI TURISMUL

Puncte tari

- ✓ Numărul de înmatriculări înregistrate la ORC Botoșani înregistrează o creștere;
- ✓ Păstrarea meșteșugurilor și a meseriilor tradiționale;
- ✓ Creșterea gradului de dotare în agricultură: mărirea parcului de mașini, tractoare și utilaje agricole în perioada 2008 - 2010;
- ✓ Evoluția pozitivă a sectorului zootehnic în ultimii 3 ani.

Oportunități

- ✓ Prognoza realizată de Comisia Națională de Prognoză pentru perioada următoare relevă o tendință favorabilă pentru județul Botoșani, în speță și pentru comuna HAVĂRNA, creșterea reală a PIB/locuitor în € estimându-se a fi mai mare decât media regiunii, iar media șomajului mai mică decât media regiunii

Puncte slabe

- ✓ Scăderea numărului întreprinderilor în perioada 2007 - 2009;
- ✓ Suprafața totală cultivată în agricultură ecologică în scădere.

Amenințări

- ✓ Proceduri dificile de obținere a avizelor (de ex. mediu) de către societățile comerciale;
- ✓ Fenomenul globalizării / integrării poate marginaliza anumite sectoare ale economiei și chiar să ducă la dispariția acestora;
- ✓ Accentuarea procesului de dezindustrializare.

II.3. POPULAȚIA ȘI REȚEAUA DE LOCALITĂȚI

Puncte tari

- ✓ Trendul ascendent al populației cu vârste cuprinse între 15 și 59 de ani;
- ✓ Durata medie de viață este în creștere, atingând valoare de 74,26 ani în perioada 2007 - 2009;
- ✓ Numărul locuințelor este în creștere.

Oportunități

- ✓ Prognozele CNP arată că numărul mediu de salariați în perioada 2018 - 2020 va fi în creștere;
- ✓ Reducerea șomajului prin adaptarea învățământului și instruirii profesionale la necesitățile pieței muncii;
- ✓ Existența Programului Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, cu axele sale prioritare privind alocarea fondurilor europene pentru activități din domeniul resurselor umane.

Puncte slabe

- ✓ Evoluția descendentă a grupei de vârstă tinere (0-14 ani) a populației;
- ✓ Sold migratoriu intern negativ în perioada de referință 2007 -2009;
- ✓ Cel mai mare număr de șomeri se înregistrează în cadrul grupelor de vârstă tinere: 40-49 de ani, sub 25 de ani și 30 - 39 de ani.

Amenințări

- ✓ Condițiile economice, lipsa serviciilor medicale;
- ✓ Creșterea indicelui de îmbătrânire demografică;
- ✓ Scăderea numărului de specialiști din diverse domenii cauzat de migrarea forței de muncă cu nivel de educație ridicat în afara țării sau către alte regiuni;
- ✓ Motivație scăzută în rândul tinerilor de a participa la programe de formare profesională.

II.4. AMENAJAREA TERITORIULUI

Puncte tari

- ✓ Gradul de racordare la energia electrică este mare;
- ✓ Comuna dispune de rețea de canalizare și stație de epurare.

Oportunități

- ✓ Existența programelor guvernamentale de susținere a unor investiții în domeniul reabilitării și extinderii rețelelor de apă, canalizare și epurare a apelor uzate;
- ✓ Extinderea și modernizarea serviciilor publice de alimentare cu apă, canalizare și epurare a apelor uzate răspunde cerințelor cuprinse în directivele europene;
- ✓ Posibilitatea dezvoltării unor tehnologii performanțe în domeniul de gestionare a deșeurilor și de reciclare a acestora.

Puncte slabe

- ✓ Comuna nu dispune de rețea de distribuție a energiei termice;
- ✓ Comuna nu dispune de rețea de alimentare cu gaze naturale;
- ✓ Lipsa unor depozite de deșeuri zonale corespunzătoare și a unor stații de transfer.

Amenințări

- ✓ Alocarea de resurse reduse sistemului de transport rutier;
- ✓ Uzura și degradarea rețelelor de drumuri;
- ✓ Reducerea investițiilor publice în infrastructură ca urmare a crizei economico-financiare;
- ✓ Lipsa unor intervenții prompte în vederea echipării cu sisteme centralizate de apă și canalizare ce poate duce la depopulare;
- ✓ Slaba gestionare a deșeurilor poate genera efecte negative asupra stării de sănătate a populației.

II.5. INFRASTRUTURA DE SUSȚINERE A ACTIVITĂȚILOR ECONOMICO - SOCIALE

Puncte tari

- ✓ Interesul autorităților administrației publice locale pentru asigurarea transparenței proceselor de luare a deciziei;
- ✓ Implicarea activă a factorilor de decizie în aplicarea politicilor și a planurilor de acțiune economico-socială;
- ✓ Potențial de dezvoltare a industriei de procesare a produselor agricole.

Oportunități

- ✓ Încurajarea parteneriatelor de tip public- privat în vederea inființării de servicii alternative;
- ✓ Existența fondurilor europene pentru îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor publice.

Puncte slabe

- ✓ Gradul încă redus de utilizare a sistemului de comunicare on-line și a internetului în cadrul autorităților publice locale;

Amenințări

- ✓ Insuficiența resurselor financiare pentru realizarea unor proiecte și cofinanțarea unor proiecte din fonduri UE;
- ✓ Slaba identificare a unor surse suplimentare de finanțare, în condiții de sustenabilitate, pentru realizarea unor proiecte și programe, în special în domeniile infrastructurii, energiei, protecției mediului, siguranței alimentare, educației, sănătății și serviciilor sociale.

II.6. SISTEMUL DE EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT, CULTURA

Puncte tari

- ✓ Fondul de carte bogat;
- ✓ Numărul abandonurilor școlare a scăzut.

Oportunități

- ✓ Alinierea ofertei de învățământ cu cerințele de pe piața muncii.

Puncte slabe

- ✓ Baza materială neadecvată unui sistem de învățământ modern.

Amenințări

- ✓ Sistemul inconsistent de repartizare a fondurilor în funcție de costul standard per elev.

II.7. SĂNĂTATEA ȘI ASISTENȚA SOCIALĂ

Puncte tari

- ✓ Scăderea numărului copiilor cu dizabilități în perioada;
- ✓ Creșterea numărului asistenților sociali.

Oportunități

- ✓ Programe de finanțare pentru asistența socială;
- ✓ Programe de finanțare pentru sănătate; -Legislația privind cabinetele medicale și posibilitatea modernizării acestora.

Puncte slabe

- ✓ Scăderea numărului personalului sanitar.

Amenințări

- ✓ Subfinanțarea, ca urmare a descentralizării administrative;

II.8. PROTECȚIA MEDIULUI

Puncte tari

- ✓ Existența resurselor necesare de apă potabilă, atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ;
- ✓ Existența structurilor instituționale de bază pentru

Puncte slabe

- ✓ Inexistența sistemelor centralizate de alimentare cu apă;
- ✓ Procentul scăzut al apelor de suprafață de calitate superioară;

- protecția mediului; -
Implementarea programelor de dezvoltare, privind managementul integrat al resurselor de apă și managementul integrat al deșeurilor;
- ✓ Utilizarea la scară redusă a pesticidelor și îngrășămintelor, cu efecte favorabile asupra dezvoltării unei agriculturi ecologice;
 - ✓ Monitorizarea și evaluarea permanentă a factorilor de mediu;
 - ✓ Varietatea și bogăția biodiversității;
 - ✓ Implicarea activă a factorilor de decizie în aplicarea politicilor și a planurilor de acțiune pentru protecția mediului;
 - ✓ Prezența pe areale extinse a unor soluri cu potențial productiv ridicat;
 - ✓ Puține fenomene negative de degradare a solului, comparativ cu alte zone din țară.

Oportunități

- ✓ Întărirea structurilor administrative drept element de bază pentru construirea unui sistem robust de management al mediului;
- ✓ Instruirea permanentă și specifică pentru dezvoltarea capacității profesionale a personalului care implementează și aplică efectiv politicile în domeniul protecției mediului.

- ✓ Slaba receptivitate a populației privind colectarea corespunzătoare a deșeurilor și achitarea tarifelor pentru serviciul de salubritate prestat;
- ✓ Nivelul redus al colectării selective a deșeurilor, al reciclării și valorificării acestora;
- ✓ Slaba conștientizare a populației și a agenților economici privind importanța ariilor protejate;
- ✓ Resurse financiare și umane insuficiente pentru managementul ariilor protejate, a speciilor și habitatelor de interes comunitar;
- ✓ Poluarea sonoră cauzată de aglomerarea traficului

Amenințări

- ✓ Efectele poluării aerului și poluării sonore asupra stării de sănătate a populației;
- ✓ Pierderile de energie în locuințe cauzate de infrastructura de încălzire proastă și de lipsa izolației termice;
- ✓ Slaba activitate a autorităților/instituțiilor publice.

SECȚIUNEA C. OBIECTIVE, PRIORITĂȚI, MĂSURI ȘI ACȚIUNI

CAPITOLUL I. OBIECTIVE STRATEGICE

I.1. CONCLUZII ALE EVALUĂRII SITUAȚIEI EXISTENTE LA NIVEL SOCIO - ECONOMIC ÎN COMUNA HAVÂRNA

Prezentăm, în cele ce urmează, concluziile esențiale ale analizei cadrului de referință al comunei HAVÂRNA, pe domenii sectoriale, aceleași pentru care a fost întocmită situația existentă la nivelul comunei (în cadrul secțiunii A. a prezentei Strategii) și Analiza SWOT (în cadrul secțiunii B.).

Cadrul natural

Solurile fertile și rețeaua hidrografică bogată justifică necesitatea dezvoltării agriculturii și pisciculturii. Dezvoltarea acestor domenii trebuie să fie coordonată cu creșterea și modernizarea parcului de mașini, tractoare și utilaje agricole, dezvoltarea sistemelor de irigații și asigurarea existenței resursei umane calificate în domeniu.

Potențialul surselor regenerabile de energie existente la nivelul comunei HAVÂRNA (eoliene, solare, din biomasă etc.) trebuie valorificat prin inițiative publice și private.

Valorificarea diversificată a resurselor regenerabile de energie este necesară, luând în considerare faptul că există diferite tipuri de resurse regenerabile disponibile pentru utilizare și faptul că producția de energie din aceste resurse variază în diversele perioade ale anului, în funcție de condițiile meteorologice.

Activitățile economice și turismul

Canalizarea eforturilor de dezvoltare economică a comunei trebuie direcționate către sectoarele ce reprezintă potențial specific al comunei HAVÂRNA.

Sectorul serviciilor și comerțului este principalul generator de valoare adăgată brută în economia comunei, această evoluție înscriindu-se în trendul general înregistrat la nivel județean și național. În structura valorii adăgate brute pe activități economice din județul Botoșani, agricultura participa în procent de 14,40%, sectorul industrial își aducea aportul în procent de 21,00%, construcțiile creau valoare adăgată brută în procent de 7,90% din total, iar serviciile și comerțul contribuiau cu 56,70%. În evoluția viitoare a sectorului terțiar, accentul trebuie să cadă pe dezvoltarea serviciilor moderne, bazate pe cunoaștere - fiind domenii cu aport sporit de valoare adăugată brută.

În cadrul anchetei sociologice desfășurate în contextul prezentei strategii la nivelul comunei, majoritatea respondenților au declarat că agricultura, precum și industria alimentară reprezintă domenii cu un potențial de dezvoltare foarte mare, considerând că cele mai potrivite investiții private în localitate ar fi în aceste domenii. În acest context, considerăm că eforturile actorilor relevanți în plan economic (autoritățile publice locale, agenții economici, etc) trebuie să vizeze valorificarea evoluției pozitive a sectorului zootehnic în comună prin dezvoltarea industriei alimentare (prelucrarea cărnii, prelucrarea laptelui).

Potențialul agricol extrem de ridicat, care poate fi valorificat fără adjuvanți (îngrășăminte și pesticide, plante modificate genetic), precum și grija pentru impactul agriculturii asupra mediului, recomandă comuna HAVÂRNA pentru dezvoltarea agriculturii ecologice.

Dincolo de importanța ocrotirii moștenirii meșteșugurilor precum olăritul, ceramica neagră, construcția instrumentelor populare și prelucrarea artistică a lemnului, confecționarea straielor populare, etc, păstrarea meșteșugurilor tradiționale poate reprezenta un generator economic, mai ales în combinație cu agroturismul și agricultura ecologică.

Încurajarea inițiativelor de formare a asociațiilor și organizațiilor profesionale va contribui la dezvoltarea și diversificarea economiei comunei.

Amenajarea teritoriului

Infrastructura și utilitățile reprezintă condiții sine qua non pentru dezvoltarea economică a oricărei unități teritorial-administrative. În acest context, necesitatea

asigurării accesului la rețele de utilități publice și micșorarea disparităților dintre mediul urban și rural în domeniul infrastructurii și utilităților, trebuie să reprezinte o preocupare principală a autorităților administrației publice locale.

Infrastructura de susținere a activităților economico - sociale

La nivelul comunei HAVÂRNA, în special în sectorul administrativ, este necesară stimularea utilizării tehnologiilor informaționale și comunicațiilor.

Dezvoltarea infrastructurii TIC și creșterea gradului de utilizare a acesteia în cadrul administrației publice locale, va contribui la promovarea transparenței în exercitarea actului administrativ, la reducerea costurilor pentru administrația publică locală și la reducerea timpului necesar unor procese administrative complexe, cu beneficii atât pentru funcționarii publici, cât și pentru cetățeni și mediul de afaceri local.

În contextul crizei economice, ce generează efecte negative asupra disponibilității fondurilor la nivelul autorităților administrației publice, parteneriatul public- privat reprezintă un instrument modern și eficient de dezvoltare a comunităților locale. Parteneriatul public-privat contribuie implicit la întărirea sistemului de guvernare și la dezvoltarea locală. În același timp, acesta poate constitui în momente economice critice una dintre principalele surse de dezvoltare economică sau de menținere a unui grad de dezvoltare constant, de creare de locuri de muncă sau de menținere a unei rate scăzute a șomajului, de creare de resurse bugetare constante și sigure la bugetele locale. Parteneriatul, în sens larg, dintre autoritățile locale și sectorul privat instituit prin constituirea Grupului de Acțiune Locală trebuie susținut.

Roadele eforturilor administrației locale s-au concretizat într-un număr ridicat de proiecte cu finanțare europeană și guvernamentală promovate și implementate la nivelul comunei. Capacitatea administrativă și instituțională a autorității publice locale din comună, reprezintă un atu important, aceste demersuri trebuind să continue, pentru a contribui în mod eficient la dezvoltarea socio-economică a comunei HAVÂRNA.

Sistemul de educație și învățământ. Cultura

Promovarea societății informaționale la nivelul sistemului educațional din comună, realizabilă prin creșterea utilizării TIC în școală, va contribui la creșterea atractivității

procesului de învățare, diversificarea metodelor și practicilor didactice și la deplasarea accentului de la caracterul informativ la cel formativ. Prin construirea de competențe specifice, elevii vor avea posibilitatea să contribuie în mod activ la valoarea adăugată a procesului educațional și să dezvolte criterii personale de selectare și utilizare a informației. Pe termen lung, ei vor fi capabili să utilizeze resursele electronice în orientarea profesională și în carieră, în dezvoltarea de noi competențe pe care le pot pune în valoare pe piața muncii.

Asistența socială

Dezvoltarea conceptului de “economie socială” la nivelul comunei HAVÂRNA, prin promovarea investițiilor având drept obiective stimularea participării grupurilor vulnerabile pe piața forței de muncă și promovarea incluziunii sociale, ar putea conduce la diminuarea numărului de asistați social și implicit la creșterea nivelului de trai al locuitorilor comunei.

Protecția mediului

Biodiversitatea favorizează dezvoltarea ecoturismului.

Incidența zonei la inundații și alunecări de teren trebuie prevenită prin lucrări de stabilizări și regularizări de mal, împăduriri ale terenurilor degradate, întocmirea hărților cu zone de risc și dotarea și eficientizarea serviciilor pentru situații de urgență. De asemenea, considerăm oportună organizarea unor campanii de promovare a comportamentului adecvat al populației în caz de calamitate naturală.

Managementul integrat al deșeurilor reprezintă o provocare, cu atât mai mult cu cât devine, din ce în ce mai acut, o preocupare nu numai a autorităților publice locale, cât și a agenților economici și a cetățenilor, în general. O parte importantă a problemelor în acest sector va fi rezolvată prin implementarea proiectului “Sistem de management integrat al deșeurilor în județul Botoșani”. Cu toate acestea însă, o variantă de implicare activă a agenților economici în gestionarea coerentă a deșeurilor poate consta în încurajarea conceptului de „simbioză industrială”, constând în inițiative ale reprezentanților mediului de afaceri de a transfera între ei resurse, servicii și capacități de care nu mai au nevoie, dar care pot fi folositoare și cu care se poate crea valoare

adaugată de către alți parteneri. Se salvează în felul acesta resurse primare, se reduce considerabil cantitatea de deșeuri ajunsă la depozite, se reduce agresiunea asupra mediului, se generează și se păstrează locuri de muncă, se adaugă valoare economică unor resurse care, altfel, s-ar irosi.

I.2. VIZIUNEA DE DEZVOLTARE ȘI OBIECTIVE STRATEGICE

În anul 2027, comuna HAVÂRNA va fi o comună care s-a dezvoltat durabil, valorificând potențialul economic existent, în scopul:

- ✓ asigurării echilibrului între sistemele socio-economice și potențialul natural;
- ✓ existenței unei forțe de muncă calificate, pentru care există un număr suficient de locuri de muncă bine plătite;
- ✓ creșterii competitivității comunei, prin dezvoltarea sectoarelor economice existente, în vederea eliminării disparităților intra- și interregionale, respectiv județene;
- ✓ diversificării economiei comunei, prin valorificarea eficientă, ecologică și durabilă a patrimoniului natural, cultural-istoric și uman și poziționării geografice în zona de frontieră;
- ✓ îmbunătățirii continue a nivelului de trai a cetățenilor comunei, asigurându-le acces egal la utilități și servicii publice calitativ superioare;
- ✓ implicării active a instituțiilor pentru dezvoltarea economică și socială echilibrată a comunei, consultând democratic comunitatea, partenerii sociali și mediul de afaceri în procesul decizional.

Obiectivul general al Strategiei de Dezvoltare economică și socială a comunei HAVÂRNA constă în dezvoltarea durabilă a comunei HAVÂRNA prin valorificarea potențialului existent, diversificarea și extinderea activităților economico- sociale, în vederea creșterii nivelului de trai al locuitorilor.

Obiectivele strategice ale Strategiei de Dezvoltare economică și socială a comunei HAVÂRNA sunt:

- ✓ Valorificarea poziției strategice a comunei la frontiera Uniunii Europene, prin eliminarea disparităților economice și sociale intra- și interregionale (naționale și europene), precum și a disparităților dintre mediul urban și cel rural în cadrul județului.
- ✓ Valorificarea eficientă, ecologică și durabilă a patrimoniului natural și antropic al comunei HAVÂRNA.
- ✓ Creșterea competitivității economice a comunei HAVÂRNA prin diversificarea economiei și promovarea turismului, în vederea creării de noi de loc de muncă, cu reflectare directă în creșterea nivelului de trai al populației.
- ✓ Dezvoltarea și utilizarea eficientă a capitalului uman, adaptarea calificărilor profesionale la cerințele pieței și creșterea incluziunii sociale.

CAPITOLUL II. OBIECTIVE SPECIFICE, DIRECȚII DE DEZVOLTARE, MĂSURI, PROIECTE

Obiectivele strategice formulate vor fi operaționalizate prin obiective specifice pentru atingerea cărora se vor implementa direcții și sub-direcții de dezvoltare.

Pentru fiecare obiectiv specific, a fost formulată o direcție de dezvoltare, căreia îi sunt subsumate sub-direcții de dezvoltare.

În cele din urmă, proiectul este o investiție de resurse pe o perioadă determinată, având ca scop realizarea unui obiectiv sau unui set de obiective precise.

Un proiect mai poate fi caracterizat prin:

- ✓ **Scop.** Proiectul este o activitate cu un set bine precizat de obiective, este destul de complex pentru putea fi divizat în sarcini care necesită coordonare și control ai termenelor, succesiunii îndeplinirii sarcinilor, costurilor și performanțelor.
- ✓ **Ciclu de viață.** Proiectele trec printr-o etapă lentă de inițiere, cresc apoi rapid, ating apogeul, încep declinul și în final se încheie.
- ✓ **Interdependențe.** Proiectul interacționează cu operațiunile curente ale organizației și, adesea, cu alte proiecte.
- ✓ **Unicitate.** Fiecare proiect conține elemente care îl fac unic.
- ✓ **Conflict.** Realizarea unui proiect presupune utilizarea unor resurse umane și materiale utilizate deja în cadrul departamentelor funcționale ale organizației; foarte adesea, proiectul concurează proiecte sau acțiuni similare propuse sau derulate de alte organizații.

Obiectivele specifice ale Strategiei de Dezvoltare economică și socială a comunei HAVÂRNA sunt:

- ✓ Dezvoltarea echilibrată a infrastructurii, coordonată cu implementarea sistemelor adecvate de management al capitalului natural și de prevenire și gestionare a riscurilor naturale.
- ✓ Gestionarea eco-eficientă a consumului de resurse și valorificarea maximală a acestora prin promovarea unor practici de consum și producție care să permită o creștere economică sustenabilă pe termen lung și crearea de noi locuri de muncă.

- ✓ Dezvoltarea sectorului educațional, promovarea educației formale și non- formale și a unui stil de viață sănătos.
- ✓ Crearea condițiilor pentru o piață a muncii flexibilă, în care oferta de muncă este adaptată permanent cerințelor angajatorilor și promovarea accesului egal la servicii sociale și de sănătate de calitate.
- ✓ Promovarea și valorificarea resurselor turistice ale comunei HAVÂRNA.
- ✓ Dezvoltarea capacității administrative la nivelul comunei HAVÂRNA.
- ✓ Creșterea gradului de acces și utilizare a tehnologiilor informației și comunicării la nivelul comunei HAVÂRNA.
- ✓ Dezvoltarea infrastructurii culturale și valorificarea moștenirii culturale și istorice existente la nivelul comunei HAVÂRNA.
- ✓ Îmbunătățirea continuă a relațiilor internaționale și dezvoltarea parteneriatelor intra- și inter-regionale.

CAPITOLUL III. PORTOFOLIUL DE PROIECTE AL COMUNEI HAVĂRNA

FIȘĂ PROIECT

Modernizare si reabilitare sediu primarie veche

Titlul proiectului	Modernizare si reabilitare sediu primarie veche
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	125000
Surse de finantare preconizate	BL
Grad de maturitate proiect	proiect tehnic si detalii de executie
Descriere proiect	Proiect tehnic si Detalii de executie pentru reabilitarea sediului

FIȘĂ PROIECT

Centrala termica -sediu primarie

Titlul proiectului	Centrala termica -sediu primarie
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	70000
Surse de finantare preconizate	BL
Grad de maturitate proiect	studii de piată
Descriere proiect	Achizitie centrala termica -sediu primarie

FIȘĂ PROIECT

Server centralizare si memorare date

Titlul proiectului	Server centralizare si memorare date
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	40000
Surse de finantare preconizate	BL
Grad de maturitate proiect	studii de piată
Descriere proiect	Server centralizare si memorare date

FIȘĂ PROIECT

Generator mentinere curent

Titlul proiectului	Generator mentinere curent
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	40000
Surse de finantare preconizate	BL
Grad de maturitate proiect	studii de piată
Descriere proiect	Achizitie generator de curent performant

FIȘĂ PROIECT
Program registratura

Titlul proiectului	Program registratura
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	10000
Surse de finantare preconizate	BL
Grad de maturitate proiect	studii de piață
Descriere proiect	Achizitie program registratura

FIȘĂ PROIECT

Sistem centralizat de captare si inregistrare Sedinte consiliu

Titlul proiectului	Sistem centralizat de captare si inregistrare Sedinte consiliu
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	10000
Surse de finantare preconizate	BL
Grad de maturitate proiect	studii de piață
Descriere proiect	Achizitie sistem centralizat de captare si inregistrare

FIȘĂ PROIECT

Reabilitare si modernizare Camin Cultural Tataraseni

Titlul proiectului	Reabilitare si modernizare Camin Cultural Tataraseni
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	120000
Surse de finantare preconizate	BL
Grad de maturitate proiect	studii de piată
Descriere proiect	Proiect tehnic si Detalii de executie pentru reabilitarea camin cultural

FIȘĂ PROIECT

Realizare scena acoperita si împrejmuită - Parc Havârna

Titlul proiectului	Realizare scena acoperita si împrejmuită - Parc Havârna
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	106000
Surse de finantare preconizate	BL
Grad de maturitate proiect	studii de piată
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Extindere rețele alimentare cu apă în comuna Havârna jud.Botoșani

Titlul proiectului	Extindere rețele alimentare cu apă în comuna Havârna jud.Botoșani
Localizare	Havarna
Perioada estimată de implementare	2021
Buget orientativ	8400000
Surse de finanțare preconizate	CNI/POR
Grad de maturitate proiect	studiu de fezabilitate
Descriere proiect	Proiect tehnic și Detalii de execuție pentru extinderea rețelei de alimentare cu apă

FIȘĂ PROIECT

Eficientizare energetică a sistemului de iluminat public în comuna Havarna jud.Botosani

Titlul proiectului	Eficientizare energetică a sistemului de iluminat public în comuna Havarna jud.Botosani
Localizare	Havarna
Perioada estimată de implementare	2021
Buget orientativ	4800300
Surse de finanțare preconizate	AFM
Grad de maturitate proiect	studiu de pre-fezabilitate
Descriere proiect	Proiect tehnic și Detalii de execuție pentru reabilitarea sediului

FIȘĂ PROIECT

Alimentare cu gaze naturale in comuna Havârna

Titlul proiectului	Alimentare cu gaze naturale in comuna Havârna
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	8020300
Surse de finantare preconizate	POR
Grad de maturitate proiect	sondaje
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Infiintare retea de canalizare menajera cu statie de epurare a apei in comuna Havarna

Titlul proiectului	Infiintare retea de canalizare menajera cu statie de epurare a apei in comuna Havarna
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	8640300
Surse de finantare preconizate	CNI/POR
Grad de maturitate proiect	studiu de fezabilitate
Descriere proiect	Proiect tehnic si Detalii de executie pentru retea de canalizare cu statie de epurare a apei

FIȘĂ PROIECT

Reabilitare drumuri (pietruire)în comuna Havârna jud Botoșani

Titlul proiectului	Reabilitare drumuri (pietruire)în comuna Havârna jud Botoșani
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	450000
Surse de finantare preconizate	BL
Grad de maturitate proiect	proiect tehnic si detalii de executie
Descriere proiect	Proiect tehnic si Detalii de executie pentru reabilitare drumuri comunale prin pietruire

FIȘĂ PROIECT

Reactualizarea Planului Urbanistic General al comunei

Titlul proiectului	Reactualizarea Planului Urbanistic General al comunei
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	70000
Surse de finantare preconizate	BL
Grad de maturitate proiect	
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Sisteme de incalzire care utilizează energie regenerabilă

Titlul proiectului	Sisteme de incalzire care utilizează energie regenerabilă
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	1600000
Surse de finantare preconizate	AFM
Grad de maturitate proiect	sondaje
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Sustinerea activitatilor cultural artistice din comuna "Ansamblul de dansuri Zorile
Havârna"

Titlul proiectului	Sustinerea activitatilor cultural artistice din comuna "Ansamblul de dansuri Zorile Havârna"
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	100000
Surse de finantare preconizate	AFIR/BL
Grad de maturitate proiect	sondaje
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Construirea unei platforme de depozitare si gospodarie a gunoiului de grajd si a unei statii de biogaz in comuna Havarna

Titlul proiectului	Construirea unei platforme de depozitare si gospodarie a gunoiului de grajd si a unei statii de biogaz in comuna Havarna
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	7800500
Surse de finantare preconizate	AFM
Grad de maturitate proiect	sondaje
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Constuirea unui camin de batrani in comuna Havarna

Titlul proiectului	Constuirea unui camin de batrani in comuna Havarna
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	8100300
Surse de finantare preconizate	POR
Grad de maturitate proiect	studii de marketing
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Construire centru civic in comuna Havarna

Titlul proiectului	Construire centru civic in comuna Havarna
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	4800500
Surse de finantare preconizate	POR
Grad de maturitate proiect	studii de marketing
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Modernizare drumuri de interes local din comuna Havarna

Titlul proiectului	Modernizare drumuri de interes local din comuna Havarna
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	8500400
Surse de finantare preconizate	CNI
Grad de maturitate proiect	studiu de fezabilitate
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Amenajarea unei piete agroalimentare in comuna Havarna

Titlul proiectului	Amenajarea unei piete agroalimentare in comuna Havarna
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	1700400
Surse de finantare preconizate	AFIR
Grad de maturitate proiect	studii de marketing
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Modernizare trotuar pietonal in comuna Havarna

Titlul proiectului	Modernizare trotuar pietonal in comuna Havarna
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	1500800
Surse de finantare preconizate	POR
Grad de maturitate proiect	studii de marketing
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Realizare Centru de zi pentru copii aflatii in situatii de risc

Titlul proiectului	Realizare Centru de zi pentru copii aflatii in situatii de risc
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	5600400
Surse de finantare preconizate	POR
Grad de maturitate proiect	studii de marketing
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Dezvoltarea activitatilor turistice naturale si antropice in comuna Havarna

Titlul proiectului	Dezvoltarea activitatilor turistice naturale si antropice in comuna Havarna
Localizare	Havarna
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	6400800
Surse de finantare preconizate	POR
Grad de maturitate proiect	studii de marketing
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Reconstrucție ecologică prin împădurirea terenurilor din comuna Havarna

Titlul proiectului	Reconstrucție ecologică prin împădurirea terenurilor din comuna Havarna
Localizare	Havarna
Perioada estimată de implementare	2021
Buget orientativ	3120400
Surse de finanțare preconizate	POR
Grad de maturitate proiect	studii de marketing
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Intocmirea nomenclatorului stradal

Titlul proiectului	Intocmirea nomenclatorului stradal
Localizare	Havarna
Perioada estimată de implementare	2021
Buget orientativ	120000
Surse de finanțare preconizate	BL
Grad de maturitate proiect	studii de marketing
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Covor de uzura,marcaje si indicatoare rutiere pe DC 940 Havarana

Titlul proiectului	Covor de uzura,marcaje si indicatoare rutiere pe DC 940 Havarana
Localizare	Havarana
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	890000
Surse de finantare preconizate	BL
Grad de maturitate proiect	studii de marketing
Descriere proiect	

FIȘĂ PROIECT

Modernizarea serviciului de salubritate prin implementarea metodei de colectare selectiva a deseurilor menajere

Titlul proiectului	Modernizarea serviciului de salubritate prin implementarea metodei de colectare selectiva a deseurilor menajere
Localizare	Havarana
Perioada estimata de implementare	2021
Buget orientativ	940000
Surse de finantare preconizate	AFM/BL
Grad de maturitate proiect	studii de marketing
Descriere proiect	

CAPITOLUL IV. PLANUL DE ACȚIUNE

Titlul proiectului	Localizare	Perioada estimata de implementare	Buget orientativ	Surse de finantare preconizate	Grad de maturitate proiect	Descriere proiect
Modernizare si reabilitare sediu primarie veche	Havarna	2021	125.000	BL	proiect tehnic si detalii de executie	Proiect tehnic si Detalii de executie pentru reabilitarea sediului
Centrala termica -sediu primarie	Havarna	2021	70.000	BL	studii de piată	Achizitie centrala termica - sediu primarie
Server centralizare si memorare date	Havarna	2021	40.000	BL	studii de piată	Server centralizare si memorare date
Generator mentinere curent	Havarna	2021	40.000	BL	studii de piată	Achizitie generator de curent performant
Program registratura	Havarna	2021	10.000	BL	studii de piată	Achizitie program registratura
Sistem centralizat de captare si inregistrare Sedinte consiliu	Havarna	2021	10.000	BL	studii de piată	Achizitie sistem centralizat de captare si inregistrare
Reabilitare si modernizare Camin Cultural Tataraseni	Havarna	2021	120.000	BL	studii de piată	Proiect tehnic si Detalii de executie pentru reabilitarea camin cultural
Realizare scena acoperita si	Havarna	2021	106.000	BL	studii de piată	

Titlul proiectului	Localizare	Perioada estimata de implementare	Buget orientativ	Surse de finantare preconizate	Grad de maturitate proiect	Descriere proiect
împrejmuită - Parc Havârna						
Extindere retele alimentare cu apa în comuna Havârna jud.Botoșani	Havarna	2021	8.400.000	CNI/POR	studiu de fezabilitate	Proiect tehnic si Detalii de executie pentru extinderea retelei de alimentare cu apa
Eficientizare energetica a sistemului de iluminat public in comuna Havarna jud.Botosani	Havarna	2021	4.800.300	AFM	studiu de pre-fezabilitate	Proiect tehnic si Detalii de executie pentru reabilitarea sediului
Alimentare cu gaze naturale in comuna Havârna	Havarna	2021	8.020.300	POR	sondaje	
Infiintare retea de canalizare menajera cu statie de epurare a apei in comuna Havarna	Havarna	2021	8.640.300	CNI/POR	studiu de fezabilitate	Proiect tehnic si Detalii de executie pentru retea de canalizare cu statie de epurare a apei
Reabilitare drumuri (pietruire)în comuna Havârna jud Botoșani	Havarna	2021	450.000	BL	proiect tehnic si detalii de executie	Proiect tehnic si Detalii de executie pentru reabilitare drumuri comunale prin pietruire
Reactualizarea Planului Urbanistic	Havarna	2021	70.000	BL		

Titlul proiectului	Localizare	Perioada estimata de implementare	Buget orientativ	Surse de finantare preconizate	Grad de maturitate proiect	Descriere proiect
General al comunei						
Sisteme de incalzire care utilizează energie regenerabilă	Havarna	2021	1.600.000	AFM	sondaje	
Sustinerea activitatilor cultural artistice din comuna "Ansamblul de dansuri Zorile Havârna"	Havarna	2021	100.000	AFIR/BL	sondaje	
Construirea unei platforme de depozitare si gospodarie a gunoiului de grajd si a unei statii de biogaz in comuna Havarna	Havarna	2021	7.800.500	AFM	sondaje	
Constuirea unui camin de batrani in comuna Havarna	Havarna	2021	8.100.300	POR	studii de marketing	
Construire centru civic in comuna Havarna	Havarna	2021	4.800.500	POR	studii de marketing	
Modernizare drumuri de interes local din comuna Havarna	Havarna	2021	8.500.400	CNI	studiu de fezabilitate	
Amenajarea unei piete agroalimentare in comuna Havarna	Havarna	2021	1.700.400	AFIR	studii de marketing	
Modernizare trotuar pietonal in comuna Havarna	Havarna	2021	1.500.800	POR	studii de marketing	

Titlul proiectului	Localizare	Perioada estimata de implementare	Buget orientativ	Surse de finantare preconizate	Grad de maturitate proiect	Descriere proiect
Realizare Centru de zi pentru copii aflati in situatii de risc	Havarna	2021	5.600.400	POR	studii de marketing	
Dezvoltarea activitatilor turistice naturale si antropice in comuna Havarna	Havarna	2021	6.400.800	POR	studii de marketing	
Reconstructie ecologica prin impadurirea terenurilor din comuna Havarna	Havarna	2021	3.120.400	POR	studii de marketing	
Intocmirea nomenclatorului stradal	Havarna	2021	120.000	BL	studii de marketing	
Covor de uzura,marcaje si indicatoare rutiere pe DC 940 Havarna	Havarna	2021	890.000	BL	studii de marketing	
Modernizarea serviciului de salubritate prin implementarea metodei de colectare selectiva a deseurilor menajere	Havarna	2021	940.000	AFM/BL	studii de marketing	

SECȚIUNEA D. COERENȚA CU POLITICILE JUDEȚENE, NAȚIONALE ȘI EUROPENE

CAPITOLUL I. CONTRIBUȚIA LA OBIECTIVELE ORIZONTALE

I.1. DEZVOLTAREA DURABILĂ

Dezvoltarea durabilă este urmărită în toate acțiunile prevăzute în Strategie pentru că protejarea mediului înconjurător reprezintă o problemă fundamentală. Acțiunile prevăzute a fi implementate conform prezentei Strategii au o contribuție semnificativă la dezvoltarea durabilă a comunei HAVÂRNA și a Regiunii de Dezvoltare Nord-Est, din care face parte. În primul rând, o infrastructură mai bună de transport contribuie la o raționalizare/fluidizare a traficului.

Prin sprijinirea re tehnologizării liniilor de producție a microîntreprinderilor și start-up-urilor, se stimulează utilizarea pe o scară din ce în ce mai largă a tehnologiilor nepoluante ce vor duce pe termen lung la reducerea emisiilor de noxe. Acțiunile de reabilitare a centrelor rurale/urbane sprijină dezvoltarea unor spații curate și estetice. De asemenea, vor fi luate măsuri de reducere a efectelor investițiilor realizate asupra mediului.

Un element important al dezvoltării durabile îl reprezintă asigurarea eficienței energetice și utilizarea durabilă a energiei. Toate operațiunile care se adresează reabilitării clădirilor vor lua în considerare eficiența energetică și, acolo unde este posibil, utilizarea energiei durabile va reprezenta un criteriu pentru selecția și prioritizarea proiectelor.

I.2. OPORTUNITĂȚI EGALE

Legislația română, în concordanță cu legislația europeană în domeniu, garantează cetățenilor drepturi egale de a participa, fără discriminare, la viața economică și socială.

În conformitate cu art. 16 din Regulamentul Consiliului nr. 1083/2006 privind prevederile generale pentru Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune, principiul egalității de șanse trebuie respectat pe tot parcursul implementării fondurilor structurale și de coeziune, atât în faza de programare cât și în faza de implementare a programelor operaționale.

Strategia de Dezvoltare Economică și Socială a comunei HAVÂRNA, prin toate programele și proiectele de dezvoltare propuse, respectă principiul egalității de șanse și al nediscriminării. Astfel, Inițiatorii proiectelor vor lua măsurile necesare pentru a asigura accesibilitatea beneficiarilor finali, fără discriminare pe criterii de sex, rasă, origine etnică, religie, vârstă, dizabilități sau orientare sexuală.

În ceea ce privește egalitatea de șanse între femei și bărbați, Strategia urmărește, pe baza indicatorilor de gen și în conformitate cu Strategia națională în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați:

- ✓ Asigurarea participării echilibrate a femeilor și bărbaților pe piața muncii;
- ✓ Asigurarea egalității de șanse în educație și formare profesională;
- ✓ Încurajarea femeilor antreprenori;
- ✓ Reconcilierea vieții profesionale cu viața de familie;
- ✓ Asigurarea participării echilibrate a femeilor și bărbaților în procesul decizional.

De asemenea, Strategia are în vedere la stabilirea componenței echipei de coordonare pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei o participare echilibrată a femeilor și bărbaților, precum și implicarea instituțiilor guvernamentale și a ONG-urilor de profil.

Strategia acordă o atenție specială grupurilor sociale defavorizate prin includerea unor măsuri de reabilitare și modernizare a centrelor sociale. De asemenea, Strategia acordă atenție problemelor de șomaj din rândul tinerilor și se adresează nevoilor specifice

ale acestui grup prin îmbunătățirea infrastructurii școlare și pentru educație continuă pentru a favoriza obținerea unor rezultate educaționale mai bune, prin măsurile propuse.

I.3. SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ

În cadrul Strategiei au fost propuse proiecte de investiții pentru modernizarea școlilor folosind printre altele conectarea la internet și dotarea cu echipamente IT a instituțiilor de învățământ în școli. Acest tip de intervenții va genera premisele pentru creșterea utilizării tehnologiei informației și comunicațiilor în educație și pregătire profesională inițială și sprijinirea dezvoltării și diversificării ofertei educaționale și a pregătirii profesionale inițiale, inclusiv extinderea rețelei privind tehnologia informației și comunicațiilor în școli. Aceste proiecte vor completa acțiunile întreprinse în această privință. Programul de formare profesională pentru funcționarii publici și personalul contractual din cadrul autorităților publice locale va include un module privind tehnologia informației și comunicațiilor, având ca scop dezvoltarea competențelor digitale și a abilității de a folosi tehnologia informației și comunicațiilor în activitățile curente în vederea sprijinirii dezvoltării societății informaționale în comuna HAVÂRNA.

CAPITOLUL II. CORELAREA CU ALTE PLANURI ȘI STRATEGII

Euroregiunea “Prutul de Sus” a fost constituită în anul 2000 și cuprinde următoarele unități administrativ - teritoriale: județele Botoșani și Suceava din România, raioanerele Briceni, Edineț, Fălești, Glodeni, Ocnița, Rîșcani și municipiul Bălți din Republica Moldova, regiunile Cernăuți și Ivano-Frankivsk din Ucraina.

Scopul pentru care a fost creată Euroregiunea este lărgirea legăturilor subregionale existente, favorizarea colaborării transfrontaliere a administrațiilor publice locale, instituțiilor, agenților economici, organizațiilor neguvernamentale și persoanelor fizice în domeniile economic, învățământ, știință, cultură și sport, dezvoltarea noilor mecanisme de colaborare subregională, precum și asigurarea dezvoltării durabile a Euroregiunii, în cadrul integrării în procesul general european contemporan.

În desfășurarea colaborării transfrontaliere, un rol important revine Consulatelor Generale ale României la Cernăuți și Ucrainei la Botoșani, precum și Camerelor de Comerț și Industrie a județului Botoșani la Cernăuți și a Regiunii Cernăuți la Botoșani, prin care se derulează diverse activități reciproc avantajoase.

Activitatea în cadrul Euroregiunii „Prutul de Sus” se realizează nemijlocit prin cele patru Comisii de lucru, în componența cărora intră câte un reprezentant al fiecărei unități administrativ - teritoriale, componentă a euroregiunii și anume:

- ✓ Comisia de lucru pe probleme ale economiei, infrastructurii și turismului;
- ✓ Comisia de lucru pe probleme ale securității ecologice, protecției mediului, dezvoltării durabile a regiunii și activității Euroregiunii;
- ✓ Comisia de lucru în probleme ale științei, învățământului, culturii, ocrotirii sănătății, tineretului și sportului;
- ✓ Comisia de lucru în problemele dezvoltării relațiilor interregionale și interetnice.

Comisiile sunt coordonate de Secretariatul Consiliului Euroregiunii „Prutul de Sus”, iar conducerea și sediul acestora sunt deținute, prin rotație anuală, de fiecare dintre membrii Consiliului Euroregiunii.

SECȚIUNEA E. EVALUAREA ȘI MONITORIZAREA STRATEGIEI

Pentru a urmări gradul de îndeplinire a obiectivelor stabilite în cadrul Strategiei de dezvoltare economică și socială a comunei HAVÂRNA 2020-2024, este necesară o monitorizare permanentă și o evaluare a rezultatelor activităților întreprinse.

Portofoliul de proiecte este stabilit pentru o perioadă de patru ani, ceea ce presupune că obiectivele stabilite vor fi atinse treptat, în funcție de priorități, pe baza unui Plan de acțiune anual.

Evaluarea Portofoliului de proiecte se va face prin intermediul unor indicatori, iar monitorizarea prin întocmirea de rapoarte anuale.

Implementarea strategiei se bazează în mod esențial pe responsabilizare. În acest sens, monitorizarea și evaluarea strategiei se va realiza la nivelul aparatului propriu al primarului comunei HAVÂRNA.

Astfel, prin Dispoziție de Primarului comunei HAVÂRNA se va constitui Grupul de monitorizare și evaluare, compus din 6 membri, sub coordonarea unui președinte.

Cei 6 membri vor face parte din aparatul de specialitate al consiliului local și vor proveni din compartimentele care au legătură cu prioritățile stabilite în cadrul strategiei respectiv:

- ✓ Compartiment resurse umane și salarizare;
- ✓ Compartiment achiziții publice;
- ✓ Compartiment buget-contabilitate;
- ✓ Compartiment asistență socială;
- ✓ Compartiment urbanism, amenajarea teritoriului și cadastru;
- ✓ Compartiment cultura, biblioteca, sport.

Atribuțiile propuse pentru Grupul de monitorizare și evaluare:

- ✓ Asigurarea legăturilor cu structurile județene, agenții economici, organizațiile neguvernamentale, etc;
- ✓ Culegerea de rapoarte cu privire la stadiul implementării proiectelor cuprinse în strategie;

- ✓ Identificarea proiectelor implementate la nivelul comunei, care contribuie la îndeplinirea obiectivelor și care nu au putut fi nominalizate în strategie;
- ✓ Implicare în stabilirea de măsuri pentru obținerea de finanțare pentru acele proiecte care nu au obținut finanțare în cel puțin trei ani de la începerea implementării strategiei;

După aprobarea Strategiei de dezvoltare economică și socială a comunei HAVÂRNA în ședință de consiliu local, se va adopta, prin dispoziție de primar, Regulamentul de Organizare și Funcționare a Grupului de monitorizare și evaluare, care va include în mod obligatoriu:

- ✓ Principiile de organizare și funcționare;
- ✓ Obiectivele și atribuțiile;
- ✓ Componența Grupului de monitorizare și evaluare;
- ✓ Definirea procedurilor de lucru.

SECȚIUNEA F. EVALUAREA DE MEDIU

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a comunei HAVÂRNA se dovedește a fi necesară pentru asigurarea unei viziuni integrate privind dezvoltarea durabilă a comunei, potențialele efecte negative putând fi preîntâmpinate atât prin programul de monitorizare a acestora, dar și prin considerarea recomandărilor prevăzute în raportul de mediu, rezultate în urma evaluării de mediu.

În urma evaluării de mediu a Strategiei nu s-au constatat efecte negative asupra mediului și a sănătății umane astfel recomandările evaluatorilor de mediu sunt:

Recomandări cadru pentru componenta de mediu apă:

- ✓ Realizarea măsurilor impuse prin Tratatul de aderare - Capitolul 22 Mediu pentru factorul de mediu apă și anume realizarea lucrărilor de alimentare cu apă potabilă și canalizare - epurare ape uzate pentru toate localitățile cu peste 2000 locuitori;
- ✓ Extinderea și modernizarea sistemelor de alimentare cu apă existente;
- ✓ Realizarea măsurilor impuse prin planurile de conformare/acțiune și programele pentru conformare pentru agenți economici, autorități publice locale care le dețin;
- ✓ Eliminarea tuturor evacuărilor necontrolate de ape uzate provenite de la operatorii economici cât și de la gospodăriile particulare;
- ✓ Eliminarea puțurilor absorbante de la gospodăriile particulare și amenajarea de platforme impermeabilizate confome pentru depozitarea dejectiilor provenite de la animale;
- ✓ Întocmirea planurilor de acțiune împotriva poluării cu nitrați pentru zonele vulnerabile;
- ✓ Închiderea fântânilor din zonele unde calitatea apei nu este corespunzătoare și reprezintă un pericol pentru sănătatea populației;
- ✓ Împrejmuirea perimetrelor de protecție severă pentru sursele de alimentare cu apă și marcarea perimetrelor hidrogeologice;
- ✓ Eliminarea depozitărilor de deșeuri de pe malurile apelor de suprafață;
- ✓ Realizarea de lucrări de gospodărire a apelor în zonele inundabile;
- ✓ Execuția de lucrări de amenajare a torenților.

Recomandări cadru pentru componenta de mediu aer:

- ✓ Realizarea măsurilor din planurile de acțiune pentru factorul de mediu aer ale unităților IPPC și a instalațiilor mari de ardere inclusiv a fermelor de păsări și de animale cu respectarea termenelor impuse prin acestea cât și prin Tratatul de Aderare cap 22 mediu;
- ✓ Gestionarea calității aerului în conformitate cu legislația în vigoare;
- ✓ Modernizarea, reabilitarea drumurilor existente pentru reducerea emisiilor de pulberi;
- ✓ Dezvoltarea pistelor pentru bicicliști;
- ✓ Realizarea izolării termice pentru locuințe;
- ✓ Asigurarea agentului termic pentru locuințe, instituții publice cu ajutorul resurselor de energie regenerabile;
- ✓ Dezvoltarea activităților de producerea a energiei din resurse regenerabile;
- ✓ Dezvoltarea de spații verzi;
- ✓ Împrejmuirea zonelor industriale, a stațiilor de epurare, a depozitelor de deșuri (care se vor construi sau cele neconforme care s-au închis sau se vor închide) cu perdele verzi de protecție;
- ✓ Dezvoltarea de platforme amenajate conforme de depozitare a dejecțiilor de la păsări și animale.

Recomandări cadru pentru componenta de mediu sol și gestiunea deșeurilor:

- ✓ Îmbunătățirea sistemului de management al deșeurilor prin măsurile propuse prin proiectul Sistem de management integrat al deșeurilor în județul Botoșani va duce la creșterea gradului de salubritate a județului Botoșani și implicit a comunei HAVÂRNA;
- ✓ Realizarea investițiilor propuse în privința deșeurilor;
- ✓ Găsirea de soluții alternative de eliminare a deșeurilor cu producerea de energie;
- ✓ Ecologizarea locurilor de depunere a deșeurilor neconforme;
- ✓ Respectarea termenelor impuse prin Capitolul 22 Mediu din Tratatul de Aderare - secțiunea deșuri;

- ✓ Implementarea unor instrumente economice locale a căror aplicare să stimuleze activitatea de reciclare și reutilizare a deșeurilor;
- ✓ Investigarea solurilor potențial contaminate istoric și reconstrucția ecologică a acestora;
- ✓ Realizarea de platforme amenajate conforme pentru depozitarea dejecțiilor provenite de la animale iar în cazul în care nu există această posibilitate, se va impune ca la toate adăposturile de animale din gospodăriile particulare să existe platforme amenajate conforme pentru depozitarea dejecțiilor;
- ✓ Implementarea prevederilor codului celor mai bune practici agricole;
- ✓ Implementarea conceptului de agricultură ecologică și practicarea acesteia;
- ✓ Eliminarea depozitărilor neconforme de deșeuri;
- ✓ Aplicarea de procedee tehnice, hidroameliorative, pedoameliorative și agroameliorative, pentru îmbunătățirea radicală și durabilă a solurilor neproductive sau slab productive prin eliminarea factorilor care limitează fertilitatea acestuia;
- ✓ Realizarea de studii pedologice și agrochimice pe solurile care au fost sau care urmează să fie fertilizate cu dejecții provenite de la păsări și animale.

Recomandări cadru pentru păduri, zone naturale și arii protejate

Pentru protecția ariilor naturale se propun următoarele:

- ✓ realizarea și avizarea planurilor de management cu respectarea prevederilor acestora;
- ✓ pentru proiectele noi care se prevăd a se construi în interiorul sau vecinătatea ariilor naturale protejate se vor face studii de evaluare adecvată a proiectelor pentru stabilirea exactă a condițiilor de realizare a acestora;
- ✓ se vor lua măsuri suplimentare de protecție a faunei și florei pentru activitățile existente în interiorul sau în vecinătatea ariilor protejate;
- ✓ se vor face acțiuni de informare și conștientizare a populației și în special în școli cu privire la importanța ariilor naturale protejate.

Pentru fondul forestier:

- ✓ asigurarea integrității fondului forestier național, în condițiile și cu respectarea situației rezultate în urma schimbării formei de proprietate a acestuia;
- ✓ reconstrucția ecologică a pădurilor deteriorate structural de factori naturali și antropici;
- ✓ menținerea volumului recoltelor anuale de lemn la nivelul posibilităților pădurilor;
- ✓ conservarea biodiversității și asigurarea stabilității, sănătății și polifuncționalității pădurilor.

Pentru spațiile verzi:

- ✓ se va întocmi Registrul de spații verzi și se vor amenaja spații verzi suplimentare;

LISTĂ ACRONIME ȘI ABREVIERI

ADR - Agenția de Dezvoltare Regională
AJOFM - Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă
AM - Autoritatea de Management
ANRSCUP - Autoritatea Națională de Reglementare a Serviciilor Comunitare de Utilitate Publică
APM - Agenția pentru protecția mediului
ARDDZI - Agenția Română pentru Dezvoltarea Durabilă a Zonelor Industriale
ARPM - Agenția Regională pentru Protecția Mediului
AT - Asistență Tehnică
BERD Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
C&D - Cercetare & Dezvoltare
CAEN REV 1 - Clasificarea activităților din economia națională, ediție revizuită în 2002
CAEN REV 2 - Clasificarea activităților din economia națională, ediție revizuită în 2008
CBC - Cooperare Transfrontalieră
CCE - Creșterea Competitivității Economice
CDI - Cercetare, Dezvoltare, Inovare
CE - Comisia Europeană
CEE - Țările din Centrul și Estul Europei
CEEPUS - Program al CE, Programul regional de mobilități academice care se derulează în Europa Centrală și de Est (Central European Exchange Program for University Studies)
CES - Coeziune Economică și Socială
CJ - Consiliu Județean
CL - Consiliu Local
CMA - Concentrația Maxim Admisibilă
CNP - Comisia Națională de Prognoză
CNSR - Cadrul Național Strategic de Referință
CRRN - Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică
DADR - Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală

DA - Deșeuri din ambalaje
DC - Drum Comunal
DCA - Dezvoltarea Capacității Administrative
DCI - Document Cadru de Implementare
DEEE - Deșeuri provenite de la echipamentele electrice și electronice
DGASPC - Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
DGFP - Direcția Generală a Finanțelor Publice
DJ - Drum Județean
DJS - Direcția Județeană de Statistică
DN - Drum Național
DRU - Dezvoltarea Resurselor Umane
DSP - Direcția de Sănătate Publică
ECDL - Permisul european de conducere a computerului (European Computer Driving Licence)
EMEP - Programul European de Monitorizare și Evaluare a factorilor de mediu (European Monitoring and Evaluation Programme)
EQUAL - Program al CE privind egalitatea de șanse pe piața muncii EUR - Euro
FC - Fondul de coeziune
FEADR - Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEDR - Fondul European pentru Dezvoltare Regională
FEGA - Fondul European de Garantare Agricolă
FEOGA - Fondul European de Orientare și Garantare Agricolă
FEP - Fondul European pentru Pescuit
FS - Fonduri Structurale
FSE - Fondul Social European
GAL - Grup de Acțiune Locală
GRUNTDVIG - Program al CE, privind educația adulților și alte trasee educaționale HG - Hotărâre de Guvern
ICPA - Institutul de Cercetări pentru Pedologie și Agrochimie
IEVP (ENPI) - Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat IMM - Întreprinderi Mici și Mijlocii

INS - Institutul Național pentru Statistică
INTERREG - Program al CE de cooperare interregională
IPA - Instrumentul de Asistență pentru Pre-aderare
ISJ - Inspectoratul Școlar Județean
ISPA - Instrumentul Structural de Preaderare
ISU - Inspectoratul pentru Situații de Urgență
JEAN MONNET - Program al CE privind învățarea pe tot parcursul vieții având drept scop stimularea învățării, cercetării și reflecției în domeniul studiilor de integrare europeană
LEADER - Axa 4 a PNDR, Legături între Acțiunile de Dezvoltare a Economiei Rurale („Liaison Entre Actions de Developpement de l'Economie Rurale”)
LEONARDO DA VINCI - Program al CE privind învățarea pe tot parcursul vieții MAPN - Ministerul Apărării Naționale
MECTS - Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului
NUTS - Nomenclatorul Unităților Statistice Teritoriale
OSPA - Oficiul de Studii Pedologice și Agrochimice
OI - Organism Intermediar
ONG - Organizație Non-Guvernamentală
ORC - Oficiul Registrului Comerțului
OUG - Ordonanță de Urgență
PAC -Politica Agricolă Comună
PAPI - Punct de Acces Public la Informație
PATJ - Plan de Amenajare a Teritoriului Județean
PATN - Planul de Amenajare a Teritoriului Național
PC - Calculator (Personal Computer)
PCP - Politica Comună de Pescuit PDR - Planul de Dezvoltare Regională PIB - Produsul Intern Brut
PIBR - Produsul Intern Brut Regional
PLAOIS - Planul Local de Acțiune pentru Ocuparea Forței de Muncă și Incluziune Socială
PND - Planul Național de Dezvoltare
PNDI - Programul Național de Dezvoltare a Infrastructurii
PNDR - Planul Național de Dezvoltare Rurală

PO - Programul Operațional
POR - Programul Operațional Regional
POS - Programul Operațional Sectorial
PRAI - Planul Regional de Acțiune pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic
PRAT - Planul Regional de Acțiune pentru Turism
PUG - Plan Urbanistic General
PUZ - Plan Urbanistic Zonal
SA - Societate pe Acțiuni
SGA - Serviciul de Gospodărire a Apelor
SMURD - Serviciu Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare
SRL - Societate cu răspundere limitată
SWOT - Puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări
TIC - Tehnologii Informaționale și Comunicații
UAT - Unități Administrativ-Teritoriale
UE - Uniunea Europeană
UNESCO - Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
URBAN - Program al CE privind dezvoltarea urbană

BIBLIOGRAFIE

- ✓ Dicționar de administrație publică, Ed. Economică, Parlăgi A., București, 2004
- ✓ Dezvoltare economică – O modalitate strategică pentru administrația publică locală, Don Morrison, ICMA
- ✓ Rolul coeziunii sociale în dezvoltarea durabilă a satelor de munte, Teza de doctorat, București 2009, Schiopu Madalina
- ✓ Reforme naționale pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii la orizontul anului 2020, DAE, București 2011
- ✓ EUROPA 2020 - O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii, COM, Bruxelles, 2010
- ✓ Elemente ale unui cadru strategic comun 2014 – 2020, Bruxelles, 2011
- ✓ Politica de coeziune Investiții în creștere economică și ocuparea forței de muncă, COM, Luxemburg, 2011
- ✓ Un buget pentru Europa 2020 - Partea a II-a, COM, Bruxelles, 2010
- ✓ Ajustare tehnică a cadrului financiar pentru 2014 în funcție de evoluțiile VNB, COM 928 Final, Bruxelles, 2013
- ✓ Programul de convergență România 2013-2016, Guvernul României, București, 2013
- ✓ România în cifre 2013, INS, București, 2013
- ✓ Statistica teritorială 2013, INS, București
- ✓ Coordonate majore ale procesului de programare a fondurilor europene pentru perioada 2014-2020, CIAP, 2012
- ✓ Acordul de parteneriat propus pentru România pentru perioada de programare 2014-2020, MFE București, 2013
- ✓ Analiza socio-economică a spațiului rural românesc, MADR, București, 2013
- ✓ Strategia de dezvoltare rurală a României 2014-2020, MADR, București
- ✓ Monografia comunei HAVÂRNA
- ✓ Situații financiare contabile ale Primăriei